

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет**

Кафедра трудового, господарського та екологічного права

**Завдання для підсумкової перевірки знань і самостійної роботи
з навчальної дисципліни**

“Право соціального захисту України”

**для студентів
4 курсу денної форми навчання**

Луцьк - 2012

УДК 349.3(477)(076.5)
ББК 67.401.125(4УКР)я73-5
3-13

Рекомендовано до друку методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі України
(протокол № 8 від 18 квітня 2012 р.)

Завдання для підсумкової перевірки знань і самостійної роботи з дисципліни “Право соціального захисту України” для студентів 4 курсу денної форми навчання / уклад. Вознюк Н. І. – Луцьк: друк ПП Іванюк В. П., 2012. – 143 с.

Навчально-методичне видання підготовлено з метою забезпечення самостійної роботи студентів в позааудиторний час при вивченні навчальної дисципліни “Право соціального захисту України”. Для самостійної роботи студентам рекомендуються: відповідна наукова та фахова монографічна й періодична література, перелік основних нормативно-правових актів, таблиці. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів передбачають можливість проведення самоконтролю (тести, питання для самоконтролю тощо).

Розраховано на студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів.

© Вознюк Н. І. (укладання), 2012

Вступ

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах самостійна робота студента – основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов’язкових навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом. Викладач визначає зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента, аналізує її результати.

Самостійна робота є необхідною і важливою складовою процесу підготовки фахівця. Завдяки цьому виду навчальної діяльності у студентів формуються здібності до самоосвіти, самоконтролю і самооцінки. Самостійна робота не тільки активізує творчу діяльність студентів, але й дозволяє сформуванню у майбутніх юристів потребу постійного поповнення знань.

На самостійне вивчення навчальної дисципліни “Право соціального захисту України” відведено 26 навчальних годин. Навчальний матеріал курсу передбачений робочою програмою для засвоєння студентами в процесі самостійної роботи виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення навчальних занять.

Поточний контроль самостійної роботи студентів здійснюється на семінарських та індивідуальних заняттях, під час консультацій.

Самостійна робота студентів при вивченні навчальної дисципліни “Право соціального захисту України” організовується в двох основних напрямках:

- самостійна робота під час аудиторних занять;
- самостійна робота в позааудиторний час.

Самостійна робота під час аудиторних занять включає:

- самостійне узагальнення матеріалу, формулювання власних висновків, дефініцій студентами під час лекцій та семінарських занять;
- виконання диференційованих завдань, задач (індивідуально та групами);
- проведення взаємоконтролю;
- участь та організація ділових ігор, диспутів, прес-конференцій тощо.

Особливої уваги потребує методичне забезпечення самостійної роботи в позааудиторний час, яка включає:

- самостійне поглиблене вивчення тем курсу, із подальшим проведенням самоконтролю за запропонованими питаннями;
- підготовку до семінарських занять, розробка нових форм їх проведення;
- розв’язування та письмове оформлення завдань, задач, запропонованих викладачем;
- створення власних завдань, задач, розробка ситуацій для обговорення на семінарських заняттях;
- складання структурно-логічних схем;
- проведення самоконтролю за допомогою тестів;

систематизацію вивченого матеріалу перед модульним контролем;
систематизацію вивченого матеріалу перед іспитом.

Методичні вказівки до завдань для самостійної роботи

Самостійне вивчення тем дисципліни передбачає:

- 1) самостійне поглиблене вивчення студентами відповідних розділів підручників, основної і додаткової літератури (за рекомендацією викладача), чинного законодавства і практики його застосування шляхом: конспектування, складання структурно-логічних схем, систематичного повторення вивченого;
- 2) проведення самостійної перевірки засвоєння матеріалу студентами шляхом: підготовки відповідей на запропоновані питання для самоконтролю, вирішення тестових завдань, задач;
- 3) проведення поточного та підсумкового контролю засвоєння матеріалу викладачем.

Додаткова література може використовуватись студентами при написанні рефератів, курсових та дипломних робіт.

Завдання виконуються в окремому зошиті, який на вимогу викладача здається для оцінювання.

При виконанні завдань студенти повинні продемонструвати уміння самостійно аналізувати конкретні ситуації, аргументовано відповідати на поставлені питання, використовуючи нормативно-правові акти.

Перш ніж приступити до виконання завдання, необхідно вивчити відповідний розділ підручника, ознайомитись з додатковою літературою (за вказівкою викладача), опрацювати нормативно-правові акти.

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання студентами

Тема 1. Джерела (форми) соціального захисту

1. Поняття джерел права соціального захисту та їх види.
2. Нормативні акти як джерела права соціального захисту. Загальна характеристика законів та підзаконних актів. Конституція України як джерело права соціального захисту. Законодавчі акти загального характеру та їхнє значення для регулювання соціально-захисних відносин.
3. Необхідність кодифікації законодавства у сфері соціального захисту.
4. Загальні, спеціальні та комплексні закони як джерела права соціального захисту.
5. Підзаконні нормативно-правові акти джерела права соціального захисту. Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти міністерств. Акти фондів соціального страхування
6. Акти органів місцевого самоврядування як джерела права соціального захисту.
7. Локальні правові акти у системі джерел права соціального захисту.
8. Міжнародні договори як джерела права соціального захисту. Співвідношення міжнародно-правових норм і законодавства України. Конвенції МОП як джерела права соціального захисту України.
9. Значення актів судової влади як джерел права соціального захисту.

Завдання

Складіть розгорнуту схему “Види джерел права соціального захисту України”. Напишіть по 5-7 прикладів кожного виду джерел права соціального захисту

Форма контролю – виконання письмового завдання, співбесіда.

Контрольні запитання та завдання до співбесіди

1. Визначте поняття та теоретичні засади джерел права.
2. Визначте поняття джерел права соціального захисту та наведіть їх класифікацію.
3. Назвіть особливості джерел права соціального захисту. Аргументуйте свою відповідь посиланнями на відповідні норми права, нормативно-правові акти.
4. Охарактеризуйте норми Конституції України як джерела права соціального захисту.
5. Проаналізуйте інші джерела права соціального захисту. Які акти мають найбільш системний характер? Які акти потребують уніфікації та систематизації?
6. Який акт, на вашу думку, міг би стати консолідуючим у системі джерел

права соціального захисту?

Законодавство

Див. перелік нормативно-правових актів до курсу

Література

Основна

Див. основну літературу до курсу

Додаткова

Див. додаткову літературу до курсу [26, 83, 84, 184, 213].

Тема 2. Поняття та система соціальних ризиків за законодавством України. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії у сфері соціального захисту

Питання які виносяться на самостійне опрацювання

1. Перспективи розвитку інституту соціальних ризиків в Україні
2. Правова характеристика непрацевдатності як соціального ризику відповідно до законодавства України.
3. Правова характеристика безробіття як соціального ризику відповідно до законодавства України.
4. Правова характеристика втрати годувальника як соціального ризику відповідно до законодавства України.
5. Правова характеристика малозабезпеченості як соціального ризику відповідно до законодавства України.

Завдання

Пригадайте поняття та правові ознаки соціального ризику. Письмово дайте правову характеристику одного із соціальних ризиків (закріплення поняття в національному законодавстві, міжнародно-правових актах; ознаки, які характеризують даний соціальний ризик).

Форма контролю - виконання письмового завдання, співбесіда по запропонованим питанням.

Законодавство

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Європейська соціальна хартія // Сборник важнейших документов по международному праву. – Ч.1. Общая. – М., 1996. – 250 с.
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права людини і громадянина // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1976. – № 17. – Ст. 291.

4. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція МОП № 102 // Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП. – К: Основа, 1997. – Т. 3. – С. 249.
5. Про допомоги по інвалідності, по старості і у випадку втрати годувальника: Конвенція МОП № 128 // Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП. – К: Основа, 1997. – Т. 3. – С. 249.
6. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991.- № 21. – Ст. 252.
7. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 3. – Ст. 10,11.
8. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи Закон України від 19 грудня 1991 р. № 2001-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1992. – № 13. – Ст. 178.
9. Про зайнятість населення: Закон України від 1 березня 1991 року № 803-XI // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14. – Ст. 170; (з 1 січня 2013 р. – Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-УІ // Офіційний вісник України. – 2012. – № 63. – Ст. 2565).
10. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України . – 1994. – № 4. – Ст. 18.
11. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 року № 16/98 // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 23. – Ст. 121.
12. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 червня 1999 року № 966-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 38. – Ст. 348.
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV // Відомості Верховної Ради України . – 1999. – № 46-47. – Ст. 403.
14. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017-III // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44. – Ст. 1876.
15. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 22. – Ст. 171.
16. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 1 червня 2000 року № 1768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 35. – Ст. 290.
17. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 1. – Ст.2.
18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з

- тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III //Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 14. – Ст. 71.
19. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року №2402-III //Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 981.
  20. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 22 березня 2001 року № 2334- III //Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 9. – Ст. 38.
  21. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 49-51. – Ст. 376.
  22. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 47–48. – Ст.372.
  23. Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966-I // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 358
  24. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 33–34. – Ст. 404.
  25. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-I // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 2–3. – Ст. 36
  26. Про Державний бюджет України на поточний рік.
  27. Про Стратегію подолання бідності: Затв. Указом Президента України від 15 серпня 2001 р. № 637/2001// Офіційний вісник України. – 2001. – № 33. – Ст. 1535.
  28. Перелік професійних захворювань: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2000 р. № 1662 //Офіційний вісник України. – 2000. – № 45. – Ст. 1940.
  29. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – Ст. 3426.
  30. Положення про порядок реєстрації, перереєстрації та ведення обліку громадян, які шукають роботу, і безробітних: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2007 р. № 219 //Офіційний вісник України. – 2007. – № 12. – Ст. 437.
  31. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги: Затв. спільним наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів, міністерства економіки, Державного комітету статистики України від 15 листопада 2001 р. №486/202/524/455/3370 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 6. – Ст. 272.
  32. Інструкція про застосування переліку професійних захворювань:

Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України, Академії медичних наук України, Міністерства праці та соціальної політики України 29.12.2000 № 374/68/338 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 5. – Ст. 199.

33. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову неприцездатність громадян: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.11.2001р. № 455 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 49. – Ст. 2216.
34. Порядок видачі медичного висновку про дитину-інваліда віком до 18 років: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 4 грудня 2001 р. № 482 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 3. – Ст.105.
35. Методика комплексної оцінки бідності: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державного комітету статистики України, Національної академії наук України від 5 квітня 2002 р. № 171/238/100/149/2нд // Офіційний вісник України. – 2002. – № 18. – Ст. 952.
36. Інструкція про встановлення груп інвалідності: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України 05.09.2011 № 561 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 91. – Ст. 3319.

Література

Основна

Див. основну літературу до курсу

Додаткова

Див. додаткову літературу до курсу [9, 46, 52, 56, 76, 125, 150, 194].

Тема 3. Поняття, види та значення міжнародно-правових стандартів соціального захисту

Всесвітні (універсальні) і європейські стандарти у сфері соціального захисту. Проблема упровадження міжнародних соціальних стандартів в юридичну практику України.

Стандарти ООН у сфері соціального захисту. Загальна декларація прав людини як джерело стандартів у сфері соціального захисту (ООН, 1948 р.), Декларація тисячоліття ООН (ООН, 2000 р.) про солідарність як спільний обов'язок і соціальний захист населення від злиднів.

Міжнародний пакт про цивільні та політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (ООН, 1966 р.). Конвенції МОП у сфері соціального захисту і законодавство України. Стандарти щодо пенсійного віку, страхового стажу, обсягу медичної допомоги.

Стандарти Ради Європи в галузі соціального захисту. Європейська соціальна хартія (переглянута) (Рада Європи, 1996 р.) як джерело стандартів у сфері соціального захисту. Європейський кодекс соціального забезпечення

(Рада Європи, 1964 р., переглянутий у 1990 р.). Європейська конвенція про соціальну і медичну допомогу (Рада Європи, 1953 р.). Європейська конвенція про соціальне забезпечення (Рада Європи, 1972 р.).

Стандарти Європейського Союзу у сфері соціального захисту. Хартія основних прав ЄС (ЄС, 2000 р.) про право людини на соціальний захист.

Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Міжнародні договори у сфері соціального захисту.

Форма контролю – реферат (до 15 сторінок) на одну із запропонованих тем, або на самостійно обрану тему, погоджену з викладачем.

Теми рефератів

1. Поняття, види та значення міжнародно-правових стандартів соціального захисту.
2. Право на соціальний захист в системі соціальних прав людини.
3. Зміст права на соціальне забезпечення у Загальній декларації прав людини.
4. Види соціального забезпечення за Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права.
5. Система права на соціальне забезпечення за Європейською соціальною хартією.
6. Міжнародно-правове значення Конвенцій та Рекомендацій МОП у сфері соціального захисту.
7. Міжнародні гарантії права на пенсійне забезпечення.
8. Міжнародно-правові стандарти соціальних допомог.
9. Проблема імплементації норм про соціальний захист у національне законодавство.
10. Міжнародне співробітництво у сфері державного соціального страхування.

Міжнародні нормативно-правові акти до теми

1. Загальна декларація прав людини: Резолюція 217А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права: Резолюція 2200А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р.: Ратифікований Українською РСР згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148.
3. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів: Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1993 р.
4. Загальна декларація про ліквідацію голоду і недоїдання: Резолюція 3348 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1974 р.
5. Декларація соціального прогресу і розвитку: Резолюція 2542 (XXIV) Генеральної Асамблеї ООН від 11 грудня 1969 г.

6. Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй: Затв. резолюцією 55/2 Генеральної Асамблеї ООН від 8 вересня 2000 р.
7. Конвенція МОП про безробіття № 2 від 29 жовтня 1919 р.: Ратифікована Україною згідно з постановою Верховної Ради України від 4 лютого 1994 р. № 3931-ХІІ.
8. Конвенція МОП про політику в галузі зайнятості № 122: Ратифікована СРСР 29 травня 1968 р.
9. Конвенція МОП № 156 про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі з сімейними обов'язками 1957 р.: Ратифікована Україною 22 жовтня 1999 р.
10. Конвенція МОП № 159 про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів: Ратифікована Україною 6 березня 2004 р.
11. Конвенція про захист прав і Основних свобод людини 1950 року, Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Ратифіковані Україною 17 липня 1997р.
12. Європейська соціальна хартія (переглянута): Прийнята Радою Європи 3 травня 1996 р.: Підписана Україною 7 травня 1999 р.
13. Європейський кодекс соціального забезпечення, прийнятий Радою Європи 11 березня 1964 р., переглянутий у червні 1990 р.
14. Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу: Підписана державами - членами Ради Європи 11 грудня 1953 р.
15. Хартія основних соціальних прав працівників Європейського Економічного Співтовариства: Підписана у Страсбурзі у 1989 р.
16. Гельсінкська декларація: Рекомендації для лікарів, які проводять біомедичні досліді на людині: Прийнята 18-ю Всесвітньою Медичною Асамблеєю у Гельсінкі в червні 1984р.
17. Лісабонська декларація про права пацієнтів, прийнята ВМА у 1981 р.
18. Декларація про Розвиток прав пацієнтів в Європі: Затверджена на Європейській нараді з прав пацієнтів в Амстердамі у 1994 р.
19. Міжнародний кодекс медичної етики: Прийнятий ВМА у 1949 р.
20. Женевська декларація про лікарську таємницю: Прийнята ВМА у 1948 р.
21. Декларація стосовно евтаназії: Прийнята 39-ю сесією ВМА у Мадриді в 1987р.

Література

Див. основну літературу до курсу

Додаткова

Див. додаткову літературу до курсу [26].

Тема 4. Система пенсійного забезпечення відповідно до законодавства України

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання

1. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії у солідарній системі. Призначення, перерахунок та виплата пенсії.
2. Державне регулювання та нагляд у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
3. Відповідальність у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
4. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.
5. Особливості пенсійного забезпечення наукових та науково-педагогічних працівників.
6. Особливості пенсійного забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та віднесені до 1,2,3,4 категорії.
7. Пенсії за особливі заслуги перед Україною.
8. Державні довічні стипендії окремим категоріям осіб.

Завдання

1. Складіть схему “Види відповідальності у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування”.
2. Випишіть основні умови пенсійного забезпечення наукових та науково-педагогічних працівників (схематично).
3. Випишіть основні умови пенсійного забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та віднесені до 1,2,3,4 категорії (схематично).
4. Встановіть і запишіть правові ознаки пенсії за особливі заслуги перед Україною, які відрізняють її від інших видів пенсій.

Форма контролю – виконання письмових завдань, співбесіда за запропонованими питаннями

Літературу та законодавство дивитись до семінарських занять № 7-9.

Тема 5. Державні соціальні допомоги

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання

1. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
2. Інші державні соціальні допомоги (допомога на поховання, допомоги особам, яким виповнилось 100 і більше років, грошові допомоги ветеранам війни, державні допомоги дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД).

Завдання

1. Встановіть особливості забезпечення державними допомогою ми осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
2. Зобразіть схематично порядок та умови надання:
допомоги на поховання;
допомоги особам, яким виповнилось 100 і більше років;
грошових допомог ветеранам війни;
державної допомоги дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД.

Форма контролю – виконання письмових завдань, співбесіда за запропонованими питаннями

Літературу та законодавство дивитись до семінарського заняття № 10.

Тема 6. Соціальне обслуговування в системі соціального захисту України

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання

1. Соціальні послуги, що надаються за рахунок коштів соціальних страхових фондів
  - 1.1. Соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням
  - 1.2. Соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання
  - 1.3. Соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття
2. Правове регулювання соціальної реабілітації інвалідів.
3. Правове регулювання санаторно-курортного лікування як виду соціального обслуговування.

Завдання

1. Складіть схеми:
“Види соціальних послуг, що надаються безробітним”;
“Види соціальних послуг, що надаються потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання”;
“Види соціальних послуг, що надаються особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням”.
2. Назвіть складові системи реабілітації інвалідів.
3. Складіть схему “Основні види реабілітації інвалідів”.
4. Наведіть перелік реабілітаційних установ для інвалідів.
5. Стисло охарактеризуйте санаторно-курортне лікування як вид соціального обслуговування.

Форма контролю – виконання письмових завдань, співбесіда за запропонованими питаннями.

Законодавство

1. Конституція України //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про зайнятість населення: Закон України від 1 березня 1991 року № 803-XI //Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14. – Ст. 170. (з 1 січня 2013 р. - Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI //Офіційний вісник України. – 2012. – № 63. – Ст. 2565).
3. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII //Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 21. - Ст. 252.
4. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи Закон України від 19 грудня 1991р. № 2001-XII //Відомості Верховної Ради УРСР. – 1992. – № 13. – Ст. 178.
5. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 5 лютого 1993 р. № 2998-XII. //Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 16. – Ст. 167.
6. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII //Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 45. – Ст. 425.
7. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 року //Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4. – Ст. 18.
8. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР. //Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. – Ст. 35.
9. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист: Закон України від 24 березня 1998 року № 203/98-ВР //Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 40–41. – Ст. 249.
10. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV //Відомості Верховної Ради України. –1999. – № 46–47. –Ст. 403.
11. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017-111 //Офіційний вісник України. –2000. – № 44. – Ст. 1876.
12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III //Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 22. – Ст. 171.

13. Про дошкільну освіту: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III //Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49 . – Ст. 259.
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III //Відомості Верховної Ради України. –2001. – № 14. – Ст. 71.
15. Про охорону дитинства Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III//Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст.981.
16. Про соціальну роботу з дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-III //Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 42. –Ст. 213.
17. Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 р. № 966-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст.358.
18. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 р. //Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 147.
19. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 2 червня 2005р. № 2623-IV //Офіційний вісник України. – 2005. – № 25. – Ст. 1412.
20. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 р. № 2961-I//Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 2-3. – Ст. 36.
21. Положення про Міністерство соціальної політики України: Затверджено Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 389/2011// Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1227.
22. Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту багатодітних та неповних сімей. Указ Президента України від 30 грудня 2000 року №1396/2000 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 1–2. – Ст. 17.
23. Порядок проведення витрат на поховання у разі смерті потерпілого від нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2001 р. № 826 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 29. – Ст. 1313
24. Положення про Фонд соціального захисту інвалідів: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 17.07. 2002 № 1434 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 39. – Ст. 1818.
25. Положенням про дитячий будинок сімейного типу: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. № 564 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 18. – Ст. 925.
26. Типове положенням про притулок для дітей: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 1997 р. № 565 //Офіційний вісник України. – 1997. – № 24. – Ст. 61.
27. Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2004 р. № 1126

- // Офіційний вісник України. – 2004. – № 26. – Ст. 198.
28. Типове положення про центр соціально-психологічної допомоги: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004р. № 608 //Офіційний вісник України. – 2004. – № 16. – Ст. 68.
  29. Перелік платних послуг: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 12 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 745) //Офіційний вісник України. – 2007. – № 37. – Ст. 1494.
  30. Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2004 р. № 558 //Офіційний вісник України. – 2004. – № 17. – Ст. 1188.
  31. Порядок забезпечення інвалідів автомобілями: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня 2006 р. № 999 //Офіційний вісник України. – 2006. – № 30. – Ст. 2130.
  32. Положення про порядок організації та проведення оплачуваних громадських робіт, Положення про порядок організації сезонних робіт: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1998 р. № 578 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 72. – Ст. 2423 .
  33. Положення про загальноосвітню школу соціальної реабілітації, Положення про професійне училище соціальної реабілітації: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 1993 р. № 859 // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – № 10.
  34. Порядок розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 616 //Офіційний вісник України. – 2003. – № 16. – Ст. 154.
  35. Положення про індивідуальну програму реабілітації та адаптації інваліда: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1992 р. № 83 //Зібрання постанов Уряду України. – 1992. – № 3. – Ст. 68.
  36. Порядок забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 187 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8. – Ст. 444.
  37. Інструкція про порядок обліку, зберігання, розподілу та видачі путівок до санаторно-курортних та інших лікувально-оздоровчих установ в органах праці та соціального захисту населення України: Затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 25 грудня 1997 р. № 42 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 9. – Ст. 370.
  38. Типові положення про будинки-інтернати (пансіонати) для громадян похилого віку, інвалідів та дітей: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2001 № 549 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 5. – Ст. 212.
  39. Типове положення про територіальний центр соціального обслуговування

(надання соціальних послуг): Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2009 р. № 1417 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 1. – Ст. 10.

40. Типове положення про центр професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я, Фонду соціального захисту інвалідів від 11 червня 1999 р. №96/187/146/55 //Офіційний вісник України. – 1999. – № 26. – Ст. 1249.
41. Порядок надання роботодавцю дотації на створення додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України 10 січня 2001 р. № 1 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 2. – С. 17.
42. Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричний пансіонат, пансіонат для ветеранів війни і праці, Типове положення про психоневрологічний інтернат: Затв. наказом Міністерства праці України від 29 грудня 2001 р. № 549 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 5. – Ст. 212.
43. Положенням про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації: Затв. спільним наказом Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 7 липня 2004 р. № 569/38 //Урядовий кур'єр. – 2004. – липень. – 9.
44. Положення про психологічну службу системи освіти України: Затв. наказом Міністерства освіти України від 3 травня 1999 р. № 127 //Офіційний вісник України. – 2000. – № 1. – Ст. 18.
45. Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат: Затв. Міністерством освіти і науки України від 12 червня 2003 р. № 363 //Офіційний вісник України. – 2003. – № 27. – Ст. 360.
46. Положення про навчально-реабілітаційний центр: Затв. наказом Міністерства освіти України 28 серпня 1997 р. //Офіційний вісник України. – 1998. – № 3. – Ст. 411.
47. Типове положенням про студентську соціальну службу: Затв. наказом Міністерства України у справах сім'ї, дітей та молоді від 26 листопада 2004 р. № 762 //Офіційний вісник України. – 2004. – № 23. – Ст. 1536.
48. Типове положення про будинок дитини: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18 травня 1998 р. № 123 //Офіційний вісник України. – 1998. – № 32. – Ст. 271.
49. Положення про комісію (уповноваженого) із соціального страхування підприємства, установи, організації: Затв. Постановою Правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 9 липня 2001 р. № 21 [Електронний ресурс] – Режим доступу:

http://www.fse.gov.ua/fse/control/uk/publish/article?art_id=168516&cat_id=144053

50. Інструкція про порядок забезпечення застрахованих осіб і членів їхніх сімей путівками на санаторно-курортне лікування, придбаними за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 2 червня 2005 р. № 55 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.fse.gov.ua/fse/control/uk/publish/article?art_id=168516&cat_id=144053
51. Порядок придбання та забезпечення дитячими новорічними подарунками: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності 25.10.2007 № 48 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.fse.gov.ua/fse/control/uk/publish/article?art_id=168516&cat_id=144053
52. Положення про порядок забезпечення і фінансування витрат потерпілим унаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання на слухові апарати: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 27 березня 2003 р. № 25 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1.
53. Граничні розміри фінансування витрат потерпілим унаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання на слухові апарати, зубопротезування, очне протезування, окуляри, контактні лінзи, постільну та натільну білизну, постільні речі, перуки: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 22 грудня 2005 р. № 68 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1
54. Положення про порядок забезпечення потерпілих лікарськими засобами, виробами медичного призначення, постільною та натільною білизною, перуками: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань 27 березня 2003 р. № 26 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1.
55. Положення про забезпечення потерпілих унаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання путівками для санаторно-курортного лікування: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 31 жовтня 2007 р. № 49 [Електронний ресурс] – Режим доступу:

- http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1.
56. Положення про забезпечення технічними засобами реабілітації потерпілих унаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 25 жовтня 2005 р. № 65 [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1.
57. Положення про порядок укладання договорів між Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та лікувально-профілактичними закладами на обслуговування потерпілих на виробництві: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 19 червня 2003 р. № 52 [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1
58. Положення про забезпечення додатковим харчуванням інваліда внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання та потерпілого з важкою травмою або професійним захворюванням під час лікування в лікувальному закладі; Методичні рекомендації щодо забезпечення потерпілого з важкою травмою або професійним захворюванням та інваліда внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання додатковим харчуванням: Затв. постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 19 червня 2003 р. № 54 [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1
59. Положення про забезпечення необхідними видами догляду інвалідів унаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: Затв. постановою Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 25 жовтня 2005 р. № 66 [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://www.social.org.ua/laws/resolutions-of-fond?rstart=22&print_preview=1

Література

Див. основну літературу до курсу

Додаткова

Див. додаткову літературу до курсу [13, 28, 36, 58, 77, 88, 110, 152, 172, 174, 192, 196, 214, 216].

Тема 7. Соціальний захист окремих категорій населення **Питання, які виносяться на самостійне опрацювання**

1. Пільги на житлово-комунальні послуги.
2. Правове регулювання житлових субсидій.
3. Медико-реабілітаційні соціальні пільги.
4. Пільги у сфері соціального обслуговування населення.
5. Соціально-трудова та соціально-побутова пільги.
6. Соціальний захист дітей в Україні.

Завдання

1. Дайте визначення поняття “соціальні пільги”
2. Складіть схему “Види соціальних пільг за законодавством України”
3. Визначить суб’єктів права на соціальні пільги в житлово-комунальній сфері.

Форма контролю – виконання письмових завдань, співбесіда за запропонованими питаннями.

Літературу та законодавство дивитись до семінарського заняття № 11.

Тема 8. Медична допомога та правові засади її надання (повністю на самостійне опрацювання)

1. Право на охорону здоров’я та медичну допомогу.
2. Права та обов’язки громадян у сфері охорони здоров’я.
3. Медична допомога, її види та правове регулювання.
4. Правовий статус пацієнта.

Завдання

1. Випишіть з нормативно-правових актів права та обов’язки громадян у сфері охорони здоров’я.
2. Складіть схему “Медична допомога, її види та правове регулювання”.

Форма контролю: співбесіда за запропонованими питаннями

Законодавство

1. Конституція України. Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року //Офіційний вісник України. – 1998. – № 13. – Ст. 21.
3. Основи законодавства України про охорону здоров’я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ //Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19.
4. Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23.09.1999 року № 1105 – XIV

- //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 46-47. – Ст. 403.
5. Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення: Закон України від 12 грудня 1991 року № 1972–ХІІ, в редакції Закону № 155/98–ВР від 3 березня 1998 року //Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст. 235.
  6. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 року № 1645–Ш //Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 29. – Ст. 228.
  7. Про лікарські засоби: Закон України від 4 квітня 1996 року № 123/96-ВР //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 22. – Ст. 86.
  8. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року (із змінами та доповненнями) //Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 21. – Ст. 252.
  9. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 року № 1489-Ш //Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 19. – Ст. 143.
  10. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині: Закон України від 16 липня 1999 року № 1007-ХІV //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 377.
  11. Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 року № 1303 //Офіційний вісник України. – 1998. – № 3. – Ст.61.
  12. Перелік платних послуг, які можуть надаватися в державних та комунальних закладах охорони здоров'я, вищих медичних навчальних закладах та науково-дослідних установах: Затвердженні постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1138 //Урядовий кур'єр. – 1996. – 26 вересня.
  13. Порядок проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів та видачі особистих медичних книжок: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559. // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1142400-73>.
  14. Правила медичного огляду з метою виявлення ВІЛ-інфекції, обліку ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД та медичного нагляду за ними: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 р. № 2026. //Урядовий кур'єр. – 1998. – грудень.
  15. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 28 жовтня 2002 року № 385 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 46. – Ст. 2116.
  16. Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій,

діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 23 липня 2002 р. № 280 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 33. – Ст. 1538.

17. Положення про лікарсько-трудова комісію: Затверджено Наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства охорони здоров'я України 18.01.2000 № 3/6 //Офіційний вісник України. – 2000. – № 12. – Ст. 485.
18. Положення про організацію і проведення профілактичних щеплень та туберкулінодіагностики: Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16 вересня 2011 р. № 395. //Офіційний вісник України. – 2011. – № 82. – Ст. 3009.
19. Примірні положення: про лікаря загальної практики - сімейної медицини, про медичну сестру загальної практики - сімейної медицини, про відділення загальної практики - сімейної медицини, про денний стаціонар, про стаціонар вдома, Кваліфікаційна характеристика лікаря із спеціальності “Загальна практика - сімейна медицина”, Кваліфікаційна характеристика медичної сестри із спеціальності “Загальна практика - сімейна медицина”: Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України “Про затвердження окремих документів з питань сімейної медицини” від 23 лютого 2001 р. № 72. // Ваше здоров'я. – 2001. – № 22. – С. 20.
20. Порядок вибору та зміни лікаря первинної медичної (медико-санітарної) допомоги: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04 листопада 2011 р. № 756 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 101. – Ст. 3733.

Література

Див. основну літературу до курсу

Додаткова

Див. додаткову літературу до курсу [1, 2, 10, 15, 18, 29, 35, 40, 68, 69, 78, 79, 96, 101, 104, 105, 108, 113, 131, 132, 133, 142, 145, 158, 160, 177, 178, 182, 218-221, 225, 226].

Тестові завдання для самоконтролю

Відповідно до Конституції України, громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на:

- 1) забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності;
- 2) забезпечення їх у разі втрати годувальника;
- 3) забезпечення їх у разі вигнання за межі України;
- 4) забезпечення їх у разі переведення на іншу роботу за власним бажанням;
- 5) забезпечення їх у разі безробіття з незалежних від них обставин;
- 6) забезпечення їх у старості;
- 7) забезпечення їх у разі позбавлення громадянства України.

Відповідно до Конституції України право на соціальний захист гарантується :

- 1) загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій;
- 2) загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок бюджетних та інших джерел соціального забезпечення;
- 3) широкою мережею закладів соціального страхування.
- 4) створенням мережі державних закладів для догляду за непрацездатними ;
- 5) створенням мережі комунальних закладів для догляду за непрацездатними;
- 6) створенням мережі приватних закладів для догляду за непрацездатними;
- 7) забезпеченням регулярності соціальних виплат.

Відповідно до Конституції України пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від:

- 1) прожиткового мінімуму, встановленого Конституцією України;
- 2) прожиткового мінімуму, встановленого органами місцевого самоврядування;
- 3) прожиткового мінімуму, встановленого міжнародно-правовими актами;
- 4) мінімальної заробітної плати;
- 5) прожиткового мінімуму, встановленого законом;
- 6) достатнього життєвого рівня;

7) нормального життєвого рівня.

Право на соціальний захист, передбачене в Конституції України, включає право на:

- 1) забезпечення громадян у разі повної втрати працездатності;
- 2) забезпечення громадян у разі часткової втрати працездатності;
- 3) забезпечення громадян у разі тимчасової втрати працездатності;
- 4) забезпечення громадян у разі втрати годувальника;
- 5) забезпечення громадян у разі видворення за межі України;
- 6) забезпечення їх у разі переведення на іншу роботу за власним бажанням;
- 7) забезпечення їх у разі безробіття з незалежних від них обставин.

Право на соціальний захист, передбачене в Конституції України, включає право на:

- 1) забезпечення громадян у старості;
- 2) забезпечення громадян у разі втрати годувальника;
- 3) забезпечення громадян у разі втрати правоздатності;
- 4) забезпечення громадян у разі часткової втрати працездатності;
- 5) забезпечення громадян у разі тимчасової втрати працездатності;
- 6) забезпечення громадян у разі втрати непрацездатності;
- 7) забезпечення громадян у разі засудження за умисний злочин.

Розвитку яких лікувальних закладів, відповідно до Конституції України, сприяє держава:

- 1) приватних;
- 2) виключно державних;
- 3) виключно недержавних;
- 4) виключно загальнодержавних та комунальних;
- 5) державних;
- 6) виключно комунальних;
- 7) виключно приватних.

Для якого медичного обслуговування, відповідно до Конституції України, створює умови держава:

- 1) загальнообов'язкового;
- 2) персоніфікованого;
- 3) доступного для всіх громадян;
- 4) індивідуалізованого;
- 5) ефективного;
- 6) диференційованого;
- 7) незалежного від економічної ситуації в державі.

Державним фінансуванням яких програм, відповідно до Конституції України, забезпечується охорона здоров'я:

- 1) соціально-економічних;
- 2) медико-санітарних;
- 3) рекреаційно - реабілітаційних;
- 4) екологічно-відновлювальних;
- 5) економічно-інфляційних;
- 6) оздоровчо-профілактичних;
- 7) політично-забезпечувальних.

Які права у сфері охорони здоров'я закріплені у Конституції України:

- 1) право на медичну допомогу;
- 2) право на санітарне страхування;
- 3) право на медичне страхування;
- 4) право на оздоровчо-профілактичне страхування;
- 5) право на охорону здоров'я;
- 6) право на охорону вкладів у лікарняні каси;
- 7) право на державне фінансування оздоровчо-профілактичного страхування.

Створення мережі яких закладів для догляду за непрацездатними передбачає стаття 46 Конституції України:

- 1) приватних;
- 2) закритого типу;
- 3) загальнодоступного типу;
- 4) комунальних;
- 5) спеціалізованих за віковою ознакою;
- 6) державних;
- 7) індивідуального догляду.

Виберіть правильні твердження:

- 1) громадяни України мають право на медичну допомогу;
- 2) громадяни України мають право на медичне страхування;
- 3) громадяни України мають право на охорону здоров'я;
- 4) громадяни України зобов'язані забезпечити санітарне благополуччя в державі;
- 5) громадяни України зобов'язані забезпечити епідемічне благополуччя в державі;
- 6) допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням є єдиним видом державної допомоги сім'ям з дітьми;
- 7) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку є видом державної допомоги сім'ям з дітьми.

У яких закладах охорони здоров'я, відповідно до Конституції України, медична допомога надається безоплатно:

- 1) виключно у державних закладах;
- 2) виключно у комунальних закладах;
- 3) у державних і комунальних закладах;
- 4) у державних та комунальних закладах, за виключенням спеціалізованих інститутів;
- 5) виключно в акредитованих державних закладах ;
- 6) виключно у соціальних закладах охорони здоров'я;
- 7) у всіх без винятку закладах охорони здоров'я.

Виберіть юридичні факти у вигляді дій:

- 1) досягнення особою пенсійного віку;
- 2) звернення за призначенням пенсії;
- 3) смерть пенсіонера;
- 4) звернення за призначенням допомоги по вагітності та пологах;
- 5) оскарження застрахованою особою дій виконавчих органів Пенсійного фонду у судовому порядку;
- 6) укладення безробітним трудового договору;
- 7) досягнення дитиною 18 років.

Затвердження загальнодержавних програм соціального розвитку відноситься до повноважень:

- 1) Міністерства праці і соціальної політики України;
- 2) Кабінету Міністрів України;
- 3) Верховної Ради України;
- 4) обласних державних адміністрацій;
- 5) Президента України;
- 6) органів місцевого самоврядування;
- 7) органів регіонального самоврядування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Право на забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування мають:

- 1) виключно застраховані громадяни України;
- 2) члени сімей застрахованих громадян;
- 3) застраховані громадяни України та іноземні громадяни, які проживають в Україні;
- 4) будь-які особи в разі настання страхового випадку, передбаченого законодавством;
- 5) застраховані особи без громадянства та члени їх сімей, які

проживають в Україні.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування залежно від страхового випадку є такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- 1) пенсійне страхування;
- 2) страхування у зв'язку з пологами та доглядом за дитиною до трьох років;
- 3) страхування у зв'язку з втратою непрацездатності;
- 4) страхування на випадок зниження рівня життя;
- 5) страхування на випадок безробіття.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування залежно від страхового випадку є такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- 1) страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням;
- 2) страхування у зв'язку з малозабезпеченістю, яка спричинила втрату засобів до існування
- 3) страхування на випадок безробіття;
- 4) страхування на випадок досягнення пенсійного віку при відсутності страхового стажу;
- 5) страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування залежно від страхового випадку є такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- 1) страхування у зв'язку з витратами, зумовленими зменшенням рівня доходу сім'ї;
- 2) медичне страхування;
- 3) страхування на випадок досягнення 65 років;
- 4) страхування на випадок зміни умов трудового договору;
- 5) пенсійне страхування.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування залежно від страхового випадку є такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- 1) пенсійне страхування;
- 2) страхування у зв'язку з працездатністю та витратами, зумовленими малозабезпеченістю;
- 3) медичне страхування;
- 4) страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного

- захворювання, які спричинили втрату працездатності;
- 5) страхування на випадок безробіття;

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах трудового договору у фізичних осіб;
- 2) тільки громадяни України, які працюють на умовах трудового договору на підприємствах, в організаціях, установах незалежно від їх форм власності та господарювання;
- 3) громадяни України та іноземні громадяни, які проживають в Україні і працюють на умовах трудового договору на підприємствах, в організаціях, установах незалежно від їх форм власності та господарювання;
- 4) особи, які забезпечують себе роботою самостійно (члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок)
- 5) всі іноземці, які проживають постійно в Україні.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню підлягають:

- 1) громадяни України та іноземні громадяни, які проживають в Україні і працюють на умовах контракту у фізичних осіб;
- 2) тільки громадяни України, які працюють на умовах трудового договору на підприємствах державної форми власності;
- 3) громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності;
- 4) всі іноземці, які проживають постійно в Україні;
- 5) особи, які забезпечують себе роботою самостійно (члени творчих спілок).

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах контракту на підприємствах, в організаціях, установах незалежно від їх форм власності та господарювання;
- 2) тільки громадяни України, які працюють на умовах трудового договору на підприємствах приватної форми власності;
- 3) особи, які забезпечують себе роботою самостійно (члени творчих спілок);
- 4) іноземні громадяни, які проживають в Україні і працюють на умовах контракту у фізичних осіб;
- 5) всі громадяни України.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах контракту на підприємствах, в організаціях, установах незалежно від їх форм власності та господарювання;
- 2) громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності;
- 3) особи, які забезпечують себе роботою самостійно (творчі працівники, які не є членами творчих спілок);
- 4) особи, які працюють на умовах трудового договору у фізичних осіб;
- 5) особи, які працюють на умовах контракту у фізичних осіб.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням надаються такі види соціальних послуг та матеріального забезпечення:

- 1) пенсії за віком
- 2) пенсії у зв'язку з безробіттям
- 3) допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
- 4) відшкодування витрат, пов'язаних із професійною підготовкою або перепідготовкою та профорієнтацією безробітних;
- 5) допомога по тимчасовій непрацездатності в разі необхідності догляду за хворою дитиною до 16 років;
- 6) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням надаються такі види соціальних послуг та матеріального забезпечення:

- 1) допомоги у зв'язку з малозабезпеченістю.
- 2) пенсії по інвалідності внаслідок загального захворювання;
- 3) пенсії у зв'язку з вагітністю та пологами;
- 4) дотація роботодавцю для працевлаштування безробітних, в тому числі молоді на перше робоче місце;
- 5) пенсії по безробіттю;

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням надаються такі види соціальних послуг та матеріального забезпечення:

- 1) допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за

- хворою дитиною);
- 2) допомога на поховання осіб, які померли внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
  - 3) допомога на поховання пенсіонерів;
  - 4) пенсія по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
  - 5) допомога у зв'язку з досягненням пенсійного віку.

Згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням надаються такі види соціальних послуг та матеріального забезпечення:

- 1) пенсія по догляду за дитиною до 18 років;
- 2) пенсія у зв'язку із втратою годувальника, який помер внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
- 3) профілактичні заходи по запобіганню нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням;
- 4) допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
- 5) допомога при народженні дитини;

Знайдіть правильні твердження:

- 1) особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, одержують свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке є єдиним для всіх видів страхування та документом суворої звітності;
- 2) застрахованою є юридична особа, на користь якої здійснюється загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 3) усі застраховані громадяни є членами відповідних страхових фондів залежно від виду соціального страхування;
- 4) загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з народженням та вихованням дитини є одним з видів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- 5) виплати та надання соціальних послуг, на які має право застрахована особа за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, може бути припинено якщо виплати призначено на підставі документів, що містять неправдиві відомості.

Знайдіть правильні твердження:

- 1) для кожного виду страхування особам, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, видаються окремі свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, які є документами суворої звітності;

- 2) Страховий випадок — подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг, передбачених законами України з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- 3) Виплати та надання соціальних послуг, на які має право застрахована особа за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, може бути припинено якщо страховий випадок стався внаслідок дії особи, за яку настає кримінальна відповідальність;
- 4) допомога по вагітності та пологах є одним з видів матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від безробіття;
- 5) застраховані особи не зобов'язані повідомляти страховиків про обставини, що спричиняють зміни розміру матеріального забезпечення із загальнообов'язкового державного соціального страхування та порядку його надання.

Знайдіть правильні твердження:

- 1) Застрахованою є фізична особа, на користь якої здійснюється загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 2) Страхувальниками за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням є цільові страхові фонди;
- 3) виплати та надання соціальних послуг, на які має право застрахована особа за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, може бути припинено якщо страховий випадок стався внаслідок умисної дії особи;
- 4) страховий ризик - обставини, внаслідок яких громадяни та/або члени їх сімей можуть втратити тимчасово або назавжди засоби до існування і потребують матеріальної підтримки або соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням;
- 5) допомога на поховання пенсіонерів є одним з видів матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

Знайдіть правильні твердження:

- 1) державний нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування здійснює спеціально уповноважений Кабінетом Міністрів України центральний орган виконавчої влади;
- 2) страховиками за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням є роботодавці та застраховані особи, якщо інше не передбачено законами України;
- 3) допомога при народженні дитини є одним з видів матеріального

забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням;

- 4) виплати та надання соціальних послуг, на які має право застрахована особа за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, може бути припинено внаслідок невиконання застрахованою особою своїх обов'язків щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- 5) пенсія у зв'язку з безробіттям є одним з видів матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від безробіття.

Виберіть правильні твердження:

- 1) Фонд соціального страхування від нещасних випадків не оплачує санаторно-курортного лікування потерпілих;
- 2) проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів є одним із завдань страхування від нещасного випадку;
- 3) до професійного захворювання належить захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою.
- 4) фонд соціального страхування від нещасних випадків може відмовити у страхових виплатах застрахованому, якщо застрахований вчинив умисний злочин, що призвів до настання страхового випадку.
- 5) страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено на весь час проживання потерпілого за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

Виберіть правильні твердження:

- 1) запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням та іншим випадкам загрози здоров'ю застрахованих, викликаним умовами праці є одним із завдань страхування від нещасного випадку;
- 2) професійне захворювання є страховим випадком у разі його встановлення чи виявлення виключно в період, коли потерпілий перебував у трудових відносинах з підприємством, на якому він захворів;
- 3) страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено на весь час, протягом якого потерпілий перебуває на державному утриманні, за умови, що частка виплати, яка перевищує вартість такого утримання, надається особам, які перебувають на утриманні

- потерпілого;
- 4) фонд соціального страхування від нещасних випадків може відмовити у страхових виплатах застрахованому, якщо мали місце навмисні дії потерпілого, спрямовані на створення умов для настання страхового випадку;
  - 5) якщо встановлено, що потерпілий від нещасного випадку потребує кількох видів допомоги, оплата провадиться за кожним її видом.

Виберіть правильні твердження:

- 1) відновлення здоров'я та працездатності потерпілих на виробництві від нещасних випадків або професійних захворювань є одним із завдань страхування від нещасного випадку;
- 2) фонд соціального страхування від нещасних випадків може відмовити у страхових виплатах застрахованому, якщо роботодавець подав Фонду соціального страхування від нещасних випадків свідомо неправдиві відомості про страховий випадок;
- 3) Фондом соціального страхування від нещасних випадків не відшкодовуються витрати на догляд за потерпілим незалежно від того, ким вони здійснюються;
- 4) страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено, якщо страховий випадок настав внаслідок навмисного наміру заподіяння собі травми;
- 5) сума щомісячної страхової виплати потерпілому від нещасного випадку на виробництві не залежить від ступеня втрати професійної працездатності.

Виберіть правильні твердження:

- 1) відшкодування шкоди, пов'язаної з втратою застрахованими особами заробітної плати або відповідної її частини під час виконання трудових обов'язків у зв'язку з ушкодженням здоров'я, є одним із завдань страхування від нещасного випадку;
- 2) підставою для оплати потерпілому витрат на медичну допомогу, проведення медичної, професійної та соціальної реабілітації є акт розслідування нещасного випадку або акт розслідування професійного захворювання (отруєння) за встановленими формами;
- 3) законодавством не передбачено перерахування сум щомісячних страхових виплат потерпілому від нещасного випадку на виробництві;
- 4) фонд соціального страхування від нещасних випадків може відмовити у страхових виплатах застрахованому, якщо потерпілий подав Фонду соціального страхування від нещасних випадків свідомо неправдиві відомості про страховий випадок;

- 5) страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено, якщо потерпілий ухиляється від медичної чи професійної реабілітації.

Виберіть правильні твердження:

- 1) перші п'ять днів тимчасової непрацездатності потерпілому від нещасного випадку на виробництві оплачуються власником або уповноваженим ним органом за рахунок коштів підприємства, установи, організації;
- 2) особи, право яких на отримання відшкодування шкоди раніше було встановлено згідно із законодавством СРСР про відшкодування шкоди, заподіяної працівникам внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання, пов'язаних з виконанням ними трудових обов'язків, не мають права на забезпечення по страхуванню від нещасного випадку;
- 3) порушення правил охорони праці застрахованим, яке спричинило нещасний випадок або професійне захворювання, не звільняє страховика від виконання зобов'язань перед потерпілим.
- 4) страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено, якщо з'ясувалося, що виплати призначено на підставі документів, які містять неправдиві відомості;
- 5) якщо встановлено, що потерпілий від нещасного випадку потребує кількох видів допомоги, провадиться оплата однієї допомоги за його вибором.

Виберіть правильні твердження:

- 1) Об'єктом страхування від нещасного випадку є життя застрахованого, його здоров'я та працездатність.
- 2) Страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено, якщо потерпілий не виконує правил, пов'язаних з установленням чи переглядом обставин страхового випадку;
- 3) фонд соціального страхування від нещасних випадків не може відмовити у страхових виплатах застрахованому;
- 4) допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю потерпілому від нещасного випадку на виробництві виплачується в розмірі 100 відсотків середнього заробітку (оподаткованого доходу).
- 5) сума щомісячної страхової виплати потерпілому від нещасного випадку на виробництві не залежить від середньомісячного заробітку, що потерпілий мав до ушкодження здоров'я.

Виберіть правильні твердження:

- 1) Фонд соціального страхування від нещасних випадків проводить

одноразову страхову виплату потерпілому у разі стійкої втрати професійної працездатності, встановленої МСЕК;

- 2) Професійне захворювання є страховим випадком також у разі його встановлення чи виявлення в період, коли потерпілий не перебував у трудових відносинах з підприємством, на якому він захворів.
- 3) потерпілому не може бути призначено одночасно із щомісячною страховою виплатою пенсію по інвалідності у зв'язку з одним і тим самим нещасним випадком;
- 4) Страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено, якщо потерпілий порушує правила поведінки та встановлений для нього режим, що перешкоджає одужанню;
- 5) законодавством не передбачено добровільного страхування від нещасних випадків на виробництві;

Виберіть правильні твердження:

- 1) Нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення нормативних актів про охорону праці застрахованим є страховим випадком.
- 2) Страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено на весь час проживання потерпілого за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;
- 3) Виплата пенсії по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання провадиться потерпілому відповідно до законодавства про пенсійне забезпечення;
- 4) для страхування від нещасного випадку на виробництві потрібна згода або заява працівника.
- 5) сума щомісячної страхової виплати не повинна перевищувати середньомісячного заробітку, що потерпілий мав до ушкодження здоров'я.

Обов'язковому страхуванню від нещасного випадку підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах трудового договору;
- 2) клінічні ординатори, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 3) учні навчальних закладів на весь період навчання;
- 4) особи, які утримуються у лікувально-трудовах закладах, та залучаються до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами;
- 5) священнослужителі;

Обов'язковому страхуванню від нещасного випадку підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах контракту;
- 2) студенти навчальних закладів на весь період навчання;
- 3) аспіранти, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 4) особи, які забезпечують себе роботою самостійно — займаються адвокатською, нотаріальною, творчою та іншою діяльністю, пов'язаною з отриманням доходу безпосередньо від цієї діяльності, члени фермерського господарства;
- 5) особи, які утримуються у виховно-трудовах закладах та залучаються до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами.

Обов'язковому страхуванню від нещасного випадку підлягають:

- 1) учні навчальних закладів, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 2) докторанти, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 3) особи, які утримуються у лікувально-трудовах закладах, та залучаються до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами;
- 4) громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності;
- 5) особи, які працюють на умовах контракту.

Обов'язковому страхуванню від нещасного випадку підлягають:

- 1) студенти навчальних закладів, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 2) особи, які працюють у релігійних організаціях на виборних посадах;
- 3) особи, які утримуються у виправних закладах, та залучаються до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами;
- 4) церковнослужителі;
- 5) особи, які працюють на умовах трудового договору.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків виплачує застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку такі грошові суми:

- 1) страхова виплата втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності (щомісячна страхова виплата);
- 2) страхова виплата пенсії за віком;
- 3) страхова виплата пенсії по інвалідності потерпілому;
- 4) страхова виплата допомоги по безробіттю;
- 5) страхова виплата пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків виплачує застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку такі грошові суми:

- 1) страхова виплата частини втраченого заробітку залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності (щомісячна страхова виплата);
- 2) страхова виплата пенсії у зв'язку з втратою годувальника;
- 3) страхова виплата допомоги при народженні дитини, мати якої отримала травму на виробництві;
- 4) страхова виплата дитині, яка народилася інвалідом внаслідок травмування на виробництві матері під час вагітності;
- 5) страхова виплата пенсії у зв'язку з втратою годувальника;

Фонд соціального страхування від нещасних випадків виплачує застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку такі грошові суми:

- 1) страхова виплата в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому;
- 2) страхова виплата дитині до 14 років, мати якої отримала травму на виробництві;
- 3) страхова виплата допомоги по вагітності та пологах;
- 4) страхова виплата в установлених випадках одноразової допомоги членам сім'ї померлого та особам, які перебували на утриманні померлого;
- 5) страхова виплата пенсії по інвалідності потерпілому;

Фонд соціального страхування від нещасних випадків виплачує застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку такі грошові суми:

- 1) страхова виплата в установлених випадках одноразової допомоги членам сім'ї померлого та особам, які перебували на утриманні померлого;

- 2) страхова виплата пенсії по безробіттю;
- 3) страхові витрати на медичну та соціальну допомогу;
- 4) страхова виплата дитині, яка народилася інвалідом внаслідок професійного захворювання її матері під час вагітності;
- 5) страхова виплата довічної пенсії подружжя.

Застрахований від нещасного випадку має право:

- 1) брати участь на виборній основі в управлінні страхуванням від нещасних випадків;
- 2) на послуги соціальної реабілітації, включаючи допомогу у веденні домашнього господарства, що надаються відповідно до законодавства;
- 3) у разі настання професійного захворювання своєчасно повідомляти робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків про обставини, що призводять до зміни складу соціальних послуг та порядку їх надання;
- 4) на відшкодування витрат при медичній реабілітації на проїзд до місця лікування і назад, витрати на житло та харчування;
- 5) знати та виконувати вимоги законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці, що стосуються застрахованого.

Застрахований від нещасного випадку має право:

- 1) на послуги медичної реабілітації;
- 2) на відшкодування витрат при професійній реабілітації на проїзд до місця навчання і назад;
- 3) додержуватися зобов'язань щодо охорони праці, передбачених трудовим договором та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства;
- 4) на послуги професійної реабілітації, якщо загальна тривалість професійної реабілітації не перевищує двох років;
- 5) у разі настання нещасного випадку своєчасно повідомляти робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків про обставини, що призводять до зміни розміру матеріального забезпечення.

Застрахований від нещасного випадку зобов'язаний:

- 1) у разі настання страхового випадку одержувати від Фонду соціального страхування від нещасних випадків виплати та соціальні послуги, передбачені законом;
- 2) у разі настання нещасного випадку або професійного захворювання не ухилятися від професійної реабілітації та виконання вказівок, спрямованих на якнайшвидше повернення його до трудової діяльності;

- 3) отримувати безоплатно від Фонду соціального страхування від нещасних випадків роз'яснення з питань соціального страхування від нещасного випадку;
- 4) бути повноважним представником застрахованих працівників;
- 5) додержуватися зобов'язань щодо охорони праці, передбачених контрактом та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

Застрахований від нещасного випадку має право:

- 1) на послуги соціальної реабілітації, включаючи придбання автомобіля, що надаються відповідно до законодавства;
- 2) брати участь у розслідуванні страхового випадку, у тому числі з участю представника профспілкового органу або своєї довіреної особи;
- 3) у разі настання нещасного випадку або професійного захворювання додержувати правил поведінки та режиму лікування, визначених лікарями, які його лікують;
- 4) брати участь на виборній основі в управлінні страхуванням від нещасних випадків;
- 5) додержуватися зобов'язань щодо охорони праці, передбачених колективним договором та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

Якщо справи про страхові виплати розглядаються вперше по закінченні трьох років з дня втрати потерпілим працездатності внаслідок нещасного випадку, страхові виплати проводяться:

- 1) з дня втрати працездатності внаслідок нещасного випадку або з дати встановлення професійного захворювання;
- 2) з дня звернення;
- 3) з дня отримання акта розслідування нещасного випадку;
- 4) з дня звернення до МСЕК;
- 5) правильна відповідь відсутня.

Якщо потерпілому або особам, які мають право на одержання страхової виплати, з вини Фонду соціального страхування від нещасних випадків своєчасно не визначено або не виплачено суми страхової виплати, ця сума виплачується:

- 1) без обмеження протягом будь-якого строку та не підлягає коригуванню у зв'язку із зростанням цін на споживчі товари та послуги;
- 2) за весь минулий час, але не більш як за п'ять років з дня звернення за їх одержанням;
- 3) з дня звернення та не підлягає коригуванню у зв'язку із зростанням цін

- на споживчі товари та послуги;
- 4) без обмеження протягом будь-якого строку та підлягає коригуванню у зв'язку із зростанням цін на споживчі товари та послуги;
  - 5) за весь минулий час, але не більш як за три роки з дня звернення за їх одержанням.

Потерпілим, які проживають у будинках-інтернатах для громадян похилого віку та інвалідів, пансіонатах для ветеранів війни та праці, щомісячні суми страхових виплат:

- 1) зменшуються на 50 відсотків;
- 2) перераховуються на спеціальний рахунок і виплачуються потерпілому після вибуття з зазначених установ;
- 3) повністю виплачуються потерпілому;
- 4) повністю перераховуються на рахунок зазначених установ;
- 5) перераховуються на рахунок зазначених установ з виплатою різниці між сумою страхової виплати та вартістю утримання в них, але не менш як 25 % призначеної суми.

Виплати, призначені, але не одержані своєчасно потерпілим або особою, яка має право на одержання виплат, провадяться:

- 1) за весь минулий час;
- 2) за весь минулий час, але не більш як за три роки з дня звернення за їх одержанням;
- 3) за весь минулий час, але не більш як за п'ять років з дня звернення за їх одержанням;
- 4) за весь минулий час, але не більш як за сім років з дня звернення за їх одержанням;
- 5) без обмеження протягом будь-якого строку та підлягають коригуванню у зв'язку із зростанням цін на споживчі товари та послуги.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування - це система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі:

- 1) хвороби;
- 2) тимчасової втрати працездатності;
- 3) вчинення злочину;
- 4) втрати годувальника;
- 5) часткової втрати працездатності;
- 6) знищення майна;
- 7) у старості.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування - це система прав,

обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі:

- 1) хвороби;
- 2) повної, часткової або тимчасової втрати працездатності;
- 3) у старості;
- 4) стихійного лиха;
- 5) звільнення з роботи за власним бажанням;
- 6) переведення на інше місце роботи;
- 7) втрати годувальника.

До страхових випадків, з настанням яких особам надаються матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, належать:

- 1) тимчасова непрацездатність;
- 2) інвалідність;
- 3) досягнення пенсійного віку;
- 4) професійне захворювання;
- 5) винесення судом обвинувального вироку;
- 6) досягнення 18 років;
- 7) хвороба.

До страхових випадків, з настанням яких особам надаються матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, належать:

- 1) вагітність і пологи;
- 2) догляд за малолітньою дитиною;
- 3) смерть годувальника;
- 4) професійне захворювання;
- 5) безробіття;
- 6) досягнення 21 року;
- 7) нещасний випадок на виробництві.

Виплати та надання соціальних послуг, на які має право застрахована особа за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, може бути припинено:

- 1) якщо виплати призначено на підставі документів, що містять неправдиві відомості;
- 2) якщо страховий випадок стався внаслідок дії особи, за яку настає кримінальна відповідальність;
- 3) якщо страховий випадок стався внаслідок умисної дії особи;
- 4) якщо страховий випадок стався з незалежних від особи обставин;
- 5) внаслідок невиконання застрахованою особою своїх обов'язків щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування;

- б) в інших випадках, передбачених законами;
- 7) усі відповіді правильні.

Право на забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням згідно з Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування мають:

- 1) застраховані громадяни України;
- 2) застраховані іноземні громадяни, які постійно проживають в Україні ;
- 3) застраховані особи без громадянства, які постійно проживають в Україні;
- 4) члени сімей застрахованих громадян;
- 5) всі громадяни України;
- 6) тільки громадяни України, які досягли 23 річного віку;
- 7) всі громадяни України, які досягли 14 річного віку.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування - це система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі:

- 1) відсутності належного життєвого рівня;
- 2) хвороби;
- 3) тимчасової втрати працездатності;
- 4) втрати годувальника;
- 5) часткової втрати працездатності;
- 6) різкого зниження заробітної плати;
- 7) у старості.

Дія Закону “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” поширюється на:

- 1) осіб, які працюють на умовах трудового договору на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від їх форм власності та господарювання
- 2) осіб, які працюють на умовах контракту на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від їх форм власності та господарювання
- 3) осіб, які працюють на умовах трудового договору у фізичних осіб,
- 4) на осіб, які забезпечують себе роботою самостійно,
- 5) громадян - суб'єктів підприємницької діяльності.

Обов'язковому страхуванню від нещасного випадку підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту);
- 2) виключно особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту);
- 3) учні та студенти навчальних закладів, клінічні ординатори, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 4) аспіранти, докторанти, залучені до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- 5) особи, які утримуються у виправних, лікувально-трудовах, виховно-трудовах закладах та залучаються до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами.

За Законом України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” Фонд соціального страхування від нещасних випадків виплачує застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку грошові суми складаються із:

- 1) страхової виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності (щомісячна страхова виплата);
- 2) страхової виплати в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому (членам його сім’ї та особам, які перебували на утриманні померлого);
- 3) страхові виплати пенсії за віком;
- 4) страхової виплати пенсії по інвалідності потерпілому;
- 5) страхової виплати пенсії у зв’язку з втратою годувальника;
- 6) страхової виплати дитині, яка народилася інвалідом внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності;
- 7) страхових витрат на медичну та соціальну допомогу.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків може відмовити у страхових виплатах і наданні соціальних послуг застрахованому, якщо

мали місце:

- 1) навмисні дії потерпілого, спрямовані на створення умов для настання страхового випадку;
- 2) подання роботодавцем Фонду соціального страхування від нещасних випадків свідомо неправдивих відомостей про страховий випадок;
- 3) вчинення застрахованим умисного злочину, що призвів до настання страхового випадку;
- 4) вчинення застрахованим будь-якого умисного злочину;
- 5) якщо нещасний випадок згідно із законодавством не визнаний пов'язаним з виробництвом
- 6) подання потерпілим Фонду соціального страхування від нещасних випадків свідомо неправдивих відомостей про страховий випадок;
- 7) всі відповіді правильні.

За Законом України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” страхові виплати і надання соціальних послуг може бути припинено:

- 1) на весь час проживання потерпілого за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов’язковість якого надана Верховною Радою України;
- 2) на весь час, протягом якого потерпілий перебуває на державному утриманні, за умови, що частка виплати, яка перевищує вартість такого утримання, надається особам, які перебувають на утриманні потерпілого;
- 3) якщо з’ясувалося, що виплати призначено на підставі документів, які містять неправдиві відомості;
- 4) якщо страховий випадок настав внаслідок навмисного наміру заподіяння собі травми;
- 5) якщо потерпілий ухиляється від медичної чи професійної реабілітації або не виконує правил, пов’язаних з установами чи переглядом обставин страхового випадку, або порушує правила поведінки та встановлений для нього режим, що перешкоджає одужанню;
- 6) в інших випадках, передбачених законодавством.

За Законом України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” застрахований має

право:

- 1) брати участь на виборній основі в управлінні страхуванням від нещасних випадків;
- 2) бути повноважним представником застрахованих працівників і вимагати від Фонду соціального страхування від нещасних випадків виконання своїх обов'язків щодо соціального захисту потерпілих;
- 3) брати участь у розслідуванні страхового випадку, у тому числі з участю представника профспілкового органу або своєї довіреної особи;
- 4) у разі настання страхового випадку одержувати від Фонду соціального страхування від нещасних випадків виплати та соціальні послуги, передбачені Законом;
- 5) у разі настання нещасного випадку або професійного захворювання лікуватися в лікувально-профілактичних закладах або у медичних працівників, з якими Фонд соціального страхування від нещасних випадків уклав угоди на медичне обслуговування;
- 6) на послуги професійної реабілітації, включаючи збереження робочого місця, навчання або перекваліфікацію, якщо загальна тривалість професійної реабілітації не перевищує двох років;
- 7) отримувати безоплатно від Фонду соціального страхування від нещасних випадків роз'яснення з питань соціального страхування від нещасного випадку.

За Законом України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” застрахований зобов'язаний:

- 1) знати та виконувати вимоги законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці, що стосуються застрахованого, а також додержуватися зобов'язань щодо охорони праці, передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором, контрактом) та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства;
- 2) у разі настання нещасного випадку або професійного захворювання лікуватися в лікувально-профілактичних закладах або у медичних працівників, з якими Фонд соціального страхування від нещасних випадків уклав угоди на медичне обслуговування;
- 3) у разі настання нещасного випадку або професійного захворювання додержувати правил поведінки та режиму лікування, визначених

лікарями, які його лікують;

- 4) у разі настання нещасного випадку або професійного захворювання не ухилятися від професійної реабілітації та виконання вказівок, спрямованих на якнайшвидше повернення його до трудової діяльності;
- 5) брати участь у розслідуванні страхового випадку, у тому числі з участю представника профспілкового органу або своєї довіреної особи;
- 6) у разі настання нещасного випадку або професійного захворювання своєчасно повідомляти робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків про обставини, що призводять до зміни розміру матеріального забезпечення, складу соціальних послуг та порядку їх надання (зміни стану непрацездатності, складу сім'ї, звільнення з роботи, працевлаштування, виїзд за межі держави тощо);
- 7) вимагати від Фонду соціального страхування від нещасних випадків виконання своїх обов'язків щодо соціального захисту потерпілих;

За Законом України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” роботодавець як страхувальник має право:

- 1) брати участь на виборній основі в управлінні страхуванням від нещасних випадків;
- 2) вимагати від Фонду соціального страхування від нещасних випадків виконання обов'язків Фонду щодо організації профілактики нещасних випадків і професійних захворювань та соціального захисту потерпілих;
- 3) своєчасно та повністю сплачувати в установленому порядку страхові внески до Фонду соціального страхування від нещасних випадків
- 4) оскаржувати рішення працівників Фонду соціального страхування від нещасних випадків у спеціальних комісіях з питань вирішення спорів при виконавчій дирекції Фонду та при її робочих органах;
- 5) брати участь у визначенні йому знижок чи надбавок до страхового тарифу;
- 6) захищати свої права та законні інтереси, а також права та законні інтереси застрахованих, у тому числі в суді;
- 7) інформувати робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків про кожний нещасний випадок або

професійне захворювання на підприємстві.

За Законом України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” роботодавець як страхувальник зобов’язаний:

- 1) брати участь на виборній основі в управлінні страхуванням від нещасних випадків;
- 2) своєчасно та повністю сплачувати в установленому порядку страхові внески до Фонду соціального страхування від нещасних випадків;
- 3) інформувати робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків про кожний нещасний випадок або професійне захворювання на підприємстві;
- 4) інформувати робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків про зміну технології робіт або виду діяльності підприємства для переведення його до відповідного класу професійного ризику;
- 5) щорічно подавати робочому органу виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків відомості про чисельність працівників, річну суму заробітної плати, річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), кількість нещасних випадків і професійних захворювань на підприємстві за минулий календарний рік;
- 6) безоплатно створювати всі необхідні умови для роботи на підприємстві представників Фонду соціального страхування від нещасних випадків;
- 7) повідомляти працівникам підприємства адресу та номери телефонів робочого органу виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків, а також лікувально-профілактичних закладів та лікарів, які за угодами з цим Фондом обслуговують підприємство.

Загальнообов’язковому державному соціальному страхуванню у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, підлягають:

- 1) особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту) на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності та господарювання
- 2) особи, які працюють у фізичних осіб,
- 3) особи, які працюють в іноземних дипломатичних та консульських

- установах, інших представництвах нерезидентів,
- 4) особи, які обрані на виборні посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та в інших органах;
  - 5) особи, які забезпечують себе роботою самостійно
  - 6) члени колективних підприємств, сільськогосподарських та інших виробничих кооперативів;
  - 7) громадяни України, які працюють за межами території України і не застраховані в системі соціального страхування країни, в якій вони перебувають.

За Законом України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням” до страхового стажу зараховуються:

- 1) періоди тимчасової втрати працездатності,
- 2) період одержання пенсії по інвалідності;
- 3) перебування у відпустці у зв’язку з вагітністю та пологами;
- 4) час перебування застрахованої особи у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 5) періоди одержання виплат за окремими видами загальнообов’язкового державного соціального страхування;
- 6) загальний трудовий стаж особи до введення в дію Закону України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням” в порядку та на умовах, передбачених законодавством, яке діяло раніше;
- 7) період одержання пенсії у зв’язку з втратою годувальника.

За загальнообов’язковим державним соціальним страхуванням у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, надаються такі види матеріального забезпечення та соціальних послуг:

- 1) допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною);
- 2) допомога по вагітності та пологах;
- 3) допомога при народженні дитини;
- 4) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 5) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного

віку

- б) допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві);
- 7) забезпечення оздоровчих заходів.

Допомога по тимчасовій непрацездатності надається застрахованій особі у формі матеріального забезпечення, яке повністю або частково компенсує втрату заробітної плати (доходу), у разі настання в неї одного з таких страхових випадків:

- 1) тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, пов'язаної з нещасним випадком на виробництві;
- 2) необхідності догляду за хворою дитиною;
- 3) необхідності догляду за хворим членом сім'ї;
- 4) догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом віком до 16 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за цією дитиною;
- 5) карантину, накладеного органами санітарно-епідеміологічної служби;
- б) тимчасового переведення застрахованої особи відповідно до медичного висновку на легшу, нижчеоплачувану роботу;
- 7) протезування з поміщенням у стаціонар протезно-ортопедичного підприємства;

За загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, допомога по тимчасовій непрацездатності не надається:

- 1) у разі одержання застрахованою особою травм або її захворювання при вчиненні нею злочину;
- 2) у разі навмисного заподіяння шкоди своєму здоров'ю з метою ухилення від роботи чи інших обов'язків або симуляції хвороби;
- 3) за час перебування під арештом і за час проведення судово-медичної експертизи;
- 4) за час примусового лікування, призначеного за постановою суду;
- 5) у разі тимчасової непрацездатності у зв'язку із захворюванням або травмою, що сталися внаслідок алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння або дій, пов'язаних з таким сп'янінням;
- б) за період перебування застрахованої особи у відпустці без збереження заробітної плати, творчій відпустці;

- 7) за період перебування застрахованої особи у додатковій відпустці у зв'язку з навчанням.

Страхованню на випадок безробіття не підлягають:

- 1) працюючі особи, які отримують пенсію за віком
- 2) мають право на призначення пенсії за віком,
- 3) мають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах,
- 4) мають право на призначення пенсії за вислугу років,
- 5) чоловіки, які досягли 65 річного віку;
- 6) жінки, які досягли 60 річного віку;
- 7) іноземці та особи без громадянства, які тимчасово працюють за наймом в Україні, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Видами забезпечення за цим Законом України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” є:

- 1) допомога по безробіттю, у тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності;
- 2) допомога по частковому безробіттю;
- 3) допомога по тимчасовому безробіттю;
- 4) матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного;
- 5) допомога на поховання у разі смерті безробітного;
- 6) допомога на поховання у разі смерті особи, яка перебувала на утриманні безробітного;
- 7) допомога по безробіттю у зв'язку з малозабезпеченістю..

Розмір допомоги по безробіттю залежить від:

- 1) причини звільнення;
- 2) тривалості безробіття;
- 3) середньої заробітної плати (доходу) застрахованої особи;
- 4) порядку сплати внесків на страхування на випадок безробіття;
- 5) страхового стажу;
- 6) віку застрахованої особи;
- 7) всі відповіді правильні.

Виплата допомоги по безробіттю припиняється у разі:

- 1) вступу до навчального закладу на навчання з відривом від виробництва;
- 2) проходження професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації за направленням державної служби зайнятості;
- 3) призову на строкову військову або альтернативну (невійськову) службу;
- 4) набрання законної сили вироком суду про позбавлення волі безробітного або направлення його за рішенням суду на примусове лікування;
- 5) подання письмової заяви про бажання здійснювати догляд за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 6) подання письмової заяви про відмову від послуг державної служби зайнятості;
- 7) переїзду на постійне місце проживання в іншу місцевість.

Система пенсійного забезпечення в Україні.

Види пенсійного забезпечення визначаються:

- 1) виключно законами про пенсійне забезпечення;
- 2) виключно постановами Кабінету Міністрів України;
- 3) виключно указами Президента України;
- 4) виключно Конституцією України;
- 5) виключно Законом України “Про пенсійне забезпечення”

Мінімальний розмір пенсії за віком в солідарній системі загальнообов’язкового державного пенсійного страхування встановлюється для чоловіків за наявності 35 років страхового стажу у розмірі:

- 1) 20 відсотків прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- 2) прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом;
- 3) 50 відсотків мінімальної заробітної плати за віком;
- 4) в розмірі 80% заробітної плати за останнім місцем роботи;
- 5) прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного Кабінетом Міністрів України.

Мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється для жінок за наявності 30 років страхового стажу у розмірі:

- 1) прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом;
- 2) прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

- 3) мінімальної заробітної плати в промисловості;
- 4) заробітної плати за останнім місцем роботи;
- 5) в розмірі 80% заробітної плати за останнім місцем роботи.

Пенсії по інвалідності призначаються довічно:

- 1) тільки інвалідам I групи;
- 2) у всіх випадках;
- 3) інвалідам-чоловікам старше 60 років;
- 4) тільки інвалідам I, II групи;
- 5) інвалідам-жінкам старше 60 років.

За рахунок коштів Пенсійного фонду у солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати:

- 1) пенсія за віком;
- 2) пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання;
- 3) пенсія по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 4) пенсія у зв'язку з втратою годувальника;
- 5) пенсія у зв'язку з тяжким матеріальним становищем.

Громадяни України мають право на пенсію :

- 1) за віком;
- 2) по інвалідності;
- 3) у зв'язку з втратою годувальника;
- 4) у зв'язку з втратою роботи;
- 5) у зв'язку із визнанням безробітним.

Пенсії у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування залежать від:

- 1) форми власності підприємства, на якому працювала особа;
- 2) тривалості страхового стажу;
- 3) виду діяльності та господарювання підприємства, на якому працювала особа;
- 4) часу виходу на пенсію (одразу після досягнення пенсійного віку чи пізніше);
- 5) величини заробітку, з якого сплачені страхові внески.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається:

- 1) непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, які були на його утриманні;
- 2) всім членам сім'ї померлого годувальника;
- 3) тільки неповнолітнім членам сім'ї померлого годувальника;
- 4) тільки членам сім'ї померлого годувальника, які є інвалідами;
- 5) тільки членам сім'ї померлого годувальника, які досягли пенсійного

віку.

У разі зміни групи інвалідності пенсія по інвалідності:

- 1) виплачується в новому розмірі з дня зміни групи інвалідності;
- 2) не змінюється;
- 3) виплачується за попередньою групою до кінця року, в якому змінено групу інвалідності;
- 4) виплата пенсії зупиняється;
- 5) всі відповіді неправильні.

Пенсії по інвалідності призначаються в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності внаслідок:

- 1) загального захворювання;
- 2) професійного захворювання;
- 3) каліцтва, не пов'язаного з роботою;
- 4) інвалідності з дитинства;
- 5) нещасного випадку на виробництві.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається:

- 1) на весь період, протягом якого член сім'ї померлого годувальника вважається непрацездатним;
- 2) довічно у всіх випадках;
- 3) до поліпшення матеріального становища;
- 4) довічно членам сім'ї, які досягли пенсійного віку;
- 5) до забезпечення окремим жилим приміщенням.

Непрацездатними членами сім'ї відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" є:

- 1) діти, які не досягли шістнадцяти років;
- 2) діти, які не досягли вісімнадцяти років;
- 3) чоловіки, після досягнення п'ятдесяти п'яти років;
- 4) дружина, після досягнення п'ятдесяти років;
- 5) чоловік, якщо він є інвалідом.

Джерелами формування коштів Пенсійного фонду є:

- 1) страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, крім частини внесків, що спрямовується до Накопичувального фонду;
- 2) суми від фінансових санкцій, застосованих відповідно до законодавства до фізичних осіб за порушення встановленого порядку нарахування, обчислення і сплати страхових внесків;
- 3) кошти державного бюджету та цільових фондів, що перераховуються до Пенсійного фонду у випадках, передбачених законом;

- 4) суми від фінансових санкцій, застосованих відповідно до законодавства до юридичних осіб за порушення встановленого порядку нарахування, обчислення і сплати страхових внесків та використання коштів Пенсійного фонду;
- 5) благодійні внески фізичних осіб;
- 6) благодійні внески юридичних осіб;
- 7) добровільні внески;

Кошти Пенсійного фонду використовуються на:

- 1) виплату пенсій, передбачених законом;
- 2) надання соціальних послуг, передбачених законом;
- 3) фінансування адміністративних витрат, пов'язаних з виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду;
- 4) оплату послуг з виплати та доставки пенсій;
- 5) виплату пенсії у зв'язку з важким матеріальним становищем;
- 6) виплату пенсії у зв'язку з втратою роботи;
- 7) придбання житла для працівників Пенсійного фонду.

Суб'єктами солідарної системи пенсійного забезпечення є:

- 1) страхувальники;
- 2) страховики;
- 3) Пенсійний фонд;
- 4) поштово-пенсійний банк "Україна";
- 5) підприємства, що призначають пенсії;
- 6) установи, що здійснюють виплату і доставку пенсій;
- 7) профспілки.

Суб'єктами системи накопичувального пенсійного забезпечення є:

- 1) Пенсійний фонд;
- 2) Накопичувальний фонд;
- 3) недержавні пенсійні фонди;
- 4) зберігач;
- 5) охоронець;
- 6) уповноважений банк;
- 7) страхові організації.

Виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються:

- 1) види пенсійного забезпечення;
- 2) уповноважений банк;
- 3) діяльність Пенсійного фонду;
- 4) умови участі в пенсійній системі;
- 5) умови, норми та порядок пенсійного забезпечення;
- 6) пенсійний вік для чоловіків та жінок;

7) відносини у сфері пенсійного забезпечення.

Виключно Законом України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” визначаються:

- 1) принципи недержавного пенсійного забезпечення;
- 2) права та обов’язки платників страхових внесків;
- 3) структура системи загальнообов’язкового державного пенсійного страхування;
- 4) порядок звернення за призначенням пенсії;
- 5) види пенсійних виплат;
- 6) максимальний розмір пенсії за віком;
- 7) мінімальний розмір пенсії за віком.

Загальнообов’язкове державне пенсійне страхування здійснюється за принципами:

- 1) законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов’язкового державного пенсійного страхування;
- 2) всезагальності загальнообов’язкового державного пенсійного страхування;
- 3) розмежування відповідальності суб’єктів загальнообов’язкового державного пенсійного страхування;
- 4) солідарності та субсидування в солідарній системі;
- 5) обов’язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору;
- 6) цільового та ефективного використання коштів загальнообов’язкового державного пенсійного страхування;
- 7) централізації управління Пенсійним фондом.

За рахунок коштів Пенсійного фонду в солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати:

- 1) довічна пенсія подружжя;
- 2) пенсія за віком;
- 3) пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання;
- 4) довічна обумовлена пенсія;
- 5) довічна пенсія з установленим періодом;
- 6) одноразова виплата;
- 7) пенсія у зв’язку з втратою годувальника.

За рахунок коштів Накопичувального фонду, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках, здійснюються такі пенсійні виплати:

- 1) довічна пенсія подружжя;
- 2) пенсія за віком;

- 3) пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання;
- 4) довічна обумовлена пенсія;
- 5) довічна пенсія з установленим періодом;
- 6) одноразова виплата;
- 7) пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

Загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню підлягають:

- 1) всі особи, які проживають на території України;
- 2) члени колективних та орендних підприємств;
- 3) неповнолітні діти;
- 4) фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності;
- 5) особи, звільнені з роботи у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці;
- 6) особи, які забезпечують себе роботою самостійно;
- 7) особи, які проходять альтернативну (невійськову) службу.

Застрахована особа згідно із Законом України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” має право:

- 1) отримати свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 2) вимагати від страхувальника сплати страхових внесків;
- 3) повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду про зміну даних, що вносяться до її персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку;
- 4) обирати порядок здійснення виплати пенсії;
- 5) оскаржувати в установленому законодавством порядку дії страхувальника;
- 6) виконувати вимоги територіальних органів Пенсійного фонду;
- 7) отримувати від страхувальника підтвердження про сплату страхових внесків.

Страховальник зобов'язаний:

- 1) виплачувати пенсії;
- 2) подавати звітність територіальним органам Пенсійного фонду;
- 3) вести облік виплат (доходу) застрахованої особи за кожним календарним місяцем та календарним роком;
- 4) нараховувати, обчислювати і сплачувати в установлені строки та в повному обсязі страхові внески;
- 5) надавати систематичну матеріальну допомогу застрахованим особам;
- 6) співпрацювати з територіальним органом Пенсійного фонду;
- 7) повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду про чисельність найманих працівників.

Непрацездатними членами сім'ї відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, вважаються :

- 1) дружина, якщо вона досягла пенсійного віку;
- 2) чоловік, якщо він є інвалідом;
- 3) чоловік, якщо він не працює і зайнятий доглядом за дитиною померлого годувальника до досягнення нею 8 років;
- 4) діти, які народилися після спливу 10 місяців з дня смерті годувальника;
- 5) батько, мати, якщо вони є інвалідами;
- 6) батько, мати, якщо вони досягли пенсійного віку;
- 7) діти, які не досягли 18 років.

Відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” застрахована особа зобов'язана:

- 1) пред'являти свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на вимогу страхувальника, посадових осіб виконавчих органів Пенсійного фонду;
- 2) надавати на вимогу страхувальника, територіального органу Пенсійного фонду документи, що засвідчують відомості, які мають бути занесені або містяться в її персональній обліковій картці в системі персоніфікованого обліку;
- 3) повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду про виїзд за межі держави;
- 4) повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду про обставини, що спричиняють зміну статусу застрахованої особи, протягом десяти днів з моменту їх виникнення;
- 5) оскаржувати в установленому законодавством порядку дії суб'єктів системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування
- 6) отримати свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 7) отримувати пенсійні виплати.

Загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню підлягають:

- 1) особи, які забезпечують себе роботою самостійно;
- 2) всі громадяни України;
- 3) громадяни України, які працюють у розташованих за межами України дипломатичних представництвах, консульських установах України;
- 4) особи, які відповідно до законів отримують допомогу по догляді за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 5) всі іноземці, які постійно проживають на території України;
- 6) члени колективних та орендних підприємств, сільськогосподарських кооперативів та фермерських господарств,

7) особи, які отримують допомогу по тимчасовій непрацездатності.

Загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню підлягають:

- 1) всі іноземці, які перебувають на території України;
- 2) особи, які проходять альтернативну (невійськову) службу;
- 3) громадяни України, які працюють у фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності на умовах трудового договору;
- 4) громадяни України які працюють на підприємствах, в установах, організаціях, створених відповідно до законодавства України на умовах трудового договору;
- 5) особи, які проходять строкову військову службу у Збройних Силах України;
- 6) всі особи без громадянства яким не виповнилось 14 років;
- 7) один з непрацюючих працездатних батьків, усиновителів, опікун, піклувальник, які фактично здійснюють догляд за дитиною-інвалідом.

Виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються:

- 1) види пенсійного забезпечення;
- 2) умови участі в пенсійній системі чи її рівнях;
- 3) пенсійний вік для чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат;
- 4) джерела формування коштів, що спрямовуються на пенсійне забезпечення;
- 5) порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян;
- 6) умови, норми та порядок пенсійного забезпечення;
- 7) організація та порядок здійснення управління в системі пенсійного забезпечення.

Виберіть правильні твердження:

- 1) за рахунок коштів Пенсійного фонду в солідарній системі призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника;
- 2) чоловіки мають право на призначення пенсії за віком після досягнення 60 років, та наявності страхового стажу не менше п'яти років;
- 3) в Україні чинне законодавство передбачає недержавне пенсійне забезпечення;
- 4) чоловіки мають право на призначення пенсії за віком після досягнення 55 років, та наявності страхового стажу не менше п'яти років;
- 5) в Україні чинне законодавство не передбачає недержавного пенсійного забезпечення;
- 6) жінки мають право на призначення пенсії за віком після досягнення 55 років, та наявності страхового стажу не менше п'яти років;

7) Пенсійний фонд є вищим органом у системі органів виконавчої влади.

Виберіть правильні твердження:

- 1) Пенсійний фонд є суб'єктом солідарної системи пенсійного забезпечення в Україні;
- 2) види пенсійного забезпечення визначаються виключно законами про пенсійне забезпечення;
- 3) допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням є одним з видів державної допомоги сім'ям з дітьми;
- 4) допомога у зв'язку з вагітністю та пологами є єдиним видом державної допомоги сім'ям з дітьми;
- 5) пенсійне забезпечення в Україні здійснюється виключно недержавними органами;
- 6) пенсійний вік в Україні визначається Конституцією України;
- 7) солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування є одним із рівнів системи пенсійного забезпечення в Україні.

Система пенсійного забезпечення України складається з:

- 1) чотирьох підсистем;
- 2) двох підсистем;
- 3) семи рівнів;
- 4) двох рівнів;
- 5) трьох рівнів;
- 6) чотирьох рівнів;
- 7) система пенсійного забезпечення є однорівневою.

Назвіть рівні системи пенсійного забезпечення в Україні відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”:

- 1) солідарна система;
- 2) індивідуальне пенсійне страхування;
- 3) накопичувальна система пенсійного страхування;
- 4) комунальне пенсійне страхування;
- 5) система недержавного пенсійного забезпечення;
- 6) субсидіарна система;
- 7) загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

Назвіть елементи системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”:

- 1) солідарна система;

- 2) субсидіарна система;
- 3) пропорційна система;
- 4) мажоритарна система;
- 5) диференційна система;
- 6) накопичувальна система пенсійного страхування;
- 7) система абсолютного страхування.

Назвіть елементи системи накопичувального пенсійного забезпечення відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”:

- 1) система недержавного пенсійного забезпечення;
- 2) субсидіарна система;
- 3) пропорційна система;
- 4) мажоритарна система;
- 5) солідарна система;
- 6) накопичувальна система загальнообов’язкового державного пенсійного страхування;
- 7) диференційна система.

Відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” система недержавного пенсійного забезпечення базується на засадах:

- 1) загальнообов’язкової участі всіх суб’єктів;
- 2) добровільної участі громадян;
- 3) обов’язкової участі роботодавців;
- 4) добровільної участі роботодавців;
- 5) обов’язкової участі роботодавців державної форми власності;
- 6) обов’язкової участі роботодавців – резидентів України;
- 7) обов’язкової участі роботодавців – іноземних громадян.

Відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” у солідарній системі виплата пенсій здійснюється за рахунок коштів:

- 1) виключно загального фонду Державного бюджету;
- 2) виключно спеціального фонду Державного бюджету;
- 3) Пенсійного фонду;
- 4) фонду загальнообов’язкового державного соціального забезпечення;
- 5) фонду Державного майна України;
- 6) виключно за рахунок коштів пенсіонерів;
- 7) немає правильної відповіді.

Назвіть види державних пенсій за Законом України “Про пенсійне забезпечення”

- 1) за віком;
- 2) по інвалідності;
- 3) в разі втрати годувальника;
- 4) в разі тимчасової втрати працездатності;
- 5) за станом здоров'я;
- 6) за вислугу років;
- 7) в разі визнання безробітним.

Виберіть неправильні твердження:

- 1) громадяни мають право на забезпечення в разі повної втрати працездатності;
- 2) громадяни мають право на забезпечення в разі часткової втрати працездатності;
- 3) право на пенсійне забезпечення в Україні мають виключно громадяни України;
- 4) громадяни мають право на забезпечення в разі тимчасової втрати працездатності;
- 5) допомога на дітей одиноким матерям є видом державної допомоги сім'ям з дітьми;
- 6) Конституція України передбачає забезпечення державою санітарно-епідемічного благополуччя;
- 7) Конституція України передбачає право громадян на соціальний захист.

Виберіть неправильні твердження:

- 1) громадяни мають право на забезпечення в разі втрати годувальника;
- 2) громадяни мають право на забезпечення в разі безробіття з незалежних від них обставин;
- 3) громадяни мають право на пенсійне забезпечення в разі позбавлення правоздатності;
- 4) громадяни мають право на забезпечення у старості;
- 5) законодавством України передбачене недержавне пенсійне забезпечення;
- 6) виплата пенсій в солідарній системі здійснюється за рахунок коштів Пенсійного фонду;
- 7) законодавство України передбачає одноразову допомогу при народженні дитини.

Виберіть правильні твердження:

- 1) неповнолітні жінки не мають права на державну допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами;
- 2) право на охорону здоров'я може бути скасоване Президентом України;

- 3) особі, яка має одночасно право на пенсії за віком та по інвалідності, призначається один із цих видів пенсії за її вибором;
- 4) система недержавного пенсійного забезпечення, базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень;
- 5) система пенсійного забезпечення в Україні складається з трьох рівнів;
- 6) фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню;
- 7) пенсії, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого Конституцією України.

Законодавство про пенсійне забезпечення складається з:

- 1) Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”;
- 2) Закону України “Про пенсії”;
- 3) Закону України “Про рівні пенсійного забезпечення в Україні”;
- 4) Основ законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 5) міжнародних договорів з пенсійного забезпечення, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- 6) Соціального кодексу;
- 7) Пенсійного кодексу.

Пенсія по інвалідності призначається :

- 1) в разі настання інвалідності, що спричинила повну втрату працездатності внаслідок загального захворювання;
- 2) в разі настання інвалідності, що спричинила часткову втрату працездатності внаслідок загального захворювання;
- 3) в разі настання інвалідності у період роботи, що спричинила повну втрату працездатності внаслідок загального захворювання;
- 4) в разі настання інвалідності, що спричинила повну втрату працездатності внаслідок каліцтва, не пов'язаного з роботою ;
- 5) в разі настання інвалідності після припинення роботи, що спричинила часткову втрату працездатності внаслідок загального захворювання;
- 6) в разі настання інвалідності, що спричинила повну втрату непрацездатності внаслідок загального захворювання;
- 7) незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи.

Виберіть неправильні твердження:

- 1) мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється органами місцевого самоврядування;

- 2) види пенсійних виплат встановлюються виключно Конституцією України;
- 3) пенсія у зв'язку з втратою годувальника - один з видів пенсійних виплат відповідно до законодавства України;
- 4) пенсійний вік для чоловіків в Україні – 60 років;
- 5) пенсійний вік для чоловіків в Україні – 65 років;
- 6) система недержавного пенсійного забезпечення – один із рівнів системи пенсійного забезпечення в Україні;
- 7) види пенсійних виплат визначаються Законом України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”.

Відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування базується на засадах:

- 1) солідарності;
- 2) гарантованості;
- 3) індивідуалізації;
- 4) субсидування;
- 5) визначеності;
- 6) суворої відповідальності;
- 7) безпечності.

Відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” застрахована особа має право:

- 1) отримати в установленому законодавством порядку свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- 2) отримувати від страхувальника підтвердження про сплату страхових внесків, у тому числі в письмовій формі;
- 3) вимагати від страхувальника сплати страхових внесків, у тому числі в судовому порядку;
- 4) обирати порядок здійснення виплати пенсії;
- 5) обирати розмір мінімальної пенсії за віком;
- 6) на отримання пенсійних виплат на умовах і в порядку, передбачених цим Законом;
- 7) достроково розривати договір про добровільну участь у порядку, визначеному цим Законом.

Відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” пенсія по інвалідності призначається:

- 1) на весь строк встановлення інвалідності;
- 2) довічно у всіх випадках;
- 3) інвалідам-чоловікам старше 60 років – довічно;
- 4) тільки інвалідам I групи;

- 5) інвалідам жінкам старше 60 років довічно;
- 6) тільки інвалідам I та II групи;
- 7) інвалідам I групи – довічно.

Виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються:

- 1) види пенсійного забезпечення;
- 2) умови участі в пенсійній системі чи її рівнях;
- 3) пенсійний вік для чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат;
- 4) джерела формування коштів, що спрямовуються на пенсійне забезпечення;
- 5) умови, норми та порядок пенсійного забезпечення;
- 6) організація здійснення управління в системі пенсійного забезпечення;
- 7) порядок здійснення управління в системі пенсійного забезпечення.

Виберіть правильні твердження:

- 1) законодавство про пенсійне забезпечення базується на Конституції України;
- 2) держава сприяє розвиткові лікувальних закладів усіх форм власності;
- 3) пенсійний вік в Україні для чоловіків – 55 років;
- 4) громадяни України можуть бути учасниками та отримувати пенсійні виплати одночасно з різних рівнів системи пенсійного забезпечення в Україні;
- 5) пенсія у зв'язку із втратою годувальника – один із видів пенсійних виплат в Україні;
- 6) пенсія у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності - один із видів пенсійних виплат в Україні;
- 7) пенсія – єдиний вид соціальних виплат в Україні.

Поняття, види та загальна характеристика допомог у соціальному захисті

Рішення органу, що призначає і здійснює виплату допомоги сім'ям з дітьми, може бути оскаржено:

- 1) у вищестоящих органах виконавчої влади;
- 2) тільки в громадських організаціях;
- 3) у судовому порядку;
- 4) виключно у вищестоящих органах виконавчої влади;
- 5) в органи реєстрації актів громадянського стану.

Одноразова допомога при народженні дитини виплачується сім'ї, якщо звернення про її призначення надійшло не пізніше:

- 1) двох місяців з дня народження дитини;
- 2) двох місяців з дня реєстрації народження дитини;

- 3) трьох місяців з дня народження дитини;
- 4) шести місяців з дня народження дитини;
- 5) шести місяців з дня реєстрації народження дитини.

Відповідно до Закону “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” допомога у зв'язку з вагітністю та пологами надається у розмірі:

- 1) 80 відсотків середньомісячного доходу (стипендії, грошового забезпечення, допомоги по безробіттю тощо) жінки;
- 2) 90 відсотків середньомісячного доходу (стипендії, грошового забезпечення, допомоги по безробіттю тощо) жінки;
- 3) 100 відсотків середньомісячного доходу (стипендії, грошового забезпечення, допомоги по безробіттю тощо) жінки;
- 4) не менше 25 відсотків від розміру встановленого законом прожиткового мінімуму для працездатної особи із розрахунку на місяць;
- 5) не менше 20 відсотків від розміру встановленого законом прожиткового мінімуму для працездатної особи із розрахунку на місяць;
- 6) не менше 30 відсотків від розміру встановленого законом;
- 7) немає правильної відповіді.

Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами виплачується жінкам за весь період відпустки, тривалість якої становить:

- 1) 80 календарних днів до пологів і 60 календарних днів після пологів;
- 2) 70 календарних днів до пологів і 56 календарних днів після пологів;
- 3) жінкам, віднесеним до 1-4 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, допомога по вагітності та пологах виплачується за 180 календарних днів зазначеної відпустки;
- 4) жінкам, віднесеним до 1-4 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, допомога по вагітності та пологах виплачується за 150 календарних днів зазначеної відпустки;
- 5) у разі ускладнених пологів або народження двох чи більше дітей - 70 календарних днів після пологів;
- 6) у разі ускладнених пологів або народження двох чи більше дітей - 80 календарних днів після пологів;
- 7) немає правильної відповіді.

Відповідно до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” призначаються такі види державної допомоги сім’ям з дітьми :

- 1) допомога у зв'язку з вагітністю та пологами;
- 2) допомога малозабезпеченим сім’ям;
- 3) допомога на дітей одиноким матерям;
- 4) допомога багатодітним сім’ям;

- 5) допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням;
- 6) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- 7) одноразова допомога при народженні дитини.

Відповідно до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” – “поєднане родинними зв’язками та зобов’язаннями щодо утримання коло осіб, у якому виховуються рідні, усиновлені діти, а також діти, над якими встановлено опіку чи піклування” це:

- 1) дитячий будинок сімейного типу;
- 2) малозабезпечена сім’я;
- 3) сім’я з дітьми;
- 4) неповна сім’я;
- 5) будинок-інтернат.

Відповідно до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” сім’я з дітьми - поєднане родинними зв’язками та зобов’язаннями щодо утримання коло осіб, у якому виховуються :

- 1) тільки рідні або усиновлені діти;
- 2) тільки рідні або позбавлені батьківського піклування діти;
- 3) рідні діти;
- 4) усиновлені діти;
- 5) діти, над якими встановлено опіку;
- 6) діти, над якими встановлено піклування;
- 7) більше двох дітей.

Відповідно до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” за рахунок власних коштів можуть запроваджувати додаткові види допомоги та встановлювати доплати до державної допомоги сім’ям з дітьми:

- 1) місцеві органи виконавчої влади;
- 2) органи місцевого самоврядування;
- 3) підприємства;
- 4) установи;
- 5) організації;
- 6) об’єднання громадян;
- 7) немає правильної відповіді.

Виберіть правильні твердження:

- 1) малозабезпечена сім’я — сім’я, яка з поважних або незалежних від неї причин має середньомісячний сукупний дохід нижчий від прожиткового мінімуму для сім’ї;
- 2) Право на державну соціальну допомогу мають малозабезпечені сім’ї, які постійно проживають на території України.

- 3) державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям призначається на шість місяців.
- 4) саодиноким особам, які досягли 65-річного віку і не мають інших джерел до існування, державна соціальна допомога може бути призначена довічно.
- 5) Розмір допомоги малозабезпеченим сім'ям не залежить від кількості дітей в сім'ї;
- 6) Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям виплачується раз на місяць за місцем проживання уповноваженого представника сім'ї державними підприємствами зв'язку чи перераховується на особовий рахунок уповноваженого представника сім'ї в банківській установі
- 7) Малозабезпеченій сім'ї не може бути відмовлено в наданні допомоги.

Виберіть правильні твердження:

- 1) Для кожної дитини в малозабезпеченій багатодітній сім'ї, в якій виховуються троє або більше дітей віком до 16 років (до 18 років, якщо дитина навчається), рівень забезпечення прожиткового мінімуму збільшується на 20 відсотків.
- 2) Для кожної дитини, яка входить до складу малозабезпеченої сім'ї, рівень забезпечення прожиткового мінімуму збільшується на 10 відсотків,
- 3) У наданні державної соціальної допомоги малозабезпеченій сім'ї може бути відмовлено, коли: з'ясовано, що сім'я має додаткові джерела для існування, а також хто-небудь із її складу протягом 12 місяців перед зверненням за наданням державної соціальної допомоги здійснив покупку або оплатив послуги на суму, яка на час звернення перевищує 10-кратну величину прожиткового мінімуму для сім'ї;
- 4) державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям призначається на шість місяців.
- 5) Право на державну соціальну допомогу мають інваліди з дитинства і діти-інваліди віком до 16 років.
- 6) Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства І групи призначається у розмірі - 100 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- 7) Інвалідам з дитинства надбавка на догляд не призначається.

Виберіть правильні твердження:

- 1) Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства призначається на весь час інвалідності, встановленої органами медико-соціальної експертизи
- 2) якщо інвалід з дитинства або дитина-інвалід має право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника і державну соціальну допомогу відповідно до Закону України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам”, ці виплати призначаються одночасно.
- 3) інвалідам з дитинства, які перебувають на повному державному утриманні державна соціальна допомога не виплачується;
- 4) заява про призначення державної соціальної допомоги подається інвалідом з дитинства до управління праці та соціального захисту населення за місцем проживання;
- 5) законом України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам” не передбачено допомоги на поховання інваліда з дитинства або дитини-інваліда віком до 18 років;
- 6) розмір допомоги на дітей, які перебувають під опікою і піклуванням не залежить від призначених на дитину аліментів та пенсій;
- 7) одноразова допомога при народженні дитини призначається незалежно від строку звернення за її призначенням.

Соціальний захист окремих категорій населення

Соціальний захист інвалідів з боку держави полягає у наданні:

- 1) грошової допомоги;
- 2) засобів пересування, протезування, орієнтації і сприйняття інформації,
- 3) пристосованого житла;
- 4) у встановленні опіки;
- 5) у встановленні стороннього догляду;
- 6) пристосуванні забудови населених пунктів до особливостей інвалідів;
- 7) пристосуванні громадського транспорту, засобів комунікацій і зв'язку до особливостей інвалідів.

Законодавство про соціальну захищеність інвалідів в Україні складається з:

- 1) Закону України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні”;
- 2) Закону України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з

- дитинства та дітям-інвалідам”;
- 3) Закону України “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають право на пенсію та інвалідам”;
  - 4) Наказу Міністерства охорони здоров’я України “Про затвердження інструкції про встановлення груп інвалідності”;
  - 5) Закону України “Про захист інвалідів в Україні”
  - 6) Постанови Кабінету Міністрів України “Про організацію робочих місць та працевлаштування інвалідів”;
  - 7) всі відповіді правильні.

За законом України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” до ветеранів війни належать:

- 1) учасники бойових дій;
- 2) інваліди;
- 3) інваліди війни;
- 4) учасники війни;
- 5) особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав.

Виберіть правильні твердження:

- 1) Ветеранами праці визнаються громадяни, які працювали на підприємствах, в установах, організаціях, об’єднаннях громадян, фізичних осіб, мають стаж роботи 40 років - для чоловіків і 35 років - для жінок і вийшли на пенсію
- 2) Ветеранами праці визнаються також громадяни, яким призначені пенсії на пільгових умовах;
- 3) Законодавством України не передбачено пільг особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, надаються такі пільги:
- 4) громадянами похилого віку визнаються: чоловіки у віці 60 і жінки у віці 55 років і старші;
- 5) громадянами похилого віку визнаються особи, яким до досягнення загального пенсійного віку залишилося не більше півтора року.
- 6) для працівників похилого віку застосовується скорочена тривалість робочого часу;
- 7) громадяни похилого віку не мають право на допомогу у зв’язку з тимчасовою непрацездатністю в період роботи та необхідністю санаторно-курортного лікування.

Державна політика в галузі соціального захисту потерпілих від

Чорнобильської катастрофи та створення умов проживання і праці на забруднених територіях базується на принципах:

- 1) пріоритету життя та здоров'я людей, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи, повної відповідальності держави за створення безпечних і нешкідливих умов праці;
- 2) комплексного розв'язання завдань охорони здоров'я, соціальної політики і використання забруднених територій на основі державних цільових програм з цих питань та урахування інших напрямів економічної та соціальної політики, досягнень в галузі науки та охорони навколишнього середовища;
- 3) соціального захисту людей, повного відшкодування шкоди особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- 4) використання економічних методів поліпшення життя шляхом проведення політики пільгового оподаткування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та їх об'єднань;
- 5) забезпечення координації діяльності державних органів, установ, організацій та об'єднань громадян, що вирішують різні проблеми соціального захисту постраждалого населення,
- 6) співробітництва і проведення консультацій між державними органами і постраждалими (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з соціального захисту на місцевому та державному рівнях;
- 7) міжнародного співробітництва в галузях охорони здоров'я, соціального захисту, охорони праці, використання світового досвіду організації роботи з цих питань.

Виберіть правильні твердження:

- 1) над самотніми громадянами похилого віку, які потребують постійного стороннього догляду, для захисту їх особистих і майнових прав та інтересів встановлюється опіка або піклування.
- 2) діти зобов'язані піклуватися про батьків похилого віку, подавати їм допомогу і підтримку, в разі необхідності здійснювати догляд за ними;
- 3) самотнім громадянам похилого віку, які за висновком медичних закладів потребують постійного стороннього догляду, призначається державна соціальна допомога на догляд;
- 4) для працівників похилого віку застосовується загальновстановлена тривалість робочого часу.
- 5) громадянами похилого віку визнаються: чоловіки у віці 50 і жінки у

віці 45 років,

- б) інвалідам з дитинства, які перебувають на повному державному утриманні державна соціальна допомога не виплачується;
- 7) державна соціальна допомога інвалідам з дитинства призначається довічно.

Право людини на охорону здоров'я є:

- 1) невід'ємним правом;
- 2) природним правом;
- 3) непорушним правом;
- 4) політичним правом;
- 5) безкоштовним правом.

Основні засади охорони здоров'я в Україні, які визначають Основи законодавства України про охорону здоров'я:

- 1) правові;
- 2) духовні;
- 3) організаційні;
- 4) економічні;
- 5) соціальні.

Основними принципами охорони здоров'я в Україні є:

- 1) рівноправність громадян;
- 2) дотримання прав і свобод людини і громадянина в галузі охорони здоров'я;
- 3) комплексний соціальний, екологічний та медичний підхід до охорони здоров'я;
- 4) централізація державного управління;
- 5) загальнодоступність медичної допомоги та інших послуг в галузі охорони здоров'я.

Медико-санітарна допомога – це комплекс спеціальних заходів, спрямованих на:

- 1) сприяння поліпшення здоров'я;
- 2) підвищення санітарної культури;
- 3) запобігання захворюванням;
- 4) запобігання правопорушенням у сфері охорони здоров'я;
- 5) децентралізацію державного управління охороною здоров'я.

Державні, громадські або інші органи, підприємства, установи, організації, посадові особи та громадяни зобов'язані в галузі охорони здоров'я:

- 1) забезпечити пріоритетність охорони здоров'я у власній діяльності;

- 2) не завдавати шкоди здоров'ю населення;
- 3) створити лікувальні установи;
- 4) надавати допомогу хворим;
- 5) проводити медичну експертизу.

Кожен громадянин має право на охорону здоров'я, що передбачає:

- 1) кваліфіковану медико-санітарну допомогу;
- 2) вільний вибір лікарів і закладу охорони здоров'я;
- 3) участь у проведенні громадської експертизи з питань охорони здоров'я у порядку, передбаченому законодавством;
- 4) встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у галузі охорони здоров'я;
- 5) правовий захист від будь-яких незаконних форм дискримінації, пов'язаних із станом здоров'я;
- 6) застосування примусових заходів медичного характеру до осіб на власний розсуд;
- 7) оскарження неправомірних рішень і дій працівників, закладів та органів охорони здоров'я.

Суспільство і держава в галузі охорони здоров'я забезпечують:

- 1) пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави;
- 2) поліпшення умов праці;
- 3) поліпшення умов навчання;
- 4) поліпшення побуту і відпочинку населення;
- 5) розв'язання екологічних проблем;
- 6) удосконалення медичної допомоги;
- 7) запровадження здорового способу життя.

Основними принципами охорони здоров'я в Україні є:

- 1) пріоритет підприємництва і конкуренції в галузі охорони здоров'я;
- 2) гуманістична спрямованість;
- 3) загальнодоступність медичної допомоги;
- 4) орієнтація на сучасні стандарти здоров'я та медичної допомоги;
- 5) попереджувально-профілактичний характер;
- 6) запровадження ринкових відносин в галузі охорони здоров'я;
- 7) розвиток самостійності працівників охорони здоров'я на правовій і договірній основі.

Право громадян України на охорону здоров'я передбачає:

- 1) життєвий рівень, необхідний для підтримання здоров'я людини;
- 2) встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у галузі охорони здоров'я;
- 3) здійснення державного контролю та нагляду в галузі охорони

- здоров'я;
- 4) достовірну та своєчасну інформацію про стан свого здоров'я;
  - 5) створення розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я;
  - 6) відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди;
  - 7) безпечні і здорові умови праці.

Гарантіями права громадян України на охорону здоров'я є:

- 1) забезпечення життєвого рівня, необхідного для підтримання здоров'я людини;
- 2) встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у галузі охорони здоров'я;
- 3) здійснення державного контролю та нагляду в галузі охорони здоров'я;
- 4) достовірність та своєчасність інформації про стан свого здоров'я;
- 5) створення розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я;
- 6) відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди;
- 7) забезпечення безпечних і здорових умов праці.

Відповідно до Основ законодавства України про охорону здоров'я гарантіями права громадян України на охорону здоров'я є:

- 1) здійснення державного контролю та нагляду в галузі охорони здоров'я;
- 2) забезпечення життєвого рівня, необхідного для підтримання здоров'я людини;
- 3) достовірність та своєчасність інформації про стан свого здоров'я;
- 4) створення розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я;
- 5) відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди;
- 6) встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у галузі охорони здоров'я;
- 7) забезпечення безпечних і здорових умов праці.

Громадяни України у галузі охорони здоров'я зобов'язані:

- 1) піклуватись про своє здоров'я;
- 2) піклуватись про здоров'я дітей;
- 3) не шкодити здоров'ю інших громадян;
- 4) подавати невідкладну допомогу іншим громадянам, які знаходяться у загрозовому для їх життя стані;
- 5) у передбачених законом випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення;
- 6) подавати невідкладну допомогу іншим громадянам, які знаходяться у загрозовому для їх здоров'я стані;
- 7) створювати розгалужену мережу закладів охорони здоров'я.

Дидактичні матеріали для самостійної підготовки до підсумкової форми контролю

1. Соціальна політика: стан, тенденції розвитку, цілі та пріоритетні напрями. Реформування системи соціального захисту населення на сучасному етапі.

Законодавство.

Див. законодавство до курсу

Основна література.

- Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: [Навч. посіб.] / Н. Б. Болотіна. – К.: Знання, 2005. – 615 с.
- Право соціального забезпечення: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [За ред. П. Д. Пилипенка]. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2008. – 504 с.

Сучасні тенденції у соціальній політиці України. Основні підсумки перетворень у соціальній сфері за останні роки: запровадження загальнообов’язкового державного соціального страхування та його значення для системи соціального захисту населення України, реформування пенсійної системи, розвиток системи соціального обслуговування, реформи у сфері забезпечення населення державними соціальними допомогами, соціальні пільги та їх роль у системі соціального захисту населення України.

Соціальні виплати у сфері соціального захисту в Україні на сучасному етапі.

Основні завдання соціальної політики в Україні.

2. Правове забезпечення соціальних прав громадян.

Основна література.

- Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / М. Д. Бойко. – К.: “Олан”, 2004. – 312 с.
- Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: [Навч. посіб.] / Н. Б. Болотіна. – К.: Знання, 2005. – 615 с.
- Болотіна Н. Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні: [монографія] / Н. Б. Болотіна. – К.: Знання, 2005. – 382 с.
- Надточій Б., Демчук Л. Пенсія в Україні. Коментар Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” / Б. Надточій, Л. Демчук. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 512 с.
- Пенсійна система України: Навч. посібн. / [В. І. Грушко, Н. В. Грушко, О. В. Бевзенко та ін./ За заг. ред. В. І. Грушка]. – К.: Кондор, 2006. – 336 с.
- Пилипенко П. Д. Право соціального забезпечення України: [Навч. посіб.] / П. Д. Пилипенко – К.: Істина, 2010. – 224 с.
- Пільги. Регулювання та захист / [За ред. В.С. Ковальського]. – К.: Юрінком

Інтер, 2004. – 416 с.

- Право соціального забезпечення: Конспект лекцій / [Авт-сост. А. П. Толмачев]. – М.: Приор-издат, 2003. – 176 с.
- Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / [В. С. Сличинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін.]. – К.: Юридична книга, 2003. – 440 с.
- Право соціального забезпечення: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [За ред. П. Д. Пилипенка]. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2008. – 504 с.
- Синчук С. М., Бурак В. Я. Право соціального забезпечення України / С. М. Синчук, В. Я. Бурак. – К.: Знання, 2006. – 318 с.
- Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні / І. М. Сирота. – Х.: “Одіссей”, 2007. – 408 с.
- Соціальні послуги в Україні: сьогодення та перспективи / [Т. В. Семигіна, К. С. Міщенко, Т. Г. Кіча та ін.]. – К.: ВК “Зірка”, 2007. – 52 с.
- Сташків Б. І. Право соціального обслуговування: Навч. посіб. / Б. І. Сташків. – К.: Знання, 2007. – 567 с.
- Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. / Б. І. Сташків. – К.: Знання, 2005. – 405 с.
- Сташків Б. І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення: Монографія / Б. І. Сташків. – Чернігів: Деснянська правда, 2008. – 260 с.
- Юрій С. І. Соціальне страхування / С. І. Юрій, М. П. Шаварина, Н. В. Шаманська. – К., 2004. – 464 с.
- Ярошенко І. С. Право соціального забезпечення: Навч. посіб. / І. С. Ярошенко. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с.

Право людини на соціальний захист у системі прав людини. Основні міжнародно-правові акти про право людини на соціальний захист. Нормативно-правове забезпечення права людини на соціальний захист в Україні. Форми і засоби захисту права громадян у сфері соціального захисту.

3. Поняття соціального захисту, його організаційно-правові форми та види в Україні.

Основна література. Див. питання № 2.

Загальне поняття про соціальний захист. Співвідношення понять “соціальний захист” та “соціальне забезпечення”. Концепції, форми та система соціального захисту.

Загальна характеристика організаційно-правових форм соціального захисту.

Види соціального захисту.

4. Конституційні гарантії здійснення права людини на соціальний захист в Україні.

Основна література. Див. питання № 2.

Право людини на соціальний захист як суб'єктивне право особи. Конституційні гарантії здійснення права на соціальний захист в Україні.

5. Поняття та система соціальних ризиків за законодавством України.

Основна література. Див. питання № 2.

Поняття та ознаки соціальних ризиків. Класифікація соціальних ризиків. Система соціальних ризиків за законодавством України. Правова характеристика окремих видів соціальних ризиків.

6. Предмет, метод та система права соціального захисту. Функції права соціального захисту.

Основна література. Див. питання № 2.

Предмет права соціального захисту. Види та загальна характеристика відносин у сфері соціального захисту.

Метод права соціального захисту. Сполучення імперативного і диспозитивного способів правового регулювання, централізованого, мінуципального і локального правового регулювання. Застосування спеціально-дозволеного типу правового регулювання. Наявність особливих юридичних фактів (юридичного складу) для виникнення, зміни та припинення соціально-захисних правовідносин.

Система права соціального захисту. Загальна частина. Правові інститути.

Функції права соціального захисту. Регулятивна та охоронна функції. Функції захисту людини від несприятливих наслідків соціальних ризиків; соціальної підтримки; спеціального і додаткового соціального захисту.

7. Співвідношення права соціального захисту з іншими галузями права: трудовим, адміністративним, фінансовим та цивільним.

Основна література. Див. питання № 2.

Право соціального захисту в системі права національного права України. Співвідношення права соціального захисту з іншими галузями права. Соціальне право та галузі права, які формують його систему.

8. Поняття та зміст принципів права соціального захисту.

Основна література. Див. питання № 2.

Поняття і класифікація принципів права соціального захисту. Загальні та внутрішньогалузеві принципи права соціального захисту.

Загальна характеристика основних принципів права соціального захисту.

9. Поняття та види джерел права соціального захисту.

Основна література. Див. питання № 2.

Поняття, особливості джерел права соціального захисту. Класифікація джерел права соціального захисту: за способом прийняття, за територіальною спрямованістю, за юридичною силою, за сферою дії, за ступенем узагальненості, залежно від виду соціального захисту, залежно від суб'єктів, на які поширюється дія нормативно-правових актів. Загальна характеристика джерел права соціального захисту.

10. Поняття та види правовідносин у сфері соціального захисту.

Основна література. Див. питання № 2.

Поняття, види та критерії класифікації правовідносин у сфері соціального захисту. Особливості правовідносин у сфері соціального захисту.

Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального захисту. Особливості юридичних фактів як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері соціального захисту.

11. Загальна характеристика елементів правовідносин у сфері соціального захисту.

Основна література. Див. питання № 2.

Суб'єкти правовідносин у сфері соціального захисту. Суб'єкти надання, суб'єкти одержувачі соціальних благ як соціального захисту. Суб'єкти, які сприяють в одержанні соціального захисту (органи медико-соціальної експертизи, комісії зі встановлення пенсій за особливі заслуги перед Україною, органи, які видають посвідчення, що підтверджують відповідний статус: учасник бойових дій, ветеран війни, інвалід війни, біженець, потерпілий внаслідок Чорнобильської катастрофи тощо).

Поняття та види об'єктів правовідносин у сфері соціального захисту: пенсія, соціальна допомога, соціальна послуга, соціальні пільги, субсидія.

Зміст правовідносин у сфері соціального захисту: загальна характеристика.

12. Система державних органів, що здійснюють соціальний захист населення.

Основна література. Див. питання № 2.

Органи виконавчої влади та їх повноваження у сфері соціального захисту (Міністерство соціальної політики України, Міністерство надзвичайних ситуацій України, обласні та районні управління соціального захисту). Фонд України соціального захисту інвалідів, органи державної служби зайнятості тощо. Спеціалізовані підприємства, установи, організації (протезно-ортопедичні підприємства, територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацевдатних громадян, будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричні пансіонати, пансіонати для ветеранів війни та праці, дитячі будинки-інтернати, психоневрологічні інтернати тощо)

13.Поняття, система державних соціальних стандартів. Прожитковий мінімум (поняття, порядок встановлення).

Основні нормативно-правові акти.

- Закон про Державний бюджет на поточний рік.
- Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липня 1999 р. № 966-XIV
- Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017-III

Основна література. Див. питання № 2.

Поняття, система і класифікація державних соціальних стандартів та їх гарантій в Україні. Сфери застосування державних соціальних стандартів. Основні державні соціальні гарантії. Прожитковий мінімум – базовий соціальний стандарт, порядок його встановлення. Рівень забезпечення прожиткового мінімуму та його практичне застосування.

14.Поняття, види та значення міжнародно-правових стандартів соціального захисту.

Основна література. Див. питання № 2.

Основні нормативно-правові акти.

- Конституція України.
- Загальна декларація прав людини: Резолюція 217А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р.
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права: Резолюція 2200А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р.: Ратифікований Українською РСР згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148.
- Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів: Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1993 р.
- Загальна декларація про ліквідацію голоду і недоїдання: Резолюція 3348 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1974 р.
- Декларація соціального прогресу і розвитку: Резолюція 2542 (XXIV) Генеральної Асамблеї ООН від 11 грудня 1969 г.

- Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй: Затв. резолюцією 55/2 Генеральної Асамблеї ООН від 8 вересня 2000 р.
- Конвенція МОП про безробіття № 2 від 29 жовтня 1919 р.: Ратифікована Україною згідно з постановою Верховної Ради України від 4 лютого 1994 р. № 3931-ХІІ.
- Конвенція МОП про політику в галузі зайнятості № 122: Ратифікована СРСР 29 травня 1968 р.
- Конвенція МОП № 156 про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі з сімейними обов'язками 1957 р.: Ратифікована Україною 22 жовтня 1999 р.
- Конвенція МОП № 159 про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів: Ратифікована Україною 6 березня 2004 р.
- Конвенція про захист прав і Основних свобод людини 1950 року, Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Ратифіковані Україною 17 липня 1997р.
- Європейська соціальна хартія (переглянута): Прийнята Радою Європи 3 травня 1996 р.: Підписана Україною 7 травня 1999 р.
- Європейський кодекс соціального забезпечення, прийнятий Радою Європи 11 березня 1964 р., переглянутий у червні 1990 р.
- Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу: Підписана державами - членами Ради Європи 11 грудня 1953 р.
- Хартія основних соціальних прав працівників Європейського Економічного Співтовариства: Підписана у Страсбурзі у 1989 р.
- Гельсінкська декларація: Рекомендації для лікарів, які проводять біомедичні дослідження на людині: Прийнята 18-ю Всесвітньою Медичною Асамблеєю у Гельсінкі в червні 1984р.
- Лісабонська декларація про права пацієнтів, прийнята ВМА у 1981 р.
- Декларація про Розвиток прав пацієнтів в Європі: Затверджена на Європейській нараді з прав пацієнтів в Амстердамі у 1994 р.
- Міжнародний кодекс медичної етики: Прийнятий ВМА у 1949 р.
- Женевська декларація про лікарську таємницю: Прийнята ВМА у 1948 р.
- Декларація стосовно евтаназії: Прийнята 39-ю сесією ВМА у Мадриді в 1987р.

Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціального захисту. Стандарти ООН у сфері соціального захисту. Конвенції МОП у сфері соціального захисту. Європейські міжнародні стандарти в галузі соціального захисту.

15.Поняття, принципи та види загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Основні нормативно-правові акти.

- Конституція України.
- Про Державний бюджет України на поточний рік.
- Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 року № 16/98
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV.
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV
- Порядок видачі та зразок свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 року № 1306
- Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 року № 1266

Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування та його види. Загальна характеристика принципів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Поняття та значення страхового стажу в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Нагляд, контроль та відповідальність суб'єктів у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування

16. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Основні нормативно-правові акти.

Див. нормативно-правові акти до питання № 15

Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування. Застраховані особи та члени їхніх сімей; особи, які підлягають страхуванню. Страхувальники. Страховики (поняття соціального страхового фонду та їх види).

Об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування. Страховий ризик і страховий випадок.

17. Поняття страхового стажу, страхового ризику та страхового випадку за законодавством про

загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Основні нормативно-правові акти.

Див. нормативно-правові акти до питання № 15

Поняття страхового стажу в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. Страхові ризики. Характеристика страхових випадків (безробіття, тимчасова непрацездатність, інвалідність, нещасний випадок на виробництві, професійне захворювання, смерть тощо) та умови надання соціального забезпечення

18.Фонди соціального страхування, порядок їх формування та використання.

Основні нормативно-правові акти.

Див. нормативно-правові акти до питання № 15

Поняття страхових фондів та їх види. Управління страховими фондами. Нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.

19.Основні види матеріального забезпечення та соціальних послуг в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Основні нормативно-правові акти.

Див. нормативно-правові акти до питання № 15

Види соціальних послуг та матеріального забезпечення: 1) пенсійне страхування; 2) медичне страхування 3) страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням 4) страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання; 5) страхування від безробіття:

Характеристика страхових випадків та умови надання соціальних послуг і матеріального забезпечення особам за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

Підстави припинення виплат і надання соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

20.Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття (поняття, принципи, суб'єкти).

Основні нормативно-правові акти.

- Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 року № 16/98
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок

безробіття Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III

Поняття та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Законодавство про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

Право громадян на матеріальне забезпечення та соціальні послуги. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню на випадок безробіття. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, їх права та обов'язки.

Обчислення страхового стажу.

Управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття .

21.Види забезпечення та соціальних послуг за законодавством про страхування на випадок безробіття (загальна характеристика, порядок надання).

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III

Особи, які мають право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги. Обчислення страхового стажу.

Допомога по безробіттю, у тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності.

Допомога по частковому безробіттю.

Матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного.

Допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.

Соціальні послуги:

професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації у навчальних закладах державної служби зайнятості або на договірній основі в інших навчальних закладах, на підприємствах, в установах і організаціях;

профорієнтація;

пошук підходящої роботи та сприяння у працевлаштуванні, у тому числі шляхом надання роботодавцю дотації для працевлаштування безробітних, у тому числі молоді на перше робоче місце, та фінансування оплачуваних громадських робіт для безробітних;

інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з працевлаштуванням.

22. Допомога по безробіттю, в тому числі одноразова її виплата для організації безробітними підприємницької діяльності (поняття, порядок призначення та виплати).

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III
- Порядок надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності. Затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України 20 листопада 2000 р. № 307

Особи, які мають право на призначення допомоги по безробіттю. Особи, які мають право на призначення одноразової виплати допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності.

Порядок призначення та виплати допомоги по безробіттю, одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності

23. Матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття (поняття, порядок призначення та виплати).

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III
- Порядок надання матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного: Затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 20 листопада 2000 р. № 308

Особи, які мають право на призначення матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття. Порядок призначення та виплати матеріальної допомоги.

24. Соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття.

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III

Основна література.

- Сташків Б. І. Право соціального обслуговування: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – С. 517-567.

Професійне навчання незайнятих громадян. Сприяння безробітним у працевлаштуванні. Надання безробітним інформаційних та консультативних послуг, пов'язаних із працевлаштуванням.

25. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (поняття, принципи, суб'єкти та об'єкти страхування).

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV

Поняття та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Законодавство про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

Право громадян на матеріальне забезпечення та соціальні послуги. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, їх права та обов'язки.

Поняття нещасного випадку та професійного захворювання. Обчислення страхового стажу.

Управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

26. Права та обов'язки особи, застрахованої у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV

Права застрахованого. Обов'язки застрахованого.

27.Страхові виплати за законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (види, порядок призначення та надання).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV

Порядок призначення та надання страхової виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності.

Порядок призначення та надання страхової виплати в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому (членам його сім'ї та особам, які перебували на утриманні померлого).

Порядок призначення та надання страхової виплати пенсії по інвалідності потерпілому.

Порядок призначення та надання страхової виплати пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

Порядок призначення та надання страхової виплати дитині, яка народилася інвалідом внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності.

Порядок призначення та надання страхових витрат на медичну та соціальну допомогу.

28.Соціальні послуги, що надаються потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (види, порядок призначення та надання).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV

Основна література.

➤ Сташків Б.І. Право соціального обслуговування: [Навч. посіб.] / Б. І. Сташків – К.: Знання, 2007. – С. 479-515.

Послуги у сфері медичного забезпечення (надання першої невідкладної медичної допомоги, організація лікування потерпілого, забезпечення повного обсягу медичної допомоги, заходи по підтриманню та відновленню

працевдатності, забезпечення медичного догляду на дому тощо).
Забезпечення потерпілих путівками для санаторно-курортного лікування та технічними засобами реабілітації.

Організація робочих місць для інвалідів. Навчання та перекваліфікація потерпілих.

Організація поховання потерпілих.

29.Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працевдатності Закон України від 23 вересня 1999 року №1105-XIV
- Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232

Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Комісія з розслідування нещасного випадку на виробництві та її повноваження.

Спеціальне розслідування нещасних випадків на виробництві.

Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин.

Розслідування та облік випадків хронічних професійних захворювань і отруєнь

Розслідування та облік аварій.

30.Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працевдатності та витратами, зумовленими похованням (поняття, принципи, суб'єкти).

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працевдатності та витратами, зумовленими похованням Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III
- Порядок розслідування обліку нещасних випадків невикробничого характеру: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001р. № 270.
- Положення про комісію (уповноваженого) підприємства, установи, організації із загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працевдатності та витратами, зумовленими похованням: Затверджено Постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працевдатності 23.06.2008 № 25

Поняття та принципи загальнообов'язкового державного соціального

страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Законодавство про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Право громадян на матеріальне забезпечення та соціальні послуги. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, їх права та обов'язки.

Обчислення страхового стажу.

Управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

31. Види матеріального забезпечення за законодавством загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням (загальна характеристика).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III

Особи, які мають право на призначення матеріального забезпечення за законодавством загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

Порядок призначення, розмір та виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною).

Порядок призначення, розмір та виплата допомоги по вагітності та пологах.

Порядок призначення, розмір та виплата допомоги на поховання.

32. Допомога по тимчасовій непрацездатності (призначення, розмір, порядок виплати).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III

➤ Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: Затв. наказом міністерства охорони здоров'я

України від 13.11.2001р. № 455

Призначення, розмір та порядок виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності у разі настання в застрахованій особі:

- 1) тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві;
- 2) необхідності догляду за хворою дитиною;
- 3) необхідності догляду за хворим членом сім'ї;
- 4) догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом віком до 18 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за цією дитиною;
- 5) карантину, накладеного органами санітарно-епідеміологічної служби;
- 6) тимчасового переведення застрахованої особи відповідно до медичного висновку на легшу, нижчеоплачувану роботу;
- 7) протезування з поміщенням у стаціонар протезно-ортопедичного підприємства;
- 8) санаторно-курортного лікування.

33.Соціальні послуги, що надаються особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III

Основна література.

- Сташків Б.І. Право соціального обслуговування: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – С. 474-477.

Санаторно-курортне лікування та оздоровлення застрахованих осіб і членів їх сімей. Часткове фінансування санаторіїв профілакторіїв за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Утримання дитячих оздоровчих таборів, фінансування придбання новорічних подарунків.

34.Сучасний стан пенсійного забезпечення та впровадження пенсійного страхування в Україні.

Основні нормативно-правові акти.

- Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV
- Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003

року №1057-IV

- Закони України, які регулюють призначення спеціальних пенсій.

Передумови проведення пенсійної реформи в Україні. Становлення та розвиток пенсійного страхування в Україні.

Новели у пенсійному забезпеченні України.

Правове регулювання відносин у сфері пенсійного забезпечення в Україні на сучасному етапі. Напрямки подальшої реформи системи пенсійного забезпечення в Україні.

35. Система пенсійного забезпечення відповідно до законодавства України.

Основні нормативно-правові акти.

- Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV
- Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року №1057-IV
- Закони України, які регулюють призначення спеціальних пенсій.

Загальні положення нової пенсійної системи України. Структура системи пенсійного забезпечення та її законодавче регулювання.

Загальна характеристика трьох рівнів системи пенсійного забезпечення (основні засади, види виплат, переваги та недоліки кожного із трьох рівнів).

Правове регулювання спеціальних пенсій.

36. Принципи, засади і механізм функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Складові системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Сфера дії Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”. Соціальні виплати непрацездатним громадянам.

Принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Право громадян на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг. Види пенсійних виплат та соціальних послуг. Право вибору пенсійних виплат.

Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному

страхуванню. Добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Припинення участі в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Персоніфікований облік та інформація в сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Державне регулювання та нагляд у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Розгляд спорів. Відповідальність у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

37. Солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (загальна характеристика).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Засади на яких базується солідарна система. Суб'єкти солідарної системи. Особи, які мають право на виплати в солідарній системі.

Види пенсійних виплат в солідарній системі.

Переваги та недоліки солідарної системи, порівняно з накопичувальною системою та недержавним пенсійним забезпеченням.

Перспективи розвитку солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

38. Суб'єкти солідарної системи (поняття, основні права та обов'язки).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Правовий статус суб'єктів солідарної системи (застраховані особи, а в окремих випадках, члени їхніх сімей та інші особи; страхувальники; Пенсійний фонд; уповноважений банк; підприємства, установи, організації, що здійснюють виплату і доставку пенсій).

39. Пенсії за віком в солідарній системі (поняття, умови, строки призначення та виплати пенсій за віком).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Умови призначення пенсії за віком. Розмір пенсії за віком. Мінімальний розмір пенсії за віком.

Підвищення розміру пенсії за віком у разі відстрочки часу її призначення.

Порядок призначення та виплати пенсії за віком.

40. Правове регулювання пільг, надбавок, підвищень і доплат при призначенні пенсій за віком.

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV
- Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII

Призначення пенсій на пільгових умовах відповідно до Закону України “Про пенсійне забезпечення”. Пільги при призначенні пенсій за Законами України “Про зайнятість населення”, “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні”.

Надбавки, підвищення та доплати, передбачені Законом України “Про пенсійне забезпечення”.

Підвищення та надбавки за Законами України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, “Про пенсії за особливі заслуги перед Україною”, “Про донорство крові та її компонентів”, “Про статус гірських населених пунктів”.

41. Пенсії по інвалідності в солідарній системі (поняття, умови, строки призначення та виплати).

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Умови призначення пенсії по інвалідності. Страховий стаж, необхідний для призначення пенсії по інвалідності, особливості обрахування страхового стажу при призначенні пенсії по інвалідності.

Розмір пенсії по інвалідності. Період на який призначається пенсія по інвалідності. Строк виплати пенсії по інвалідності в разі зміни групи інвалідності або відновлення працездатності.

Порядок призначення та виплати пенсії по інвалідності.

42. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі (поняття, умови, строки призначення та виплати).

Основні нормативно-правові акти.

- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Умови призначення та розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

Період, на який призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника. Зміна розміру пенсії. Призначення однієї пенсії у зв'язку з втратою годувальника на всіх членів сім'ї. Виділення частки пенсії.

Порядок призначення та виплати пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

43. Призначення, перерахунок та виплата пенсій в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Загальні засади визначення заробітної плати для призначення пенсії. Перерахунок пенсій у зв'язку із збільшенням середньої заробітної плати, прожиткового мінімуму та страхового стажу.

Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії. Строки призначення та виплати пенсій. Виплата пенсій за минулий час. Виплата пенсій. Припинення та поновлення виплати пенсій. Утримання надміру виплачених сум пенсій. Відрахування з пенсій. Виплата пенсії у разі виїзду за кордон. Виплата недоодержаної пенсії у зв'язку зі смертю пенсіонера.

Розмір допомоги на поховання в разі смерті пенсіонера.

44. Пенсійний фонд правовий статус, повноваження, органи управління.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

➤ Положення про Пенсійний фонд України: Затв. Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 384/2011

Правовий статус Пенсійного фонду України. Основні завдання Пенсійного фонду України. Керівництво діяльністю Пенсійного фонду України.

45. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (загальна характеристика).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Поняття накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Умови участі громадян у накопичувальній

пенсійній системі. Умови та перспективи впровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні.

46. Пенсійні виплати за рахунок коштів Накопичувального фонду.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Види пенсійних виплат з Накопичувального фонду та умови їх призначення. Довічні пенсії: довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя. Умови та порядок отримання одноразової виплати.

47. Система, суб'єкти та принципи недержавного пенсійного забезпечення.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV

Система та принципи недержавного пенсійного забезпечення. Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення та їх правовий статус. Правові способи здійснення недержавного пенсійного забезпечення.

48. Види недержавних пенсійних фондів, їх засновники, учасники та вкладники.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV

Недержавні пенсійні фонди: загальна характеристика, порядок створення, статут та інвестиційна декларація недержавних пенсійних фондів, обов'язкові умови початку діяльності недержавних пенсійних фондів, організаційна структура недержавного пенсійного фонду, особливості ліквідації недержавних пенсійних фондів.

Засновники, учасники та вкладники недержавних пенсійних фондів.

Види недержавних пенсійних фондів: відкриті, корпоративні, професійні.

49. Пенсійні внески, пенсійний контракт та пенсійна схема у недержавному пенсійному забезпеченні.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003

року № 1057-IV

Пенсійні внески. Пенсійний контракт: поняття, істотні умови, зобов'язання сторін, строк дії.

Поняття пенсійної схеми, їх види.

50. Види пенсійних виплат недержавних пенсійних фондів (умови та строки здійснення виплат).

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року №1057-IV

Пенсійні виплати недержавних пенсійних фондів. Довічна пенсія. Пенсія на визначений строк. Одноразова виплата.

51. Поняття та умови призначення пенсій за вислугу років.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII

Пенсія за вислугу років (поняття, ознаки). Обчислення вислуги років. Умови призначення пенсій за вислугу років.

52. Особливості пенсійного забезпечення державних службовців, суддів, працівників прокуратури.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-XII

➤ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року № 2453-VI

➤ Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-XII

➤ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV (Прикінцеві положення)

Коло осіб, які мають право на пенсію за Законом України “Про державну службу”. Порядок та умови призначення пенсій державним службовцям

Коло осіб, які мають право на пенсію за Законом України “Про статус суддів”. Порядок та умови призначення пенсій суддям.

Коло осіб, які мають право на пенсію за Законом України “Про прокуратуру”. Порядок та умови призначення пенсій за Законом України “Про прокуратуру”.

53. Особливості пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби.

Основні нормативно-правові акти.

- Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 9 квітня 1992 № 2262-ХІІ
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-ІV (Прикінцеві положення)

Коло осіб, які мають право на пенсію за Законом України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”. Порядок та умови призначення пенсій за Законом України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”.

54. Особливості пенсійного забезпечення народних депутатів, наукових та науково-педагогічних працівників.

Основні нормативно-правові акти.

- Про статус народного депутата України: Закон України в редакції закону від 22 березня 2001р № 2328-ІІІ.
- Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 1 грудня 1998 № 284-ХІV
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-ІV (Прикінцеві положення)

Коло осіб, які мають право на пенсію за Законом України “Про статус народного депутата України”. Порядок та умови призначення пенсій за Законом України “Про статус народного депутата України”.

Коло осіб, які мають право на пенсію за Законом України “Про наукову та науково-технічну діяльність”. Порядок та умови призначення пенсій за Законом України “Про наукову та науково-технічну діяльність”.

55. Пенсії за особливі заслуги перед Україною.

Основні нормативно-правові акти.

- Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 1 червня 2000р. № 1767-ІІІ

Пенсії за особливі заслуги перед Україною (поняття, ознаки). Коло осіб, які мають право на пенсію за особливі заслуги перед Україною. Умови та порядок призначення пенсії за особливі заслуги перед Україною.

56. Поняття страхових допомог, їх ознаки та види.

Основна література. Див. питання № 2.

Основні нормативно-правові акти.

- Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 року № 16/98
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-ХІV.

- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV

Поняття страхових допомог. Ознаки страхових допомог. Види страхових допомог залежно від соціальних ризиків. Загальні засади надання страхових допомог.

57. Поняття державних допомог, їх ознаки та види.

Основна література. Див. питання № 2.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-IV
- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII
- Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 1 червня 2000 року № 1768-III
- Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-III

Поняття державних соціальних допомог. Ознаки державних соціальних допомог. Принципи надання соціальних допомог. Види соціальних допомог (за підставами їх настання (соціальними ризиками); за суб'єктами, що мають право на такі допомоги; залежно від мети надання; залежно від тривалості надання; залежно від джерела виплати).

Загальні засади надання державних соціальних допомог.

58. Державні соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-IV

Умови та порядок призначення допомоги. Державна соціальна допомога на догляд та порядок її призначення

59. Державні допомоги сім'ям з дітьми (поняття, види, загальні умови призначення та виплати).

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада

1992 року № 2811-ХІІ

Право сімей з дітьми на державну допомогу. Види державної допомоги сім'ям з дітьми. Джерела покриття витрат на виплату державної допомоги сім'ям з дітьми. Органи, що призначають і здійснюють виплату державної допомоги сім'ям з дітьми. Відповідальність місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, Організацій і громадян.

60.Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-ХІІ

Право на допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами. Умови надання і тривалість виплати допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами. Розмір допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами.

61.Допомога при народженні дитини.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-ХІІ

Право на допомогу при народженні дитини. Умови призначення допомоги при народженні дитини. Розмір допомоги при народженні дитини.

62.Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-ХІІ

Право на допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Умови призначення допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Розмір допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

63.Допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-ХІІ

Право на допомогу на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. Умови призначення допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. Розмір допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування.

64. Допомога одиноким матерям.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-ХІІ

Право на допомогу на дітей одиноким матерям. Умови призначення допомоги на дітей. одиноким матерям Розмір допомоги на дітей одиноким матерям

65. Допомога при усиновленні дитини.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-ХІІ

Право на допомогу при усиновленні дитини. Умови призначення допомоги. Розмір допомоги

66. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 1 червня 2000 року № 1768-ІІІ

Право на державну соціальну допомогу. Розрахунок середньомісячного сукупного доходу сім'ї для призначення допомоги. Випадки обмеження права на допомогу. Порядок надання допомоги. Розмір державної соціальної допомоги та порядок її виплати. Фінансування державної соціальної допомоги.

67. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.

Основні нормативно-правові акти.

- Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-ІІІ

Право на державну соціальну допомогу. Розміри державної соціальної

допомоги. Порядок призначення та виплати державної соціальної допомоги. Надбавка на догляд. Допомога на поховання.

68. Правові засади призначення житлових субсидій.

Основні нормативно-правові акти

- Про організацію роботи з надання населенню житлових субсидій за спрощеним порядком: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2010 р. № 624
- Положення про порядок надання субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 року № 848.

Поняття субсидії та її правові ознаки. Умови призначення субсидій. Умови за яких субсидія не призначається. Розрахунок субсидій. Умови припинення раніше призначеної субсидії

69. Поняття та принципи соціального обслуговування.

Основна література. Див. питання № 2.

Поняття соціального обслуговування. Підстави для надання соціального обслуговування. Основні принципи соціального обслуговування та їх зміст. Форми соціального обслуговування (соціальні послуги, матеріальна підтримка). Види соціального обслуговування.

70. Соціальні послуги, їх форми, види, принципи та суб'єкти надання.

Основні нормативно-правові акти.

- Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966-І

Поняття соціальних послуг. Форми та види соціальних послуг. Суб'єкти, які надають соціальні послуги та основні суб'єкти, які мають право на отримання соціальних послуг.

71. Правовий статус суб'єктів, які надають соціальні послуги.

Основна література. Див. питання № 2.

Основні нормативно-правові акти.

- Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966-І

Види суб'єктів, які надають соціальні послуги, їх права та обов'язки. (Додатково див. Таблиці по соціальному обслуговуванню)

72. Соціальне обслуговування громадян похилого віку та інвалідів.

Основна література. Див. питання № 2.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966-І
Додатково див. таблиці.

Соціальне обслуговування громадян похилого віку за місцем проживання. Соціальне обслуговування громадян похилого віку у спеціалізованих установах будинках-інтернатах для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричних пансіонатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, психоневрологічних інтернатах, спеціальних будинках-інтернатах для престарілих та інвалідів.

Санаторно-курортне обслуговування, забезпечення засобами пересування.

73. Соціальне обслуговування неповнолітніх.

Основна література. Див. питання № 2.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966-І
Додатково див. таблиці.

Соціальне обслуговування дітей дошкільного віку в дошкільних дитячих закладах. Соціальне обслуговування дітей-сиріт і дітей, які залишилися без батьків. Соціальне обслуговування дітей з вадами фізичного або розумового розвитку.

74. Соціальні послуги, що надаються фізичним особам органами Міністерства охорони здоров'я в Україні.

Основна література. Див. питання № 2.

Основні нормативно-правові акти.

➤ Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966-І

Лікувально-профілактична допомога населенню. Утримання дітей у будинках дитини. Соціальні послуги, що надаються центрами медико-соціальної реабілітації неповнолітніх. Встановлення інвалідності у дітей. Соціальні послуги, що надаються МСЕК. Забезпечення громадян України слуховими апаратами. Забезпечення лікарськими засобами окремих груп населення.

75. Поняття та ознаки соціальних пільг. Їх класифікація.

Основна література. Див. питання № 2.

Поняття та ознаки соціальних пільг. Пільги за професійним та соціальним статусом особи. Види та загальна характеристика соціальних пільг (за суб'єктами, за терміном надання, за ступенем персоніфікації, з огляду на періодичність, за змістом). Недоліки сучасної державної

системи соціальних пільг.

76. Соціальний захист інвалідів.

Основні нормативно-правові акти.

- Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII
- Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-III
- Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-IV
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV (пенсії по інвалідності)
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV (пенсії по інвалідності, медичні послуги)

Додатково див. таблиці.

Статус інваліда. Правове регулювання встановлення інвалідності. Державна політика щодо соціального захисту інвалідів. Сутність та форми соціального захисту інвалідів (реабілітація інвалідів, допомоги у зв'язку з інвалідністю, пенсійне забезпечення інвалідів). Правові аспекти матеріального, соціально-побутового та медичного забезпечення інвалідів в Україні. Нормативне забезпечення прав інвалідів у сферах праці та освіти.

77. Правові засади професійної та трудової реабілітації інвалідів.

Основні нормативно-правові акти.

- Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII
- Кодекс законів про працю України.
- Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 6.10.2005 р. № 2961-IV

Особливості працевлаштування інвалідів. Організація робочого місця інваліда. Пільги у сфері трудової діяльності. Правове регулювання освіти та професійної підготовки інвалідів.

78. Соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Основні нормативно-правові акти.

- Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок

Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 року № 796-ХІІ

Статус осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Система, порядок надання державних допомог особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Особливості пенсійного забезпечення осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи. Система соціальних пільг та соціальне обслуговування осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

79. Соціальний захист дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Основні нормативно-правові акти.

- Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 року № 796-ХІІ

Статус дітей, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи. Грошові виплати потерпілим дітям та їх батькам. Пільги та компенсації потерпілим дітям та їх батькам.

80. Загальні засади соціального захисту дітей в Україні.

Основні нормативно-правові акти.

- Конституція України.
- Конвенція про права дитини (ратифіковано Постановою ВР № 789-ХІІ від 27.02.91)
- Декларація прав дитини.
- Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-ІІІ
- Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 р. № 796-ХІІ (Розділ 5)
- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 22 березня 2001 року № 2334- ІІІ
- Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-ІІІ
- Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-ІV
- Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР
- Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 2 червня 2005р. № 2623-ІV
- Загальнодержавна програма “Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2016 року: Затв. Законом

України від 5 березня 2009 року № 1065-VI

Статус дитини. Основні принципи охорони дитинства. Система заходів щодо охорони дитинства. Організація охорони дитинства. Державна політика щодо соціального захисту сім'ї та дітей. Загальна характеристика основних видів соціального захисту дітей в Україні.

81. Соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

Основні нормативно-правові акти.

- Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III
- Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV
- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII
- Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною": затв. постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 81

Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа. Пріоритети форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Повне державне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа. Державна соціальна допомога а дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною". Інші заходи соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Грошова допомога на дітей, які перебувають під опікою та піклуванням.

82. Соціальний захист ветеранів праці та осіб похилого віку.

Основні нормативно-правові акти.

- Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 року

Статус ветеранів праці та гарантії їх соціального захисту. Пільги ветеранам праці (в галузі охорони здоров'я, у сфері трудової діяльності, у

сфері забезпечення житлом, у сфері надання послуг зв'язку, транспортні пільги).

Пільги для осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною (у сфері пенсійного забезпечення, у сфері охорони здоров'я, у сфері житлово-побутових послуг, у сфері забезпечення житлом, у сфері приватизації, у сфері надання послуг зв'язку, транспортні пільги, у сфері трудової діяльності, у сфері соціального обслуговування, у сфері зайнятості, компенсаційні виплати та соціальна допомога).

Статус громадян похилого віку та гарантії їх соціального захисту. Пільги громадянам похилого віку (у сфері трудової діяльності, матеріальне забезпечення: пенсії та допомоги, у сфері забезпечення житлом, у сфері охорони здоров'я, у сфері соціального обслуговування).

83. Соціальний захист ветеранів війни, дітей війни, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту.

Основні нормативно-правові акти.

- Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року.
- Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18 листопада 2004 року.
- Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року № 3671-VI

Поняття і зміст статусу ветеранів війни та осіб, на яких поширюється чинність Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”. Пільги ветеранам війни (в галузі охорони здоров'я, у галузі житлово-комунальних послуг, транспортні пільги, у сфері трудової діяльності, у сфері забезпечення житлом, у сфері надання послуг зв'язку, у сфері соціального обслуговування). Виплата пенсій та грошових допомог.

Правовий статус дітей війни. Пільги дітям війни. Виплата пенсій та державних соціальних допомог дітям війни.

Правовий статус біженця та особи яка потребує додаткового захисту. Умови, за яких статус біженця не надається. Втрата і позбавлення статусу біженця. Права та обов'язки біженців та осіб, які потребують додаткового захисту. Права осіб, яким надано тимчасовий захист. Основні види соціального захисту біженців та осіб, які потребують додаткового захисту в Україні.

84. Правові засади надання медичної допомоги в Україні.

Основні нормативно-правові акти.

- Конституція України.
- Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19

листопада 1992.

- Перелік платних послуг, які можуть надаватися в державних та комунальних закладах охорони здоров'я, вищих медичних навчальних закладах та науково-дослідних установах: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1138.

Конституція України про право громадян на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Права громадян у галузі охорони здоров'я. Державні гарантії права на охорону здоров'я. Обмеження прав громадян, пов'язані із станом їх здоров'я. Обов'язки громадян у галузі охорони здоров'я. Основи організації охорони здоров'я. Лікувально-профілактична допомога. Безоплатні і платні медичні послуги. Види відповідальності за порушення законодавства про охорону здоров'я.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

Законодавство

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Загальна декларація прав людини (ООН, 1948) // Права людини. Міжнародні договори України, Декларації, документи: Збірник. – К, 1992.
3. Європейська соціальна хартія // ІАЦ Ліга.
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права людини і громадянина // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1976. - № 17. - Ст. 291.
5. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція МОП № 102 // Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП. - К: Основа, 1997. – Т. 3. – С. 249.
6. Про допомоги по інвалідності, по старості і у випадку втрати годувальника: Конвенція МОП № 128 // Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП. – К: Основа, 1997. – Т. 3. – С. 249.
7. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 року № 16/98 // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 23. – Ст. 121.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19.
9. Про Державний бюджет України на поточний рік.
10. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України та членів їх сімей: Закон України від 15.06.2004. № 1763-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 36. – Ст. 444.

11. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017-III // Офіційний вісник України. - 2000. - № 44. - Ст. 1876.
12. Про державну допомогу сім'ям з дітьми Закон України від 22 березня 2001 року № 2334- III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 9. - Ст. 38.
13. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23.09.1997 № 540/97-ВР //Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 50. - Ст. 302.
14. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-XII //Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 52. - Ст. 490
15. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-III // Голос України. - 2000. - № 12.
16. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 1 червня 2000 року № 1768-III // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 35. - Ст. 290.
17. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-IY //Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 33-34. - Ст. 404.
18. Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23 березня 2000 р. № 1584-III// Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 24. - Ст. 182.
19. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - № 6. - Ст. 147.
20. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 49-51. - Ст. 376.
21. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV //Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 46-47. - Ст. 403.
22. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III //Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 22. - Ст. 171.
23. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III// Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 14. - Ст. 71.
24. Про зайнятість населення: Закон України від 1 березня 1991 року № 803-XI //Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 14. - Ст. 170; (з 1 січня

- 2013 р. – Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI //Офіційний вісник України. – 2012. – № 63. – Ст. 2565).
25. Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення: Закон України від 12 грудня 1991 р. //Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 11. – Ст. 152.
  26. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 1 грудня 1998 № 284-XIV// Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 2-3. – Ст. 20.
  27. Про недержавне пенсійне забезпечення Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 47-48. – Ст. 372.
  28. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР. // Відомості Верховної Ради України . – 1995. – № 6. – Ст. 35.
  29. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 2 червня 2005р. № 2623-ІУ //Офіційний вісник України. – 2005. – № 25. – Ст. 1412.
  30. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 21. – Ст. 252.
  31. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України . – 1994. – № 4. – Ст. 18.
  32. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 981.
  33. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 1 червня 2000 р. № 1767-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 35. – Ст. 289.
  34. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 9 квітня 1992 № 2262-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 29. – Ст. 399
  35. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII //Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 3. – Ст. 10,11.
  36. Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів війни: Закон України від 16 березня 2004 р. № 1603-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 25. – Ст. 347.
  37. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 червня 1999 року № 966-XIU //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 38. – Ст. 348.
  38. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-XII //Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.
  39. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні: Закон України від 17 квітня 1991 р. № 962-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 22. – Ст. 262.

40. Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування: Закон України від 11 січня 2001 року № 2211-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 11. – Ст. 47.
41. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175
42. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18 листопада 2004 р. № 2195-IV// Урядовий кур'єр. – 2004. – 18 листопада.
43. Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 р. № 966-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 358.
44. Про соціальну роботу з дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-III. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 42. – Ст. 213.
45. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 5 лютого 1993 р. № 2998-XII. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 16. – Ст. 167.
46. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 45. – Ст. 425.
47. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист: Закон України від 24 березня 1998 року № 203/98-ВР// Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 40-41. – Ст. 249.
48. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи Закон України від 19 грудня 1991р. № 2001-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1992. – № 13. – Ст. 178.
49. Про статус народного депутата України: Закон України в редакції закону від 22 березня 2001 р № 2328-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 42. – Ст. 2123; 2002. – № 35. – Ст. 263.
50. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41-42, № 43, № 44-45. – Ст. 529.
51. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – Ст. 146.
52. Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 22 лютого 2001 року № 2272-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 17. – Ст. 80.
53. Концепція соціального забезпечення населення України : Затв. постановою Верховної Ради України від 21 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 6. – Ст. 31.

54. Основи державної політики України в галузі прав людини: Затв. Постановою Верховної Ради України від 17 червня 1999 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 35. – Ст. 303.
55. Основні напрями соціальної політики до 2004 року / Схвалені Указом Президента України від 24 травня 2000 року № 717/2000// Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – Ст. 858.
56. Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей. Указ Президента України від 11 липня 2005 р. № 1086/2005 //Офіційний вісник України. – 2005. – № 28. – Ст. 1618.
57. Про Стратегію подолання бідності: Указ Президента України від 15 липня 2001 р. № 637/2001// Офіційний вісник України. – 2001. – № 33. – Ст. 1525.
58. Положення про Міністерство соціальної політики України: Затв. Указом Президента України від 06.04.2011р. № 389/2011 //Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1227.
59. Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту багатодітних та неповних сімей. Указ Президента України від 30 грудня 2000 року № 1396/2000 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 1-2. – Ст. 17.
60. Положення про Пенсійний фонд України: Затверджено Затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. № 384/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1223.
61. Деякі питання надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2001 року № 1091 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1590.
62. Перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників державних підприємств, установ, організацій, перебування на яких дає право на призначення пенсій та виплати грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до статті 24 Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність”. Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2001 р. № 1571 //Офіційний Вісник України. – 2001. – № 47. – Ст. 2103 .
63. Положення про організацію персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 1998 р. № 794 //Урядовий кур'єр. – 1998. – 10 червня.
64. Положення про призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 №848 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 вересня 1997 р. № 1050 зі змінами та доповненнями) //Інформаційний бюлетень НКРЕ. – 2004. – № 8.
65. Порядок видачі та зразок свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 року № 1306 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 34. –

Ст. 1452.

66. Порядок визначення страхових тарифів для підприємств, установ, організацій на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2000 № 1423 //Офіційний вісник України. – 2000. – № 37. – Ст. 1588.
67. Порядок здійснення страхових виплат, призначених у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, які спричинили втрату працездатності, особам, що виїхали за межі України: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 998 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 33. – Ст. 1538.
68. Порядок обчислення пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання, і пенсій у зв'язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 1997 р. № 523 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 23. – Ст. 80.
69. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 року № 1266 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – Ст. 1802.
70. Порядок обчислення стажу державної служби: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 3 травня 1994 року // ЗПУУ. – 1994. – № 8. – Ст. 213.
71. Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів підприємства, установи, організації Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 р. № 439 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 20. – Ст. 852.
72. Порядок підтвердження наявності трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 р. // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – № 12. – Ст. 273.
73. Порядок призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. №1751 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 52. – Ст. 2365.
74. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року №250 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 9. – Ст. 394.
75. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2005 р. № 261 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 14. – Ст. 717
76. Порядок проведення витрат на поховання у разі смерті потерпілого від

- нешасного випадку на виробництві або професійного захворювання: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2001 р. № 826 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 29. – Ст. 1313.
77. Порядок розслідування обліку нещасних випадків невиробничого характеру: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001р. № 270 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 13. – Ст. 543.
78. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – Ст. 3426.
79. Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2000 р. № 656 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 216. – Ст. 675.
80. Про затвердження Положення про Фонд соціального захисту інвалідів. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07. 2002 № 1434 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 39. – Ст. 1818.
81. Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду у сфері загального державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2003 № 1845 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 48. – Ст. 2527.
82. Про невідкладні питання діяльності дошкільних та інтернатних навчальних закладів: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2002. № 1243 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 35. – Ст. 1650.
83. Про організаційне і фінансове забезпечення відпочинку та оздоровлення дітей в Україні: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997р. №323//Урядовий кур'єр. – 1997. – квітень. – 22.
84. Про створення при Кабінеті Міністрів України Ради у справах інвалідів. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 р. № 837 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 22. – Ст. 1016.
85. Порядок забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 187 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8. – Ст. 444.
86. Інструкція про порядок обліку, зберігання, розподілу та видачі путівок до санаторно-курортних та інших лікувально-оздоровчих установ в органах праці та соціального захисту населення України: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 25 грудня 1997 р. № 42 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 9. – Ст. 370.
87. Інструкція про встановлення груп інвалідності: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України 05.09.2011 № 561 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 91. – Ст. 3319.

88. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.11.2001р. № 455 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 49. – Ст. 2216.
89. Методика визначення прожиткового мінімуму на одну особу та для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства економіки України, Державного комітету статистики України від 17 травня 2000 р. № 109/95/157 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 24. – Ст. 1028.
90. Методика комплексної оцінки бідності: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державного комітету статистики України, Національної академії наук України від 5 квітня 2002 р. № 171/238/100/149/2нд // Офіційний вісник України. – 2002. – № 18. – Ст. 952.
91. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги: Затв. спільним наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів, міністерства економіки, Державного комітету статистики України від 15 листопада 2001 р. №486/202/524/455/3370 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 6. –Ст. 272.
92. Перелік медичних показань, що дають право на одержання державної соціальної допомоги на дітей-інвалідів віком до 16 років: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів України від 08 листопада 2001 р. № 454/471/516 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 52. – Ст. 2403
93. Порядок надання державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Затв. наказом Міністерства праці і соціальної політики України, Міністерством фінансів України, Міністерством охорони здоров'я України від 30 квітня 2002 р. № 226/293/169 //Урядовий кур'єр. – 2002. – травень.
94. Порядок надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності. Затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України 20 листопада 2000 р. № 307// Офіційний вісник України. – 2000. – № 51. – Ст. 2237 .
95. Порядок надання матеріальної допомоги по безробіттю, одноразової матеріальної допомоги безробітному та непрацездатним особам, які перебувають на його утриманні, допомоги на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебуває на його утриманні. Затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 20 листопада 2000 р. № 309// Офіційний вісник України. – 2000. – № 51. – Ст. 2239.

96. Порядок надання матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного: Затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 20 листопада 2000 р. № 308 //Офіційний вісник України. – 2000. – № 51. – Ст. 2238.
97. Типові положення про будинки-інтернати (пансіонати) для громадян похилого віку, інвалідів та дітей: Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2001 № 549 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 5. – Ст. 212.
98. Типове положення про територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг): Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2009 р. № 1417 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 1. – Ст. 10.
99. Положення про комісію (уповноваженого) підприємства, установи, організації із загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Затверджено Постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності 23.06.2008 № 25 //Офіційний вісник України. – 2008. – № 53. – Ст. 1794.

Література

Основна

1. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. /М. Д. Бойко. – К: “Олан”, 2004. – 312 с.
2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. /Н. Б. Болотіна. – К.: Знання, 2005. - 615 с.
3. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні: [монографія] / Н. Б. Болотіна. – К.: Знання, 2005. – 382 с.
4. Болотіна Н. Б. Соціальне законодавство України. Гендерна експертиза. /Н. Б. Болотіна. – К.: Логос, 2001. – 84 с.
5. Надточій Б., Демчук Л. Пенсія в Україні. Коментар Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” / Б. Надточій, Л. Демчук. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 512 с.
6. Пенсійна система України: Навч. посібн. / [В. І. Грушко, Н. В. Грушко, О. В. Бевзенко та ін./ За заг. ред. В. І. Грушка]. – К.: Кондор, 2006. – 336 с.
7. Пилипенко П. Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. /П. Д. Пилипенко – К.: Істина, 2010. – 224 с.
8. Пільги. Регулювання та захист / [За ред. В.С. Ковальського]. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 416 с.
9. Право соціального забезпечення: Конспект лекцій / [Авт-сост. А. П. Толмачев]. – М.: Приор-издат, 2003. – 176 с.
10. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / [В. С. Сличинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін.]. – К.: Юридична книга, 2003. – 440 с.

11. Право соціального забезпечення: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [За ред. П. Д. Пилипенка]. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2008. – 504 с.
12. Синчук С. М., Бурак В. Я. Право соціального забезпечення України / С. М. Синчук, В. Я. Бурак. – К.: Знання, 2006. – 318 с.
13. Сирота І. М. Все о пенсиях, пособиях, социальной защите граждан Украины: Научно-практический комментарий и сборник нормативных актов. Издание четвертое, переработанное и дополненное / И. М. Сирота. – Харьков: ООО “Одиссей”; “Фолио”, 2003. – С. 135-150.
14. Сирота І. М. Право пенсійного забезпечення в Україні. Курс лекцій / І. М. Сирота. – К.: Юрінком Інтер, 1998.
15. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні / І. М. Сирота. – Х.: “Одиссей”, 2007. – 408 с.
16. Соціальні послуги в Україні: сьогодення та перспективи / [Т. В. Семигіна, К. С. Міщенко, Т. Г. Кіча та ін.]. – К.: ВК “Зірка”, 2007. – 52 с.
17. Сташків Б. І. Право соціального обслуговування: Навч. посіб. / Б. І. Сташків. – К.: Знання, 2007. – 567 с.
18. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. / Б. І. Сташків. – К.: Знання, 2005. – 405 с.
19. Сташків Б. І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення: Монографія / Б. І. Сташків. – Чернігів: Деснянська правда, 2008. – 260 с.
20. Сулейманова Г. В. Право соціального забезпечення / Г. В. Сулейманова. – М.: Издательсько-торговая корпорация “Дашков и Ко”, 2006. – 464 с.
21. Юрій С. І. Соціальне страхування / С. І. Юрій, М. П. Шаварина, Н. В. Шаманська. – К., 2004. – 464 с.
22. Ярошенко І. С. Право соціального забезпечення: Навч. посіб. / І. С. Ярошенко. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с.

Додаткова

1. Акопов В. И. Медицинское право в вопросах и ответах / В. И. Акопов. – М.: ПРИОР, 2000. – 50 с.
2. Алієва О. М. Медичне право як навчальна дисципліна та галузь науки / О. М. Алієва // Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку. – 2007. – 23-24 березня. – С. 212.
3. Андреев В. С. Право социального обеспечения в СССР: [Учебник] / В. С. Андреев. – М.: Юрид. лит., 1987. – 352 с.
4. Андрієнко І. С. Правове регулювання державних соціальних допомог малозабезпеченим особам в Україні. Автореферат дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. / І. С. Андрієнко. – Львів, 2010. – 16 с.
5. Андрієв В. М. Соціальне страхування: історія проблеми / В. М. Андрієв // Соціальний захист. – 1999. – № 3. – С. 43-51.
6. Андрусенко Н. Підтримувати в суспільстві імідж літньої людини – обов'язок держави / Н. Андрусенко // Праця і зарплата. – 2008. – № 37. – С. 1-2.

7. Андрущак О. М. Проблемні питання реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні / О. М. Андрущак // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами VI Міжнар.наук.-практ.конф., м.Луцьк., 2009. – С. 362.
8. Антропов В. В. Система соціальної захисти в Італії / В. В. Антропов // Трудове право. – 2006. – № 4. – С. 76-87.
9. Басай О. В. Правове забезпечення соціального захисту безробітних в Україні: Автореферат дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / О. В. Басай. – Х., 2005. – 20 с.
10. Башмаков А. Ф. Состояние и возможности оптимизации медицинской реабилитации в профильных научно-исследовательских институтах Украины / А. Ф. Башмаков, Л. В. Михайловская, И. Я. Штанько, В. В. Коваленко, Е. В. Шишканова // МСЭ и реабилитация инвалидов. – Днепропетровск. – 1998. – С. 210-216.
11. Бевзенко О. В. Становлення та розвиток пенсійного страхування / О. В. Бевзенко // Економіка АПК. – 2005. – № 12. – С. 111-116.
12. Берданова О. Нормативно-правові аспекти реформування системи соціального захисту населення / О. Берданова // Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України. – 2002. – № 3. – С. 302-306.
13. Беца О. Центри соціальної адаптації для людей, які звільняються з місць позбавлення волі, у контексті сучасної соціальної політики / О. Беца // Соціальна політика і соціальна робота. – 2005. – № 1. – С. 5-19.
14. Бідак В. Складові системи державного регулювання соціального розвитку і соціального захисту / В. Бідак // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 1. – С. 35-42.
15. Бідний В. Г. Медичне страхування [Посібник] / В. Г. Бідний, Н. М. Орлова. – К.: За-друга, 2000. – 134 с.
16. Богословська Ж. М. Судові органи в системі реалізації конституційного права людини та громадянина на соціальний захист в Україні / Ж. М. Богословська // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 5. – С. 106.
17. Болотіна Н. Б. Концепція кодифікації законодавства України про соціальне забезпечення / Н. Б. Болотіна // Право України. – 1996. – № 7. – С. 51-53.
18. Болотіна Н. Б. Медичне право у системі права України / Н. Б. Болотіна // Право України. – 1999. – № 7. – С. 116-118.
19. Болотіна Н. Б. Метод сучасного права соціального забезпечення / Н. Б. Болотіна // Юридичний вісник. – 2001. – № 1. – С. 108-113.
20. Болотіна Н. Б. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: окремі правові питання запровадження / Н. Б. Болотіна // Актуальні проблеми держави і права: Зб. Наук. пр. ОНЮА. – Вип. 7. – О., 2000. – С. 94-101.
21. Болотіна Н. Б. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять / Н. Б. Болотіна // Право України. – 2000. –

- № 3. – С. 35-39.
22. Болотіна Н. Б. Право соціального забезпечення України: системно-структурний аналіз / Н. Б. Болотіна // Право України. – 2001. – № 5. – С. 24-29.
  23. Болотіна Н. Б. Соціально-забезпечувальні правовідносини / Н. Б. Болотіна // Актуальні проблеми формування правової держави: Вісник Львівського ун-ту. – Сер.юрид. – Вип. 32. – Л.,1995. – С. 51-53.
  24. Болотіна Н. Предмет права соціального забезпечення України / Н. Б. Болотіна // Вісник Львівського ун-ту. Сер. Юрид. – Л., 2001. – Вип. 36. – С. 393-399.
  25. Болотіна Н. Соціальне право України: окремі теоретичні проблеми формування та розвитку / Н. Б. Болотіна // Право України. – 2000. – № 12. – С. 24-29.
  26. Болотіна Н. Б. Європейська Соціальна Хартія (переглянута) і Україна [Електронний ресурс] / Н. Б. Болотіна, М. М. Феськов //Юридична наука. – 2011. – № 3. – С.36-47. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Jursci/2011_3/36-47.pdf
  27. Бондарчик К. Забезпечення трудової зайнятості інвалідів в Україні: стан, проблеми та перспективи / К. Бондарчик //Соціальний захист. – 2004. – № 1. – С. 21-26.
  28. Бондарчук К. Стан та напрями вдосконалення профорієнтаційного обслуговування громадян у Державній службі зайнятості / К. Бондарчук //Україна: аспекти праці. – 2004. – № 1. – С. 12-20.
  29. Буздуган Я. Правова характеристика благодійництва та благодійної діяльності як альтернативного джерела фінансового забезпечення охорони здоров'я / Я. Буздуган //Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 9. – С. 88-92.
  30. Вегера С. А. Вирішення проблем інвалідів: державний підхід / С. А. Вегера // Соціальний захист. – 2001. – № 11. – С. 11-13
  31. Вознюк Н. І. Окремі питання правового регулювання державних соціальних допомог в Україні / Н. І. Вознюк //Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами V Міжнар.наук.-практ.конф., м. Луцьк, 2008. – С. 326.
  32. Вознюк Н. І. До питання про державні соціальні допомоги у зв'язку з народженням, вихованням та утриманням дитини / Н. І. Вознюк // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб. Наук. ст. за матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 4-5 червня 2010 р., /Уклад. Вознюк Н. І., Климчук Т. Д., Крисюк Ю. П., Старко О. Л., Старчук О. В., Шевчук І. М., Чупринський Б. О. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2010. – С. 470-474.
  33. Вознюк Н. І. До питання про поняття державних соціальних допомог / Н. І. Вознюк //Актуальні питання реформування правової системи України: Зб. Наук. ст. за матеріалами VI Міжнар. наук.-практ. конф.,

- Луцьк, 29-30 травня 2009 р., /Уклад. Т.Д. Климчук. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2009. – С. 374-376.
34. Волкова С. Соціальний захист дітей-інвалідів / С. Волкова // Вісник прокуратури. – 2003. – № 2. – С. 93-95.
  35. Галай В. Медіація як один з альтернативних способів захисту прав пацієнтів / В. Галай // Право України. – 2007. – № 10. – С. 35-38.
  36. Галиць Г. Удосконалення механізму стимулювання створення робочих місць для інвалідів / Г. Галиць, Ю. Куліков // Україна: аспекти праці. – 2003. – № 3. – С. 10-15.
  37. Гарасимів Т. З. Принципи права соціального забезпечення України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. / Т. З. Гарасимів. – К., 2002. – 12 с.
  38. Гаршина О. Державна політика зайнятості в зарубіжних країнах / О. Гаршина // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2005. – № 4. – С. 467-472.
  39. Головка Л. Ю. Право на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. / Л. Ю. Головка // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами VI Міжнар.наук.-практ.конф., м. Луцьк, 2009. – С. 381.
  40. Головченко В. М. Законодавство України про охорону здоров'я: проблеми реформування й оновлення / В. М. Головченко, Л. А. Грузова //Право України. – 2007. – № 11. – С. 93-95.
  41. Головченко В. Правові засади виховання та захисту прав дитини / В. Головченко //Право України. – 2008. – № 5. – С. 88.
  42. Гонє А. Державна допомога сім'ям з дітьми погляд експерта Євросоюзу / А. Гонє //Соціальна політика і соціальна робота. – 2000. – № 2. – С. 23-37.
  43. Гончаров А. Поняття соціального захисту / А. Гончаов //Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 126
  44. Грановська В. В. Історія становлення та розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні / В. В. Грановська // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами VI Міжнар.наук.-практ.конф., м. Луцьк., 2009. – С. 384.
  45. Григоренко Є. Управління активами: від кількості до якості / Є. Григоренко // Вісник Пенсійного фонду України. Ч. 1. – липень. – 2006. – С. 4-5; Ч. 2. – серпень. – 2006. – С. 14-16.
  46. Гуменюк І. О. Поняття та значення соціального ризику в системі соціального страхування / І. О. Гуменюк //Актуальні проблеми держави і права: Зб. Наук. пр. – О., 2002. – Вип. 16. – С. 540–542.
  47. Гуменюк І. О. Правові основи становлення соціального страхування в Україні: Автореферат дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / І. О. Гуменюк. – Х., 2001. – 19 с.
  48. Гуменюк І. Формування системи соціального захисту населення / І. О. Гуменюк //Право України. – 2007. – № 11. – С. 44-48.

49. Гуменюк І. О. Конституційні гарантії права на соціальне забезпечення в Україні / І. О. Гуменюк //Сучасний конституціоналізм та конституційна юстиція: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: Юридична література, 2005. – С. 264-266.
50. Гусов К. Н. Современное состояние законодательства и науки трудового права и права социального обеспечения / К. Н. Гусов //Трудовое право. – 2010. – № 7. – С. 7.
51. Данилова В. Державний нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування / В. Данилова // Справочник кадровика. – 2006. – № 12. – С. 59-65.
52. Дробот Ж. А. Факт втрати годувальника як підстава для пенсії / Ж. А. Дробот // Актуал. пробл. політики: Збірник наук. пр. – О., 2002. – Вип. 13/14. – С. 755-758.
53. Евдокименко О. Н. Социальное страхование: понятие и отличия от социального обеспечения / О. Н. Евдокименко //Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку. – 2007. – 23-24 березня. – С. 355.
54. Ждан М. Щодо поняття та класифікації принципів права соціального забезпечення в Україні / М. Ждан //Юридична Україна. – 2005. – № 1. – С. 33-37.
55. Жернаков В. В. Співвідношення забезпечення та правового захисту соціально-трудоових прав / В. В. Жернаков //Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць / Голов. ред. С. В. Ківалов; заст. голов. ред. Л. І. Кормич. – Одеса: Юридична література, 2006. – Вип. 13. – С. 266-269.
56. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення у цифрах і фактах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pension.kiev.ua>
57. Зайчук О. Б. Правове регулювання організації та діяльності фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття / О. Б. Зайчук // Митна справа. – 2004. – № 5. – С. 73-76.
58. Захаров М. Л. Право социального обеспечения России: Учебник / М. Л. Захаров, С. Г. Тучкова. – М., 2001. – 605 с.
59. Зезека Н. До питання формування ефективної соціальної політики України / Н. Зезека //Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 4. – С. 117.
60. Іпатов А. В. Правові аспекти діяльності українського державного НДІ медико-соціальних проблем інвалідності / А. В. Іпатов, О. В. Сергієні, С. І. Черняк, П. Р. Петрашенко, Д. Г. Антонюк //Сучасні проблеми МСЕ та реабілітації інвалідів. – Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 18-23.
61. Каляпіна Є. Проблематика створення робочих місць та працевлаштування інвалідів з позиції роботодавця / Є. Каляпіна // Праця і закон. – 2005. – № 15. – С. 13-20.
62. Качан Л. Соціальний захист дітей-інвалідів в Україні / Л. Качан // Соціальний захист. – 2000. – № 7. – С. 34-37.
63. Китаєв С. М. Про деякі особливості законодавства України про окремі

- види соціального страхування та його застосування / С. М. Китаєв. – Черкаси: Агрополіс, 2003. – 32 с.
64. Кікіна С. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття та його відмінність від системи оподаткування / С. Кікіна //Право України. – 2005. – № 8. – С. 110 – 113.
65. Кінашук Л. Особливості проведення страхування співробітників правоохоронних органів в Україні та закордоном / Л. Кінашук // Підприємство, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 27-30.
66. Кінашук Л. Проблемні питання законодавства щодо регулювання соціального захисту в органах внутрішніх справ України / Л. Кінашук //Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 8. – С. 102-105.
67. Кіндратець О. Пенсійна політика в країнах Заходу / О. Кіндратець // Право України. – 2004. – № 3. – С. 132-135.
68. Ковжарова Е. В. Перспективи впровадження загальнообов'язкового медичного страхування в Україні / Е. В. Ковжарова // Соціальний захист. – 2002. – № 4. – С. 38-39.
69. Ковжарова Е. В. Платна медична допомога: досвід, проблеми / Е. В. Ковжарова //Соціальний захист. – 2006. – № 1. – С. 51-56.
70. Козлова Т. А. Государственные гарантии гражданам, потерявшим работу и заработок (Российский опыт) / Т. А. Козлова // Трудовое право. – 2005. – № 4. – С. 12-21.
71. Козуб І. Г. Додаткові гарантії працевлаштування інвалідів //Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку / І. Г. Козуб. – 2007. – 23-24 березня. – С. 363.
72. Костюк В. Л. Актуальні питання класифікації пенсійних правовідносин у сучасних умовах В. Л. Костюк, Н. П. Коробенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 7 (45). – С. 85-93.
73. Костюк Я. Ю. Соціальне страхування як регулятор трудової поведінки працівників / Я. Ю. Костюк //Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 1. – С. 93-97.
74. Котляр Д. Недержавне пенсійне забезпечення в ЄС: корисний досвід та можливі висновки для України / Д. Котляр // Парламент. – 2002. – №4. – С. 15-32.
75. Котляр Д. Оподаткування недержавних пенсій / Д. Котляр // Парламент. – № 8. – 2004. – С. 42-50.
76. Красномовець В. А. Інвалідність: відображення соціального явища у теоретичних поняттях в контексті людського розвитку [Електронний ресурс] / В. А. Красномовець // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vpu/Ekon/2009_7/39.pdf
77. Красота О. І. Соціально-економічні і нормативно-правові проблеми організації діяльності шкіл соціальної реабілітації для неповнолітніх / О. І. Красота //Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ України. – 2008. – № 4. – С. 42.

78. Кричагин В. Й., Мельникова И. С., Индейкин Е. Н. Развитие систем страхования. (Сер. "Страхование здоровья: преимущества и недостатки"). – М.: Присцель. – 2002. – 91 с.
79. Курінна А. О. Державна система соціальних пілг в Україні та її недоліки, переваги адресного надання пілг [Електронний ресурс] / А. О. Курінна, В. О. Тураєв // Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_17/Turaev_Kur.pdf
80. Куземська С. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального забезпечення // Вісник львівського університету. Серія юридична. – 2004. – Вип. 39. – С. 367-371.
81. Кульчицька В. Надання державних допомог дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів// Довідник кадровика. – 2007. – № 1. – С. 92-96.
82. Кульчицька О. Правове становище соціальних страхових фондів //Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XI регіональної науково-практичної конференції (3-4 лютого 2004 р.). – Л.,2005. – С. 280-281.
83. Ласько І. Класифікація джерел права соціального забезпечення України [Електронний ресурс] / І. Ласько // Вісник Львівського університету V. Серія юридична. – 2008. – Вип. 47. – С. 117–123. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlnu_yu/2008_47/117lbr47.pdf
84. Ласько І. М. Особливості джерел прав соціального забезпечення України / І. М. Ласько // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами VII Міжнар.наук.-практ.конф., м.Луцьк., 2010. – 4-5 червня. – С. 496.
85. Лейчонок Н. А. Понятіе инвалидности по законодательству Республики Беларусь / Н. А. Лейчонок //Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку. – 2007. – 23-24 березня. – С. 365.
86. Лесин В. Обмін досвідом у сфері пенсійного реформування / В. Лесин // Людина і праця. – 2004. – № 6. – С. 7-8.
87. Литвиненко В. М. Правосуб'єктність фізичних осіб як отримувачів соціальних послуг / В. М. Литвиненко //Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 2. – С. 70.
88. Литвиненко В. М. Щодо змісту терміна "соціальні послуги" в теорії та законодавстві / В. М. Литвиненко //Держава і право: Зб. наук. пр. Юрид. і політ. Науки. – 2008. – № 40. – С. 305.
89. Логінов О. Перспективи удосконалення системи пенсійного забезпечення військовослужбовців / О. Логінов //Юридична Україна. – 2009. – № 8. – С. 875.
90. Логінов О. Механізм охорони та захисту права військовослужбовців на пенсійне забезпечення / О. Логінов, О. Полянська //Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 7. – С. 79.
91. Логінов О. Правове регулювання нарахування (перерахунку) та призначення пенсій військовослужбовцям Служби безпеки України /

- О. Логінов, О. Полянська // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 6. – С. 110.
92. Луценко Т. О. Спеціальний стаж та його значення в системі пенсійного забезпечення / Т. О. Луценко // Право і безпека. – 2004. – Т. 3. – № 1. – С. 113-117.
93. Мак Таггарт Г. Пенсійні системи світу: порівняльний аспект // Людина і праця. – 2004. – № 7. – С. 10-12.
94. Маківчук Т. Правове забезпечення соціальної підтримки дітей, які не мають належного батьківського піклування, до надання їм юридичного статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування / Т. Маківчук // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 9. – С. 107.
95. Макійчук Т. М. Правове становище дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що мають інвалідність / Т. М. Макійчук // Держава і право. – 2009. – № 45. – С. 353.
96. Малейна М. Н. Человек и медицина в современном мире / М. Н. Малейна. – М., 2004. – С. 26–33.
97. Малецький О. Демографія планети / О. Малецький // Вісник Пенсійного фонду України. – 2006. – № 7. – С. 13-15.
98. Малюнос Р. Ю. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення / Р. Ю. Малюнос // Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку. – 2007. – 23-24 березня. – С. 367.
99. Манацюк Л. М. Особливості звільнення інвалідів з ініціативи власника / Л. М. Манацюк // Праця і закон. – 2005. – № 3. – С. 17-21.
100. Матюшко П. Процес вдосконалення системи соціального страхування триває / П. Матюшко // Праця і закон. – 2005. – № 3. – С. 22-24.
101. Мачуга Н. П. Проблеми становлення медичного страхування в Україні / Н. П. Мачуга // Банківська справа. – 2000. – № 5. – С. 41-44.
102. Мачульская Е. Е. Право социального обеспечения. Учебное пособие. / Е. Е. Мачульская. – Москва: Книжный мир, 1999.
103. Машталярчук Б. Фонд України соціального захисту інвалідів: крок за кроком / Б. Машталярчук // Повір у себе. – 2001. – № 41-42. – С. 1-2.
104. Мельник М. І. Законодавство України про охорону здоров'я (коментарі і постатейні матеріали) / М. І. Мельник, М. А. Хавронюк. – К., 2000. – 256 с.
105. Москаленко О. Принципи загальнообов'язкового медичного страхування [Електронний ресурс] / О. Москаленко. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/varnu/2011_3/27Moskal.pdf
106. Мидонова Е. А. Формы защиты интересов в праве социального обеспечения / Е. А. Мидорова // Трудовое право. – 2007. – № 8. – С. 59-64.
107. Мироненко В. П. Забезпечення права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на сімейне виховання / В. П. Мироненко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ України. – 2008. – № 6. – С. 10.

108. Миронов А. А. Медицинское страхование [Електронний ресурс] / А. А. Миронов, А. Н. Таранов, А. А. Чейда. – М.: Наука, 2007. – 312 с. – Режим доступу: http://nmm.ru/blogs/SH_Group/medicinskoe-strahovanie-mironov-a-a-taranov-a-m-cheyda-a-a-pdf/
109. Максимова Т. С. Міжнародний досвід як необхідність пенсійного реформування в Україні [Електронний ресурс] / Т. С. Максимова, О. С. Луньова. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_17/Maksimova.pdf
110. Міщенко К. Розвиток організаційно-правових засад діяльності системи соціальних послуг для населення України / К. Міщенко // Соціальна політика, соціальна робота й охорона здоров'я: як Україні досягти європейського рівня якості послуг?: Зб. Тез конф.. /Нац. Ун-т “Києво-Могилянська акад.”. – К., 2007. – С. 23-27.
111. Могілевцев М. Система соціального страхування в Швеції / М. Могілевцев // Соціальний захист. – 1999. – № 5. – С.55-59.
112. Морозова И. С. Льготы как юридическое средство реализации общеправовых принципов / И. С. Морозова // Право и политика. – 2003. – № 5. – С. 25-30.
113. Москаленко В. Ф. Стан формування нормативно-правової бази з питань охорони здоров'я України та відповідальність наказів МОЗ чинному законодавству/ В. Ф. Москаленко // Вісник соціальної гігієни та організація охорони здоров'я. – 2005. – № 1. – С. 1-3.
114. Московченко М. Працевлаштування інвалідів / М. Московченко // Юридичний вісник України . – 2003. – № 13. – С. 14.
115. Надточій Б. Соціальне страхування в контексті історії / Б. Надточій // Соціальний захист. – 2003. – № 2. – С. 20–24.
116. Наумець С. О. Соціальні ризики при змінах в організації виробництва і праці / С. О. Наумець // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 8. – С.95-103.
117. Нечай А. Вдосконалення правового забезпечення соціальної допомоги в Україні / А. Нечай // Право України. – 2000. – № 12. – С. 86-90.
118. Орловський О. Проблеми становлення та розвитку в Україні законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття / О. Орловський // Підприємство, господарство і право. – 2003. – № 9. – С. 78-81.
119. Особливості пенсійного забезпечення засуджених до позбавлення волі: метод. рек. зі спецкурсу “Основи реформування кримінально-виконавчої системи України”. – Луцьк:, 2002. – 42 с.
120. Остапенко Л. Соціальний захист потерпілих на виробництві / Л. Остапенко // Праця і зарплата. – 2000. – № 3. – С. 2.
121. Пазенок А. С. Пенсійне право в контексті системи правового соціального захисту / А. С. Пазенюк // Держава і право: Зб. наук. пр. Юрид. і політ.

- Науки. – 2005. – Вип. 27. – С. 222-229.
122. Палій О. Основні напрями реформування системи соціального захисту в Україні / О. Палій //Програма “Україна-2010”: Науково-методичний посібник. – К.: Вид-во УАДУ, 1999. – С. 18-37.
  123. Панасюк О. І. Про розвиток недержавного соціального забезпечення / О. І. Панасюк, М. О. Юрков // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 1. – С. 59-66.
  124. Папієв М. Міжнародний досвід реформування пенсійного забезпечення / М. Папієв //Українські аспекти праці . – 2004. – № 1. – С. 3-11.
  125. Пасічніченко С. Правовий зміст понять “інвалід” та “інвалідність” / С. Пасічніченко //Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 11. – С. 138–140.
  126. Пенсійна реформа в Азербайджані // Вісник Пенсійного фонду України. – червень. – 2006. – С. 12-13.
  127. Пенсійне страхування та забезпечення. – К.: Преса України, 2004. – 226 с.
  128. Пивоварова Н. Комплексная помощь семьям с детьми / Н. Пивоварова // Социальная работа. – 2003. – № 3. – С. 14-16.
  129. Податкові пільги в системі недержавного пенсійного забезпечення // Вісник Пенсійного фонду України. – квітень. – 2006. – С. 12-13.
  130. Поліщук В. О. Недержавне пенсійне забезпечення: проблеми пенсійного регулювання // Актуальні проблеми держави і права: збірн. наук. праць. – О., 2002. – Вип. 16. – С. 551-555.
  131. Поляков И. В. Об особенностях медицинского права / И. В. Поляков, А. В. Максимов // Проблемы социальной. гигиены, здравоохранения и истории медицины. – 2001. – № 1. – С. 25-28.
  132. Потреби лікарів у нормативно-правовій інформації та шляхи їх задоволення /Москалець Г. М., Щепоняк В. М., Подрушняк В. Б. та інші // Вісник соціальної гігієни та організація охорони здоров'я. – 2000. – № 1. – С. 28-33.
  133. Права человека й профессиональная ответственность врача в документах международных организаций. – К.: Сфера, 1999.
  134. Право социального обеспечения: конспект лекций: пособие для подгот. к экзаменам. – М.: Приор-издат, 2003. – 174 с.
  135. Правовий та соціальний захист інвалідів // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2000. – № 11. – 414 с.
  136. Прийменко О. Правове регулювання процедури підтвердження факту утриманства при призначенні пенсії у зв'язку з втратою годувальника / О. Прийменко //Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 8. – С. 121
  137. Прилипко С. М. Деякі питання соціального страхування / С. М. Прилипко // Проблеми законодавства. Республіканський міжвідомчий науковий збірник. – Х., 2001. – Вип. 50. – С. 87-92.
  138. Прилипко С. М. Недержавне пенсійне забезпечення у системі соціального

- захисту в Україні / С. М. Прилипко // Проблеми законності. – Х., 2000. – Вип. 43. – С. 63-67.
139. Прилипко С. М. Пенсійне страхування в Україні / С. М. Прилипко // Проблеми законності: Республіканський міжвідомчий науковий збірник. – Х., 2001. – Вип. 51. – С. 170-171.
140. Прилипко С. Розмежування права соціального забезпечення і трудового права / С. М. Прилипко // Право України. – 1999. – № 10. – С. 58-61.
141. Роик В. Д. Социальная защита работника в процессе труда: проблемы теории и практики: Автореф. дис. На здобуття наук. Ступеня д-ра екон. наук. / В. Д. Роик. – М., 1994. – С. 21.
142. Рудень В. Страхова медицина і медичне страхування: Навчальний посібник / В. Рудень – Л.: Вид-во Обласної книжкової друкарні, 1999. – 307 с.
143. Рудик В. Щодо питання про конституційні гарантії права людини на соціальний захист / В. Рудик // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 6. – С. 25-28.
144. Рябкин В. И. К вопросу о финансовой устойчивости пенсионного (негосударственного) страхования / В. И. Рябкин // Высшее образование сегодня. – 2005. – № 5. – С. 58-61.
145. Савицкая А. Н. Возмещение ущерба, причиненного ненадлежащим врачеванием / А. Н. Савицкая. – Львов, 2006. – С. 33–47.
146. Сандлер Д. Проблеми і перспективи становлення сучасної системи пенсійного забезпечення в Російській Федерації та Україні / Д. Сандлер // Україна: аспекти праці. – № 7. – 2005. – С. 10-13.
147. Сафаралиев оглы Р. Р. Исмаилов И. И. Виды и значение классификации споров по вопросам социального обеспечения // Трудовое право. – 2009. – № 8. – С. 102.
148. Сивак С. Організаційно-правові основи недержавного пенсійного забезпечення / С. Сивак // Право України. – 1999. – № 1. – С. 119-121.
149. Синчук С. М. Принцип вільної участі суб'єктів в системі недержавного пенсійного страхування / С. М. Синчук // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб. наук. ст. за матеріалами VI Міжнар. наук. – практ. конф., м. Луцьк., 2009. – С. 441.
150. Синчук С. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення / С. Синчук // Право України. – 2003. – № 3. – С. 55-59.
151. Синчук С. Щодо питання про обґрунтування сфери соціально-забезпечувальних відносин [Електронний ресурс] / С. Синчук // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – 2011. – Вип. 53. – С. 246–254. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlnu_yu/2011_53/246lbr53.pdf
152. Синчук С. М. Соціальні послуги як вид матеріального забезпечення за рахунок соціальних страхових фондів / С. М. Синчук // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб. наук. ст. за матеріалами VII

- Міжнар.наук. –практ.конф., м.Луцьк., 2010. – 4-5 червня. – С. 516.
153. Сільченко С. До питання про статус страхувальника як суб'єкта правовідносин загальнообов'язкового соціального страхування / С. Сільченко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 11. – С. 65.
  154. Скоробагатько А. В. Правовідношення з пенсійного забезпечення наукових (науково-педагогічних) кадрів / А. В. Скоробагатько // Держава і право: Зб. наук. пр. Юрид. і політ. Науки. – 2008. – № 40. – С. 283.
  155. Скоробагатько А. В. Правове регулювання пенсійного забезпечення наукових працівників. – Автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. / А. В. Скоробагатько – О., 2004. – 19 с.
  156. Скуратівський В. Соціальна політика в контексті європейської стратегії України / В. Скуратівський // Вісник Української Академії державного управління. – 2002. – № 2.
  157. Солдатенко О. Про права й обов'язки суб'єктів фінансових правовідносин у системі обов'язкового медичного страхування / О. Солдатенко // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 8. – С. 52.
  158. Солдатенко О. Теоретичні засади соціального та медичного страхування / О. Солдатенко // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 3. – С. 108.
  159. Соловійов О. Особливості соціального страхування від нещасних випадків на виробництві / О. Соловійов // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 1(48). – С. 269.
  160. Солоповав І. В. Щодо визначення поняття “медичне обслуговування” / І. В. Солопова // Наше право. – 2006. – № 3. – С. 93-97.
  161. Социальная работа / Под общей редакцией проф. В.И. Курбатова. Серия “Учебники, учебные пособия”. – Ростов на Дону: Феникс, 1999. – 576 с.
  162. Соціальний захист дітей-сиріт // Дитинство в Україні: права, гарантії, захист: збірник документів : Частина II. – К.: Столиця, 1998. – С. 63-67.
  163. Старченко І. Соціальний захист дітей війни / І. Старченко // Право України. – 2010. – № 6. – С. 64-65.
  164. Стаховська Н. М. Відносини в праві соціального забезпечення: Автореф. дис. канд. юрид. наук. / Національний університет ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2000. – 19 с.
  165. Стаховська Н. Соціальне забезпечення чи захист? / Н. Стаховська // Предпринимательство, хозяйство и право. – 2000. – № 8. – С. 54-58.
  166. Сташків Б. До питання про метод права соціального забезпечення / Б. Сташків // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 3. – С. 53-56.
  167. Сташків Б. Місце права соціального захисту в системі права України / Б. Сташків // Право України. – 2001. – № 11. – С. 80-83.
  168. Сташків Б. Обчислення строків у праві соціального забезпечення: проблеми правового регулювання / Б. Сташків // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 9. – С. 141.
  169. Сташків Б. Поняття права соціального забезпечення / Б. Сташків // Право

- України. – 2000. – № 5. – С. 24-27.
170. Сташків Б. Предмет права соціального забезпечення: погляд на проблему / Б. Сташків // Право України. – 2000. – № 9. – С. 71-76.
171. Сташків Б. Процедурні правовідносини у сфері соціального забезпечення: поняття, структура, види / Б. Сташків // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 95.
172. Сташків Б. Соціальне обслуговування у системі соціального забезпечення: правові питання / Б. Сташків // Право України. – 2005. – №1. – С. 76-79.
173. Сташків Б. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення / Б. Сташків // Право України. – 2003. – № 2. – С. 39-45.
174. Сташків Б. Утримання немічних у стаціонарних інтернатних установах та закладах як інститут права соціального обслуговування / Б. Сташків // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – №6. – С. 67-70.
175. Сташків Б. Функції права соціального забезпечення, вимоги сьогодення / Б. Сташків // Право України. – 2001. – № 7. – С. 66-69.
176. Сташків Б. І. Організаційно-правові форми соціального забезпечення / Б. Сташків // Вісник господарського судочинства. – 2002. – № 2. – С. 175-182.
177. Стеценко В. Платні медичні послуги у державних і комунальних закладах охорони здоров'я: проблеми правової регламентації / В. Стеценко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 12. – С. 223.
178. Стеценко Валентина Організаційно-правові засади медичного страхування: зарубіжний досвід і пропозиції для України / В. Стеценко // Підприємництво, господарство і право: щомісячн. Нук.-практ. Господарсько-правовий журн. / засн. Спілка юристів України, Ін-т держави і права, НАН України. – 2009. – № 1. – С. 10-13.
179. Сличинський Б. С. Соціальний захист громадян: проблеми та гарантії / Б. Сличинський // Право України. – 2003. – № 3. – С. 18-20.
180. Сличинський Б. Щодо галузевої належності інституту недержавного пенсійного забезпечення / Б. Сличинський // Право України. – 2003. – № 8. – С. 95.
181. Стожок Л. Напрями вдосконалення системи державного пенсійного страхування в Україні / Л. Стожок // Україна: аспекти праці. – 2006. – № 1. – С. 13-18.
182. Стратегія реалізації державних гарантій надання медичної допомоги населенню України на засадах медичного страхування: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції / С. В. Шевчук (голов, ред.). – Ірпінь, 2001. – 254 с.
183. Стрепко В. Поняття допомоги у праві соціального забезпечення / В. Стрепко // Вісник львівського ун-ту. Сер. Юрид. – Л., 2001. – Вип. 36. – С. 400-403.
184. Тарасюк Т. М. Закони як джерела права соціального захисту України [Електронний ресурс] / Т. М. Тарасюк // Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. – Випуск 52. – Одеса “Юридична

- література”, 2010. – С. 131-136. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Apdip/2010_52.pdf
185. Гаршина О. Державна політика зайнятості в зарубіжних країнах / О. Гаршина // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2005. – № 4. – С. 467–469.
  186. Татаренко Г. Моделі соціального страхування в контексті історії / Г. Татаренко // Підприємство, господарство і право. – 2004. – № 7.
  187. Татаренко Г. Пенсионные схемы как базовый элемент организации негосударственного пенсионного обеспечения / Г. Татаренко // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 10. – С. 107-110.
  188. Ткач А. Негосударственное пенсионное обеспечение: комментарии специалиста / А. Ткач // Отдел кадров. – № 18. – 2003. – С. 7-11.
  189. Ткач А. Пенсионная программа предприятия: цель, задачи, разработка, пути реализации / А. Ткач // Отдел кадров. – 2003. – № 16. – С. 2-3.
  190. Толмач О. Право людини на життя та його гарантії у сфері соціального забезпечення / О. Толмач // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 3. – С. 68.
  191. Толмачев А. П. Право социального обеспечения: конспект лекций. / А. П. Толмачев – М.: Приор-издат, 2003. - 176 с.
  192. Томашевський В. Правові проблеми працевлаштування інвалідів / В. Томашевський // Справочник кадровика. – 2003. – № 6. – С. 24-27.
  193. Українська медицина чекає рішучих змін: Розмова з Міністром охорони здоров'я України М. Поліщуком // Урядовий кур'єр. – 2005. – 29 березня.
  194. Феленчак Ю.Б. Історичні аспекти формування ризику як категорії суспільних досліджень [Електронний ресурс] / Ю. Б. Феленчак // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Sre/2012_1/48.pdf
  195. Фещук В. Пенсійна реформа в Україні: фінансово-правовий аспект / В. Фещук // Право України. – 2006. – № 9. – С. 94-96.
  196. Хохлов О. Пільги для інвалідів при працевлаштуванні, під час роботи та при звільненні / О. Хохлов // Соціальний захист. – 2003. – № 7. – С. 46-47.
  197. Цалюк О. Соціальний захист державних службовців органів внутрішніх справ України / О. Цалюк // Право України. – 2006. – № 5. – С. 149-153.
  198. Цифра Г. Пільги учасникам бойових дій та інвалідів війни / Г. Цифра // Справочник кадровика. – 2003. – № 11. – С. 19-23.
  199. Чернявська Г. П. Роль процедурних норм у правовому регулюванні процедурних правовідносин у сфері соціального забезпечення / Г. П. Чернявська // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами VI Міжнар.наук.-практ.конф., м. Луцьк., 2009. – С. 459.
  200. Чернявська Г. П. До питання про здійснення суб'єктивного права на соціальне забезпечення / Г. П. Чернявська // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами VII Міжнар.наук.-практ.конф., м. Луцьк., 2010. - 4-5 червня. – С. 529.

201. Черняк Ю. Правила міжнародного співробітництва у сфері захисту дітей (на матеріалах Гаазької конвенції 1996р.) / Ю. Черняк // Право України. – 2008. – № 5. – С. 92.
202. Чорнобильська трагедія і діти // Дитинство в Україні: правові гарантії і захист: Збірн. Документів. Част. II. – К.: Столиця, 1998. – С. 229-240.
203. Чутчева О. Г. Правове регулювання соціального захисту громадян України. - Автореферат дис. на здоб. вчен. звання канд. юрид. наук./ О. Г. Чутчева. – К., 1997. – 19 с.
204. Чутчева О. Громадяни як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: теорія і практика / О. Чутчева // Право України. – 2003. – № 7. – С. 65-69.
205. Чутчева О. Право на социальную защиту вопросы теории / О. Чутчева // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 8. – С. 62-65.
206. Швець В. Поняття та система спеціального соціального захисту суддів / В. Швець // Юридична Україна. – 2006. – № 4. – С. 56-59.
207. Швець П. Соціальне страхування в Україні: історія, практика, проблеми. // П. Швець. – 2007. – № 3. – С. 33-36.
208. Шестаков В. Ф. Роль негосударственных пенсионных фондов в пенсионной реформе / В. Ф. Шестаков // Вопросы экономических наук. – 2005. – № 4. – С. 119-121.
209. Шинкаренко Л. О. Правове регулювання суспільних відносин у сфері соціального захисту міжнародно-правовий аспект / Л. О. Шинкаренко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 8. – С. 89
210. Ширант А. А. Проблеми принципів права соціального забезпечення: історичний підхід / А. А. Ширант // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами VI Міжнар.наук.-практ.конф., м.Луцьк., 2009. – С. 463.
211. Шкіря М. Соціальний захист військовослужбовців... не в інтересах держави? / М. Шкіря // Юридичний вісник України. – 2010. – 10 16 вересня. – № 36. – С. 5.
212. Шлипка Т. Характеристика інвалідності як однієї з підстав виникнення пенсійних правовідносин / Т. Шлипка // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 9. – С. 25-28.
213. Шумило М. М. Криза джерел права соціального забезпечення як причина кодифікації пенсійного законодавства [Електронний ресурс] / М. М. Шумило // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dip/2010_49/05_5.pdf
214. Шумна Л. П. Правові основи реабілітації інвалідів в Україні: Автореф. дис. к.ю.н. / Л. П. Шумна – Х., 2003. – 19 с.
215. Шумна Л. Страхові внески за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: поняття та їх значення для соціального забезпечення / Л. П. Шумна // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 6. – С. 64-66.

216. Шумна Л. П. Право інвалідів на реабілітацію та державні гарантії його реалізації / Л. П. Шумна //Захист соціальних прав людини і громадянина в Україні: проблеми юридичного забезпечення: Матеріали наук.-практ. конф., 30 січня 2003 р. – К.: “МП Леся”, 2003. – С. 118-124.
217. Шумна Л. П. Соціальний захист дітей-інвалідів: правовий аспект / Л. П. Шумна //Держава і право: Зб. наук. праць. – Юридичні та політичні науки. – Вип. 28. – К., 2005. – С. 400-404.
218. Щукін О. С. До питання про соціальну стандартизацію медичної допомоги: правовий аспект / О. С. Щукін //Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Вип. 12. – Одеса, 2001. – С. 387-391.
219. Щукін О. С. Правове забезпечення соціальної стандартизації медичної допомоги в Україні / О. С. Щукін //Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Вип. 11. – Одеса, 2001. – С. 314-316.
220. Щукін О. С. Проблеми визначення змісту права на якісну медичну допомогу за законодавством України / О. С. Щукін //Актуальні проблеми політики: Зб. наук. праць. – Вип. 17. – Одеса: Юридична література, 2003. – С. 197-205.
221. Щукін О. С. Проблеми визначення поняття якості медичної допомоги за законодавством України //Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Вип. 18. – Одеса: Юридична література, 2003. – С. 732-737.
222. Юрков М. Соціальний пакет як різновид соціальної діяльності підприємства: правові аспекти / М. Юрков //Право України. – 2007. – № 7. – С. 38.
223. Юровська В. В. Правове регулювання відносин в системі загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – Х., 2005. – 20 с.
224. Юровська В. Становлення і розвиток загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття / В. Юровська // Право України. – 2004. – № 7. – С. 37-41.
225. Яковлева Т. Соціально-правові передумови запровадження обов’язкового медичного страхування / Т. Яковлева // Підприємство, господарство і право: щомісячн. Наук.-практ. Господарсько-правовий журн. /засн. Спілка юристів України, Ін-т держави і права, НАН України. – 2008. – № 11. – С. 71-74.
226. Яровинский М. Я. Медицинский работник й пациент (конспект лекции) / М. Я. Яровинский //Мед. помощь. – 2007. – № 5. – С. 38-39.
227. Ярошенко О. Працевлаштування інвалідів: диференціація та проблеми правового регулювання / О. Ярошенко //Вісник Академії правових наук України. – 2004. – № 3 (38). – С. 97-105.
228. Ярычина Е. Правоотношения по обеспечению пособиями семей, имеющих детей / Е. Ярычина //Підприємство, господарство і право. – 2002. – № 2. – С. 69.

229. Яценко В. Повчальні уроки з Латинської Америки / В. Яценко // Вісник Пенсійного фонду України. – 2005. – № 11. – С. 18-19.

Інтернет ресурси

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Міністерство соціальної політики України <http://www.mlsp.gov.ua>

Міністерство надзвичайних ситуацій України <http://www.mns.gov.ua>

Вища рада юстиції України <http://www.vru.gov.ua>

Головне державне об'єднання правової інформації та пропаганди правових знань міністерства юстиції України <http://www.gdo.kiev.ua>

Державний комітет України з нагляду за охороною праці (держнаглядохорпонапраці) <http://www.dnop.kiev.ua>

Державний комітет України у справах ветеранів <http://www.dkusv.gov.ua>

Державний комітет України у справах сім'ї та молоді <http://www.dkism.gov.ua>

Обласна державна адміністрація Волинська область <http://www.obladmin.lutsk.ua>

Пенсійний фонд України <http://www.pension.kiev.ua> ; <http://www.pfu.gov.ua>

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності <http://www.social.org.ua>

ОРГАНИ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Конституційний Суд України <http://www.ccu.gov.ua>

Вищий господарський суд України <http://www.arbitr.gov.ua>

Верховний Суд України <http://www.scourt.gov.ua>

Єдиний державний реєстр судової практики <http://www.reyestr.court.gov.ua>

БІБЛІОТЕКИ

Спілка юристів України <http://www.lawersunion.org.ua>

Асоціація правників України <http://www.uba.kiev.ua>

Нотаріуси України <http://www.notarius.com.ua>

Європейська асоціація студентів права - Україна <http://www.elsa.org.ua>

Європейська асоціація студентів права - Львів <http://lviv.elsa.org.ua>

Київський правовий клуб <http://www.lawclub.org.ua>

Об'єднана асоціація студентів-юристів Закарпаття <http://www.oasuz.narod.ru>

Національна бібліотека України ім. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua>

Бібліотека Парламенту України <http://www.rada.kiev.ua/LIBRARY/index.htm>

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича <http://library.univ.kiev.ua>

Gonzaga Law Library on Ukraine <http://law.gonzaga.edu/library/ukraine.htm>

Ukrainian Resource Library (Sabre) <http://www.sabre.org>

ВИДАВНИЦТВА

Юрінком Інтер <http://yurincom.kiev.ua>

Юстиніан <http://www.justinian.com.ua>

ПЕРІОДИКА

Юридическая практика <http://www.yurpractika.com>

Юридичний вісник України (Юрінком Інтер) <http://www.yurincom.kiev.ua/uvu>

Галицькі Контракти <http://www.kontrakty.com.ua>

Урядовий кур'єр <http://www.ukcc.com.ua>

Офіційний вісник України <http://www.gdo.kiev.ua>

Правоведение <http://pravoved.jurfak.spb.ru>

Світ права (правовий інтернет часопис) <http://www.worldoflaw.net>

ПРАВОБІ ПОШУКОВІ СИСТЕМИ

Законодавство на сервері Верховної Ради України

<http://www.rada.gov.ua/laws/pravo/new>

Законопроекти на сервері Верховної Ради України

<http://www.rada.gov.ua/proza.htm>

Нормативно-правова база на Урядовому порталі

<http://www.kmu.gov.ua/z1/portal/templ?page=search>

Додатки

Додаток 1

Структура системи пенсійного забезпечення в Україні за Законом України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”

система загальнообов’язкового державного пенсійного страхування.		
<u>Перший рівень</u> - солідарна система загальнообов’язкового державного пенсійного страхування	<u>Другий рівень</u> - накопичувальна система загальнообов’язкового державного пенсійного страхування	<u>Третій рівень</u> - система недержавного пенсійного забезпечення
система накопичувального пенсійного забезпечення.		
базується на засадах солідарності і субсидування та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, передбачених цим Законом.	базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах - суб’єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення та здійснення фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і одноразових виплат на умовах та в порядку, передбачених законом.	базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об’єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення.
Види пенсійних виплат		
За рахунок коштів Пенсійного фонду призначаються такі пенсійні виплати: 1) пенсія за віком; 2) пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання (у тому числі каліцтва, не пов’язаного з роботою, інвалідності з дитинства); 3) пенсія у зв’язку з втратою годувальника. До соціальних послуг, передбачених цим Законом, належить допомога на	За рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках Накопичувального фонду або на індивідуальних пенсійних рахунках у відповідних недержавних пенсійних фондах - суб’єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення, здійснюються такі пенсійні виплати: 1) довічні пенсії • довічна пенсія з установленим періодом; • довічна обумовлена пенсія;	Недержавні пенсійні фонди відповідно до Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення” можуть здійснювати такі види пенсійних виплат: 1) пенсія на визначений строк; 2) одноразова пенсійна виплата; Довічні пенсії (довічні ануїтети) виплачуються учасникам фондів страховими організаціями, з якими ці учасники уклали договір страхування довічної пенсії, за рахунок

<u>поховання пенсіонера.</u>	<ul style="list-style-type: none"> • довічна пенсія подружжя; 2) <u>одноразова виплата.</u>	грошових коштів, перерахованих страховій організації
-------------------------------------	---	--

Законодавча база пенсійного забезпечення

(Пенсійне забезпечення в цифрах і фактах 2010 р. [Електронний ресурс] //Режим доступу. - <http://www.pension.kiev.ua> ; <http://www.pfu.gov.ua>)

Сьогодні пенсійне забезпечення регулюється Конституцією України, міждержавними угодами та законодавчими актами України:

Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування

Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення”

Закон України “Про пенсійне забезпечення”

Закон України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”

Закон України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”

Закон України „Про Кабінет Міністрів України”

Закон України “Про статус народного депутата України”

Закон України “Про державну службу”

Закон України “Про прокуратуру”

Закон України “Про судоустрій і статус суддів”

Закон України “Про судову експертизу”

Митний кодекс України

Положення про помічника-консультанта народного депутата України, затверджене Постановою Верховної Ради України від 13 жовтня 1995 року № 379/95-ВР

Закон України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”

Закон України “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні”

Закон України “Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні”

Закон України „Про жертви нацистських переслідувань”

Закон України “Про соціальний захист дітей війни”

Закон України “Про зайнятість населення”

Закон України “Про донорство крові та її компонентів”

Закон України “Про статус гірських населених пунктів в Україні”

Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”

Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність”

Закон України “Про Національний банк України”

Закон України “Про пенсії за особливі заслуги перед Україною”

Закон України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне

страхування”

Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування”

Закон України “Про дипломатичну службу”

Закон України “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам”

Призначення і виплата пенсій громадянам України, які проживають за її межами

Загальні засади	<p>Призначення і виплата пенсій громадянам України, які проживають за її межами, та громадянам інших країн, які переїхали на постійне проживання до України, здійснюється згідно із пенсійним законодавством України, яке складається із Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, інших нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів (угод), що регулюють відносини у сфері пенсійного забезпечення.</p> <p>Відповідно до статті 51 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, у разі виїзду пенсіонера на постійне місце проживання за кордон, пенсія, призначена в Україні, за заявою пенсіонера може бути виплачена йому за шість місяців наперед перед від’їздом, рахуючи з місяця, що настає за місяцем зняття з обліку за місцем постійного проживання. Під час перебування за кордоном пенсія виплачується в тому разі, якщо це передбачено міжнародним договором України, згода на обов’язковість якого надана Верховною Радою України.</p> <p>Питання пенсійного забезпечення в Україні регулюються міжнародними договорами (угодами), укладеними з 21 країною. Зазначені договори (угоди) розподіляються на два види:</p> <p>договори, що базуються на територіальному принципі, за якими витрати на виплату пенсій здійснює держава, на території якої проживає отримувач.</p> <p>договори, що базуються на пропорційному принципі, за якими кожна договірною стороною призначає та виплачує пенсію за відповідний страховий (трудовий) стаж, набутий на території держави цієї сторони.</p> <p>Чинною є також тимчасова Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про гарантії прав громадян, які працювали в районах Крайньої Півночі та місцевостях, які прирівняні до районів Крайньої Півночі, у галузі пенсійного забезпечення.</p> <p>Введення нової страхової системи (прийняття Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”), яка синхронізується з нормами європейського законодавства в цій сфері, з одного боку – викликало необхідність переглянути вже</p>
------------------------	---

	<p>діючі міжнародні договори (угоди), а з другого боку, відкрило можливості укладення міжнародних договорів (угод) з іншими державами щодо здійснення пенсійного забезпечення сторонами за період сплати страхових внесків у кожній із держав-учасниць.</p> <p>Зокрема, в даний час ведеться підготовча робота щодо укладення таких договорів з Угорською Республікою, Федеративною Республікою Німеччина, Державою Ізраїль, Португальською Республікою, Румунією та перегляду Угоди про гарантії прав громадян держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав в галузі пенсійного забезпечення від 13 березня 1992 року.</p>
<p>Види міжнародних угод та договорів, які регулюють питання пенсійного забезпечення</p>	
<p>договори, що базуються на територіальному принципі, за якими витрати на виплату пенсій здійснює держава, на території якої проживає отримувач.</p>	<p>договори, що базуються на пропорційному принципі, за якими кожна договірною стороною призначає та виплачує пенсію за відповідний страховий (трудоий) стаж, набутий на території держави цієї сторони.</p>

Перелік угод та договорів, які регулюють питання пенсійного забезпечення (територіальний принцип)

<i>№ п/п</i>	<i>Країна</i>	<i>Міжнародні договори (угоди)</i>
	Білорусь Вірменія Казахстан Киргизстан Російська Федерація Таджикистан Туркменіста н Узбекистан Україна	Угода про гарантії прав громадян держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав в галузі пенсійного забезпечення від 13 березня 1992 року, вступила в силу з дня підписання
	Угорщина	Угода між Союзом РСР і Угорською Народною Республікою про співробітництво в галузі соціального забезпечення, підписана 20.12.1962 р., ратифікована 31.05.1963 р., набула чинності з 12 квітня 1963 року
	Молдова	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про гарантії прав громадян в галузі пенсійного забезпечення, підписана 29.08.1995 р., ратифікована ВРУ 29.10.1996 р., набула чинності з 19 грудня 1996 року
	Грузія	Угода між Урядом України і Урядом Республіки Грузія про співробітництво в галузі пенсійного забезпечення, підписана 09.01.1995 р., ратифікована ВРУ 22.11.1995 р., набула чинності з 22 грудня 1995 р.
	Азербайджан	Угода між Урядом України і Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво в галузі пенсійного забезпечення, підписана 28.07.1995 р., ратифікована ВРУ 07.05.1996 р., набула чинності з 2 листопада 1996 року
	Монголія	Угода між СРСР і Монгольською народною Республікою про

		співробітництво в галузі соціального забезпечення, підписана 06.04.1981 р., ратифікована 02.12.1981 р., набула чинності з 28 січня 1982 року
	Румунія	Угода між Союзом РСР і Румунською Народною Республікою про співробітництво в галузі соціального забезпечення, підписана 24.12.1960 р., ратифікована 10.05.1961 р., набула чинності з 27 червня 1961 року
	Білорусь	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про гарантії прав громадян в галузі пенсійного забезпечення, підписана 14.12.1995 р., ратифікована 22.11.1996 р., набула чинності з 11 лютого 1997 року.

Перелік угод та договорів, які регулюють питання пенсійного забезпечення (пропорційний принцип)

<i>№п/п</i>	<i>Країна</i>	<i>Міжнародні договори (угоди)</i>
1.	Латвія	Договір між Україною і Латвійською Республікою про співробітництво в галузі соціального забезпечення, підписаний 26.02.1998 р., ратифікований ВРУ 19.03.1999 р., набув чинності з 11 червня 1999 року
2.	Королівство Іспанія	Угода між Україною і Королівством Іспанія про соціальне забезпечення, громадян підписана 07.10.1996 р., ратифікована ВРУ 17.12.1997 р., набула чинності з 27 березня 1998 року
3. 33	Литва	Договір між Україною та Литовською Республікою про соціальне забезпечення, підписаний 23.04.2001 р., ратифікований ВРУ 10.01.2002 р., набув чинності з 8 лютого 2002 року
4.	Естонія	Договір між Урядом України і Урядом Естонської Республіки про співробітництво в галузі соціального забезпечення, підписаний 20.02.1997 року, ратифікований ВРУ 04.11.1997 р.,

		набув чинності з 28 січня 1998 року
5.	Словаччина	Договір між Україною та Словацькою Республікою про соціальне забезпечення, підписаний 05.12.2000 р., ратифікований ВРУ 20.09.2001 р., набув чинності з 1 січня 2002 року
6.	Чехія	Договір між Україною та Чеською Республікою про соціальне забезпечення, підписаний 04.07.2001 року, ратифікований ВРУ 22.11.2002 р., набув чинності з 1 квітня 2003 року
7.	Болгарія	Договір між Україною та Республікою Болгарією про соціальне забезпечення, підписаний 04.09.2001 року, ратифікований ВРУ 22.11.2002 р., набув чинності з 1 квітня 2003 року

Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється		
пенсійними фондами	страховими організаціями	банківськими установами
<p>шляхом укладення пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та вкладниками таких фондів відповідно до Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення”</p>	<p>шляхом укладення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду відповідно до Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення” та законодавства про страхування</p>	<p>відповідно до Закону України “Про недержавне пенсійне забезпечення” та законодавства про банківську діяльність шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, що встановлюється згідно із законом</p>

Схема управління недержавним пенсійним фондом

(Пенсійна система України: Навч. посібн. / [В. І. Грушко, Н. В. Грушко, О. В. Бевзенко та ін./ За заг. ред. В. І. Грушка]. – К.: Кондор, 2006.)

Види соціальних допомог залежно від джерела виплати

Соціальна допомога - це короткострокова (одноразова або періодична) виплата, цільовим призначенням якої є компенсація втраченого заробітку чи додаткова підтримка громадян у випадку настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи Бюджетів різних рівнів

Ознаки соціальних допомог 1) встановлюються законами й підзаконними актами на загальнодержавному і місцевому рівнях, підстави надання та перелік їх не є вичерпними; 2) метою надання є повна або часткова компенсація тимчасово втраченого не зі своєї вини заробітку (доходу) та понесених додаткових витрат; 3) належать до короткотермінових чи одноразових виплат; 4) підставою надання є складні життєві обставини, що мають тимчасовий характер, і які людина не може подолати самотійно; 5) розраховані як на працюючих, так і на непрацюючих осіб.

1. Страхові допомоги	
Поняття	Страхові соціальні допомоги - це короткотермінові чи разові оплатно-нееквівалентні грошові виплати, що призначаються відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування особам за рахунок страхових фондів з метою відшкодування їм втраченого заробітку (трудового доходу) або часткової компенсації понесених додаткових витрат у передбачених законом випадках.
Ознаки страхових допомог	вони виплачуються за рахунок коштів соціальних страхових фондів; право на них мають застраховані громадяни, а незастраховані - лише у випадках, передбачених законом; основним їх призначенням є компенсація втраченого заробітку, внаслідок настання страхового випадку; розмір страхових допомог є співвідносним середньому заробітку застрахованої особи
Основні види	
ЗАКОН УКРАЇНИ “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою	1) допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною) (статті 35, 37 цього Закону); 2) допомога по вагітності та пологах (статті 38, 39 цього Закону); 5) допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві) (статті 45, 46 цього Закону);

<p>втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням” від 18 січня 2001 року</p>	<p>ДОПОМОГА ПО ТИМЧАСОВІЙ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ надається при настанні таких страхових випадків: У разі настання таких страхових випадків : 1) тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов’язаної з нещасним випадком на виробництві; 2) необхідності догляду за хворою дитиною; 3) необхідності догляду за хворим членом сім’ї; 4) догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом віком до 18 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за цією дитиною 5) карантину, накладеного органами санітарно-епідеміологічної служби; 6) тимчасового переведення застрахованої особи відповідно до медичного висновку на легшу, нижчеоплачувану роботу; 7) протезування з поміщенням у стаціонар протезно-ортопедичного підприємства; 8) санаторно-курортного лікування.</p>
<p>ЗАКОН УКРАЇНИ “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” від 23 вересня 1999 року</p>	<p>1) страхової виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності (далі - щомісячна страхова виплата); 2) страхової виплати в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому (членам його сім’ї та особам, які перебували на утриманні померлого); 3) страхової виплати дитині, яка народилася інвалідом внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності; 5) страхових витрат на медичну та соціальну допомогу.</p>
<p>ЗАКОН УКРАЇНИ “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” від 2 березня 2000 р.</p>	<p>1) допомога по безробіттю, у тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності; 2) допомога по частковому безробіттю; 3) матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного; 4) допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.</p>

2. Державні соціальні допомоги

Поняття	під державними соціальними допомогоюми слід розуміти грошові одноразові чи періодичні виплати, які надаються на умовах та в розмірах, передбачених законодавством, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, особам, які в результаті настання соціальних ризиків втратили джерело доходів або їх дохід є нижчим за прожитковий мінімум, понесли додаткові витрати або наділені спеціальним правовим статусом.
Основні ознаки державних (нестрахових) допомог	такі: право на них мають незастраховані особи, перелік яких визначений законами, що регулюють виплату конкретної допомоги; допомоги фінансуються за рахунок державного або місцевого бюджетів, чи за рахунок дотацій або субвенцій; основне призначення державних допомог - матеріальна підтримка осіб, що їх потребують.
Основні види	
1. Допомоги у зв'язку з народженням та вихованням дитини:	<p>допомога у зв'язку з вагітністю та пологами;</p> <p>допомога при народженні дитини;</p> <p>допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;</p> <p>допомога на дітей одиницями матерям;</p> <p>допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування;</p> <p>допомога при усиновленні дитини (Закон України “Про державну допомогу сім'ям з дітьми”);</p> <p>державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, включаючи державні соціальні допомоги на догляд (Закон України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам”);</p> <p>державна допомога дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД (Закон України “Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунодефіциту (СНІД) та соціальний захист населення”);</p> <p>допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування</p>

	<p>(Закон України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”);</p> <p>тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів</p> <p>(Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме”).</p>
<p>2. Державні соціальні допомоги малозабезпеченим громадянам.</p>	<p>допомога малозабезпеченим сім'ям</p> <p>(Закон України “Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям”);</p> <p>щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним</p> <p>(Закон України “Про психіатричну допомогу”);</p> <p>державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам, державна соціальна допомога на догляд</p> <p>(Закон України “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам”);</p> <p>одноразова матеріальна допомога інвалідам та непрацюючим малозабезпеченим особам</p> <p>(“Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання одноразової матеріальної допомоги інвалідам та непрацюючим малозабезпеченим особам”, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України).</p>
<p>3. Допомоги в разі виникнення окремих, визначених законодавством подій:</p>	<p>державна допомога особам, яким виповнилося 100 і більше років</p> <p>(Постанова Кабінету Міністрів України “Про виплату державної допомоги особам, яким виповнилося 100 і більше років”);</p> <p>одноразові грошові допомоги у разі загибелі (смерті) або каліцтва військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на</p>

	<p>навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори (Закон України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”);</p> <p>допомога на поховання (Закон України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам”; Закон України “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам”; Порядок надання допомоги на поховання деяких категорій осіб виконавцю волевиявлення померлого або особі, яка зобов’язалася поховати померлого, затверджений постановою Кабінету Міністрів України);</p> <p>допомоги особам, які потерпіли від стихійного лиха й техногенних катастроф.</p>
<p>4. Допомоги особам із спеціальним статусом:</p>	<p>щорічні разові грошові допомоги, доплати (Закон України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” , Закон України “Про жертви нацистських переслідувань” , Закон України “Про соціальний захист дітей війни”);</p> <p>державні соціальні допомоги особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (Закон України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”);</p>
<p>5. Допомоги, які надаються за місцевими програмами.</p>	

Основні види соціального захисту інвалідів		
Реабілітація інвалідів <i>Закон України “Про реабілітацію інвалідів в Україні” від 6.10.2005 р. № 2961-IV</i>	Соціальні допомоги інвалідам	Пенсійне забезпечення інвалідів
<p>реабілітація інвалідів — система медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових заходів, спрямованих на надання особам допомоги у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму, усуненні обмежень їх життєдіяльності для досягнення і підтримання соціальної і матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство</p> <p>Реабілітаційний процес включає такі складові:</p> <p>відновлювальні медичні заходи, реконструктивна хірургія, ендопротезування, протезування, ортезування, санаторно-курортне лікування;</p> <p>медична, медико-соціальна, соціальна, психологічна, психолого-педагогічна, фізична, професійна, трудова, фізкультурно-спортивна реабілітація, соціальна адаптація;</p> <p>забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення;</p> <p>освіта, професійна орієнтація, сприяння в працевлаштуванні, виробнича адаптація;</p> <p>фізкультурно-спортивні заходи, оздоровлення</p>	<p>1.державна соціальна допомога дітям-інвалідам, інвалідам з дитинства</p> <p>2.надбавка на догляд,</p> <p>3.допомога на поховання</p> <p><i>Закон України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам” від 16 листопада 2000 року № 2109-III</i></p>	<p>1. Пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання</p> <p><i>Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”</i></p>
<p>1.Медична реабілітація інвалідів, дітей-інвалідів здійснюється в лікувально-профілактичних закладах,</p>	<p>1.Державна соціальна допомога</p>	<p>2. пенсія по інвалідності внаслідок</p>

<p>реабілітаційних установах відповідного типу.</p> <p>2.Рання реабілітація дітей-інвалідів раннього віку (до 7 років) спрямовується на зменшення або подолання фізичних, психічних розладів та інтелектуальних вад, набуття побутових та соціальних навичок, розвиток здібностей, поступову повну або часткову інтеграцію в суспільство. Рання реабілітація забезпечує комплексний підхід, який полягає в поєднанні різних видів та форм реабілітації, передбачає залучення до реабілітаційного процесу батьків або осіб, які їх замінюють, включає соціальну, психологічну, освітню, консультативну допомогу сім'ям, в яких виховуються діти-інваліди, за місцем їх проживання .</p> <p>3.Фізична реабілітація передбачає відновлення та/або компенсацію втрачених функцій організму, досягнення фізичної самостійності та активності, покращення фізичного стану життєдіяльності інваліда, дитини-інваліда</p> <p>4.Психологічна реабілітація здійснюється за наявності психологічних проблем, пов'язаних з інвалідністю особи, у тому числі у сім'ї, та у випадках виявлення порушень та/або відхилень у психічній діяльності, поведінці інваліда, дитини-інваліда</p> <p>5.Соціальна реабілітація (абілітація) спрямовується на оптимізацію і коригування ставлення інвалідів, дітей-інвалідів до своїх вад, становища в сім'ї та суспільстві, виховання у них навичок до самообслуговування, адаптацію в навколишньому середовищі.</p>	<p>інвалідам (інвалід, не одержує пенсію, інші соціальні виплати за законом про страхування від нещасного випадку, є малозабезпечени м)</p> <p>2.Допомога на догляд</p> <p>3.Допомога на поховання</p> <p><i>Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 р. № 1727-ІУ</i></p>	<p>нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання</p> <p><i>“Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-ХІУ</i></p>
--	---	---

<p>6.Професійна реабілітація передбачає відновлення знижених або втрачених професійних функцій, відбір професії та адаптацію до неї інваліда, дитини-інваліда, поновлення трудової діяльності інваліда в колишній або в новій професії</p> <p>7.Трудова реабілітація передбачає тренування відновленої моторної здатності з використанням засобів реабілітації з метою створення інваліду, дитині-інваліду умов для праці по можливості у звичайному виробничому середовищі за допомогою індивідуальних заходів.</p> <p>8.Фізкультурно-спортивна реабілітація спрямовується на підвищення рухової активності, оздоровлення, формування компенсаторних функцій організму і позитивної мотивації в інвалідів, дітей-інвалідів до суспільної адаптації</p>		
<p>Грошові компенсації інвалідам, на дітей-інвалідів при реалізації індивідуальних програм реабілітації інвалідів виплачуються у випадках, коли передбачений індивідуальною програмою реабілітації інваліда і Державною типовою програмою реабілітації інвалідів засіб або послуга реабілітації, які повинні бути надані інваліду, дитині-інваліду безоплатно, не можуть бути надані чи якщо інвалід (законний представник дитини-інваліда) придбав відповідний засіб або оплатив послугу за власний рахунок.</p> <p>Зазначені грошові компенсації призначають і виплачують органи праці та соціального захисту населення.</p> <p>Розміри грошових компенсацій інвалідам, на дітей-інвалідів визначаються відповідно до вартості</p>	<p>щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду (10% прож.мін.), на догляд за ним Закон України <i>“Про психіатричну</i></p>	<p>3. спеціальні пенсії по інвалідності, які передбачені для окремих категорій осіб (державні службовці, військовослужбовці, прокурори, народні депутати, тощо)</p>

технічних та інших засобів та/або послуг реабілітації, виробів медичного призначення, які повинні бути надані інваліду, дитині-інваліду безоплатно або на пільгових умовах згідно з Державною типовою програмою реабілітації інвалідів	<i>допомогу”</i> : від 22 лютого 2000 року № 1489-III	
--	---	--

Категорії осіб, які мають право на соціальний захист відповідно до Закону України “Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту”				
Ветерани війни - особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав.			<i>Особи, на яких поширюється чинність цього Закону</i>	Особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною
Учасники бойових дій	Інваліди війни	Учасники війни		
<i>Особи, які належать до учасників бойових дій</i>	<i>Особи, які належать до інвалідів війни</i>	<i>Особи, які належать до учасників війни</i>		

Зміст

Вступ.....	3
Методичні вказівки до завдань для самостійної роботи.....	4
Питання для самостійного вивчення.....	5
Тестові завдання для самоконтролю.....	22
Дидактичні матеріали для самостійної підготовки до іспиту.....	70
Рекомендована література та Інтернет ресурси.....	100
Додатки (таблиці, схеми).....	125

Завдання для самостійної роботи з дисципліни
“Право соціального захисту України”
для студентів 4 курсу денної форми навчання

Укладач:
Вознюк Наталія Іванівна

Оригінал-макет виготовлено на юридичному факультеті
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(43021 м. Луцьк, вул. Винниченка, 30)

